

NORGES OFFICIELLE STATISTIK

Tredie række no. 181

BERETNING

OM

VETERINÆRVÆSENET

I

NORGE

FOR ÅRET 1891

UDGIVEN AF

OVERLÆGEN FOR DET CIVILE VETERINÆRVÆSEN

*(Compte rendu du service vétérinaire en Norvège en 1891,
publié par le chef du service vétérinaire civil.)*

KRISTIANIA

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

TRYKT HOS W. C. FABRITIUS & SØNNER

1893

Pris: Kr. 0.50.

Norges officielle Statistik, Tredie Række.
(Statistique officielle de la Norvège, troisième série.)

- No. 1—85 findes opførte i Fortegnelse over Norges officielle Statistik m. v. 1828—30 Juni 1889, S. 22—27.
- 86—146 findes opførte i Fortegnelse over Norges officielle Statistik m. v. 1 Juli 1889—31 December 1891, S. 1—5.
- 147. De offentlige Jernbaner 1890/91. (*Rapport sur les chemins de fer publics.*)
- 148. Civil Retspleie 1889. (*Statistique de la justice civile.*)
- 149. Norges Skibsfart 1890. (*Statistique de la navigation.*)
- 150. Rekruteringsstatistik 1891. (*Statistique du recrutement.*)
- 151. Skiftevæsenet 1889. (*Tableaux des successions et faillites.*)
- 152. Norges kommunale Finantser 1889. (*Finances des communes.*)
- 153. Veterinærvæsenet 1890. (*Compte rendu du service vétérinaire.*)
- 154. Norges Handel 1891. (*Statistique du commerce.*)
- 155. Folkemængdens Bevægelse 1889. (*Mouvement de la population.*)
- 156. Norges Sparebanker 1891. (*Statistique des caisses d'épargne.*)
- 157. Strafarbejdsanstalter 1889/90. (*Statistique des maisons centrales pénitentiaires.*)
- 158. Den norske Statstelegraf 1891. (*Statistique des télégraphes de l'État.*)
- 159. Distriktsfængsler 1890. (*Prisons départementales.*)
- 160. Norges Postvæsen 1891. (*Statistique postale.*)
- 161. De Spedalske i Norge 1886—1890. (*Les lépreux en Norvège.*)
- 162. Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene 1890. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 163. Norges Fiskerier 1891. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 164. Sindssygeasylernes Virksomhed 1891. (*Statistique des hospices d'aliénés.*)
- 165. Norges Bergværksdrift 1889 og 1890. (*Statistique des mines et usines.*)
- 166. Civil Retspleie 1890. (*Statistique de la justice civile.*)
- 167. Folkemængdens Bevægelse 1890. (*Mouvement de la population.*)
- 168. De offentlige Jernbaner 1891/92. (*Rapport sur les chemins de fer publics.*)
- 169. Norges Skibsfart 1891. (*Statistique de la navigation.*)
- 170. Norges Fabrik anlæg 1890. (*Établissements industriels.*)
- 171. Skiftevæsenet 1890. (*Tableaux des successions et faillites.*)
- 172. Rekruteringsstatistik 1892. (*Statistique du recrutement.*)
- 173. Norges Sparebanker 1892. (*Statistique des caisses d'épargne.*)
- 174. Norges Handel 1892. (*Statistique du commerce.*)
- 175. Skolestatistik 1889. (*Statistique de l'instruction publique.*)
- 176. Den norske Statstelegraf 1892. (*Statistique des télégraphes de l'État.*)
- 177. Strafarbejdsanstalter 1890/91. (*Statistique des maisons centrales pénitentiaires.*)
- 178. Norges kommunale Finantser 1890. (*Finances des communes.*)
- 179. Norges Postvæsen 1892. (*Statistique postale.*)
- 180. Distriktsfængsler 1891. (*Prisons départementales.*)
- 181. Veterinærvæsenet 1891. (*Compte rendu du service vétérinaire.*)

NORGES OFFICIELLE STATISTIK

Tredie række no. 181.

BERETNING

OM

VETERINÆRVÆSENET

I

NORGE

FOR ÅRET 1891

UDGIVEN AF

OVERLÆGEN FOR DET CIVILE VETERINÆRVÆSEN

*(Compte rendu du service vétérinaire en Norvège en 1891,
publié par le chef du service vétérinaire civil).*

KRISTIANIA

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

TRYKT HOS W. C. FABRITIUS & SØNNER

1893

For årene 1889 og 1890 se Norges offisielle statistikk, tredje r kke no. 137 og 153.

Indholdsfortegnelse.

(Sommaire.)

	Pag.
Résumé en Français	VII
Sundhedstilstand og husdyrsygdomme i 1891 (État de santé et maladies des animaux domestiques en 1891)	1
Om enkelte smitsomme husdyrsygdommes forekomst i Norge i tidligere tid (Sur la manifestation des maladies contagieuses des animaux domestiques en Norvège pendant les années antérieures)	7
Bevilgninger til veterinærvesenet i 1891 (Subventions accordées par l'État au Service vétérinaire en 1891)	15
Offentlige bestemmelser (Dispositions publiques)	15
Udførsel (Exportation)	15
Kristiania by (Ville de Kristiania)	16
Akershus amt (Département d'Akershus)	16
Smålenenes — (— de Smålenene)	17
Buskeruds — (— de Buskerud)	21
Jarlsberg og Larviks — (— de Jarlsberg et Larvik)	22
Hedemarkens — (— de Hedemarken)	23
Kristians — (— de Kristian)	23
Bratsberg — (— de Bratsberg)	25
Nedenes — (— de Nedenes)	25
Lister og Mandals — (— de Lister et Mandal)	26
Stavanger — (— de Stavanger)	27
Søndre Bergenhus — (— de Søndre Bergenhus)	30
Bergens by (Ville de Bergen)	31
Nordre Bergenhus amt (Département de Nordre Bergenhus)	35
Romsdals — (— de Romsdal)	36
Søndre Trondhjems — (— de Søndre Trondhjem)	36
Nordre Trondhjems — (— de Nordre Trondhjem)	36
Nordlands — (— de Nordland)	36
Offentlige foranstaltninger m. m. i 1891 vedrørende veterinærvesenet, Bilag 1—7 (Dispositions publiques relatives au service vétérinaire en 1891, Appendices 1—7)	39
Nugældende regler for indførsel af husdyr til Norge (Réglementation actuelle de l'importation des animaux domestiques en Norvège)	51

Tabellet (Documents statistiques).

Tabel	I. De vigtigste husdyrsygdomme i Norge i 1891, artvis ordnede (Relevé des divers cas de maladie des animaux domestiques par espèces, en Norvège en 1891).	54
—	II. Enkelte sygdommes fordeling i de forskjellige amter (Relevé des diverses maladies par départements)	60
—	III. Antal behandlede husdyr, amtsvis (Nombre des animaux traités par départements)	61
—	IV—VII. Kvartalsberetninger over smitsomme husdyrsygdomme (Bulletins trimestriels des maladies contagieuses des animaux domestiques)	62
—	VIII. Antal dyrlæger i Norge den 1ste januar 1892 (Nombre de vétérinaires au 1 ^{er} janvier 1892)	66
—	IX. De vigtigste husdyrsygdomme i Kristiania (Cas de maladies des animaux domestiques dans la ville de Kristiania)	68
—	X. De vigtigste husdyrsygdomme i Akershus amt (Cas de maladies des animaux domestiques, dans le département d'Akershus)	74
—	XI. De vigtigste husdyrsygdomme i Smålenenes amt (Cas de maladies des animaux domestiques, dans le département de Smålenene)	80
—	XII. De vigtigste husdyrsygdomme i Buskeruds amt (Cas de maladies des animaux domestiques, dans le département de Buskerud)	86
—	XIII. De vigtigste husdyrsygdomme i Jarlsberg og Larviks amt (Cas de maladies des animaux domestiques, dans le département de Jarlsberg et Larvik)	92
—	XIV. De vigtigste husdyrsygdomme i Hedemarkens amt (Cas de maladies des animaux domestiques, dans le département de Hedemarken)	98
—	XV. De vigtigste husdyrsygdomme i Kristians amt (Cas de maladies des animaux domestiques, dans le département de Kristian)	104
—	XVI. De vigtigste husdyrsygdomme i Bratsberg amt (Cas de maladies des animaux domestiques, dans le département de Bratsberg)	110
—	XVII. De vigtigste husdyrsygdomme i Nedenes amt (Cas de maladies des animaux domestique, dans le département de Nedenæs)	114
—	XVIII. De vigtigste husdyrsygdomme i Lister og Mandals amt (Cas de maladies des animaux domestiques, dans le département de Lister et Mandal)	118
—	XIX. De vigtigste husdyrsygdomme i Stavanger amt (Cas de maladies des animaux domestiques, dans le département de Stavanger)	124
—	XX. De vigtigste husdyrsygdomme i Søndre Bergenhus amt (Cas de maladies des animaux domestiques, dans le département de Søndre Bergenhus)	130
—	XXI. De vigtigste husdyrsygdomme i Bergen (Cas de maladies des animaux domestiques, dans la ville de Bergen)	136
—	XXII. De vigtigste husdyrsygdomme i Nordre Bergenhus amt (Cas de maladies des animaux domestiques, dans le département de Nordre Bergenhus)	138
—	XXIII. De vigtigste husdyrsygdomme i Romsdals amt (Cas de maladies des animaux domestiques, dans le département de Romsdal)	140
—	XXIV. De vigtigste husdyrsygdomme i Søndre Trondhjems amt (Cas de maladies des animaux domestiques, dans le département de Søndre Trondhjem)	144

	Pag.
Tabel XXV. De vigtigste husdyrsygdomme i Nordre Trondhjems amt (Cas de maladies des animaux domestiques, dans le département de Nordre Trondhjem)	150
— XXVI. De vigtigste husdyrsygdomme i Nordlands amt (Cas de maladies des animaux domestiques, dans le département de Nordland).	156
Kgl. plakat ang. indførselsforbud mod Finmarken (Décret royal, défendant l'importation des ruminants de Finmarken)	158
Love, forordninger etc. vedrørende veterinærvæsenet i Norge, affattede på engelsk (Lois, décrets etc. concernant le Service vétérinaire en Norvège, en langue Anglaise).	159
Den nu gjældende ordning af den veterinære administration i Norge (Organisation actuelle et fonctionnement de l'administration vétérinaire en Norvège)	197

Au 1er janvier 1892 il y avait en Norvège 124 vétérinaires diplômés, dont 104 pratiquaient et dont 59 étaient délégués («vétérinaires départementaux»); 92 d'entre eux ont fourni des rapports sur leur pratique pendant l'année 1891 (voir tableau VIII).

En 1891 l'état de santé des animaux domestiques a été très satisfaisant; il n'y a eu aucun cas de peste bovine, de péripneumonie contagieuse de bétail, de fièvre aphteuse, de rage, de clavelée ni de morve.

Quant aux autres maladies contagieuses, les rapports signalent des cas de charbon (354), de charbon symptomatique (4), de septicémie gangréneuse (9), de «bråсот» (c: maladie très aigüe des moutons, «Blutseuche») (366), de fièvre catarrhale maligne (230), de typhus de cheval (356), de gale du mouton (4), de piétin (23), de pneumo-entérite infectieuse du porc (9), de rouget du porc (201), de gourme (1178), de tuberculose (345), d'actinomycose (46), de maladie des jeunes chiens (261), d'avortement épizootique (1135).

Les tableaux II et III indiquent la répartition des différentes maladies et des cas traités par départements.

Le charbon se présente le plus fréquemment dans le département de Søndre Bergenhus (81 cas); ordinairement la maladie ne frappe qu'un seul animal dans les étables. Quelquefois il arrive que des vaches, atteintes de la maladie, guérissent. Les vétérinaires imputent très souvent l'infection aux débris de seigle importé de Russie. Sept personnes ont été infectées par des cadavres charbonneux; une en est morte.

Le tableau I accuse tous les cas de maladie déclarés.

En 1891 l'administration vétérinaire centrale a commencé la publication de bulletins trimestriels sur les maladies contagieuses des animaux de ferme en Norvège; ces bulletins sont envoyés directement aux diverses autorités du pays et à l'étranger (ministères, légations, consuls); les bulletins de 1891 sont imprimés comme tableaux IV—VII.

A la page 7 on trouve un aperçu sommaire des manifestations des différentes maladies contagieuses des animaux domestiques en Norvège avant cette époque. Il en résulte que la peste bovine n'a jamais paru en Norvège. La péripneumonie contagieuse du bétail fut importée en 1851 de Hollande au département de Jarlsberg et Larvik; la maladie frappa alors en tout 7 bestiaux. Le contagion ne se propagea pas; les animaux atteints furent abattus.

En 1860 on acheta 31 bestiaux de la race d'Airshire pour l'académie d'agriculture d'Aas (dans le département d'Akershus). Les animaux arrivaient d'Écosse par Newcastle. Trois mois après l'importation, l'un des deux taureaux se trouvait atteint de la péripneumonie contagieuse, et l'étable entière fut infectée; la maladie cessa en 1861 et 24 des animaux importés se rétablirent complètement. La contagion ne se répandit pas aux autres étables, et depuis la maladie n'a jamais reparu en Norvège.

La rage a été constatée à Christiania en 1815 et en 1816, importée de Danemark. Quatre personnes furent mordues, dont une mourut. Une épizootie de rage, que signalent en 1816 les documents anciens parmi les porcs de Gausdal (dans le département de Kristian) semble douteuse. En 1853 il a été déclaré un cas de rage chez un chien à Kristianssand.

La fièvre aphteuse ne s'est jamais manifestée en Norvège. En 1886 on signala quelques cas suspects; mais une recherche plus minutieuse démontra clairement que la maladie en question n'avait pas le moindre rapport avec la fièvre aphteuse.

En 1865 2 cas de clavelée (?) furent signalés. La morve a paru ça et là jusqu'en 1884; en 1889 un cheval suspect fut abattu à Gudbrandsdalen. Le plus souvent la maladie a été importé de Suède. On ne connaît qu'un cas douteux de l'infection morveuse chez l'homme.

L'importation des chevaux en Norvège est permise à condition de certificat de santé du pays exportant et d'examen vétérinaire à l'arrivée.

Il est interdit d'importer des ruminants de n'importe quel pays et du Finmarken; l'importation des chiens est defendue excepté de Suède et de Danemark; pour plus amples détails voir l'appendice page 51.

La défense d'importation des animaux domestiques de Norvège en Grande Bretagne est revoquée à partir du 2 octobre 1893.

Comme appendice, ou trouvera page 197 un résumé de l'organisation et du fonctionnement de l'administration vétérinaire en Norvège et des lois, décrets etc. concernant ce service, en langue Anglaise.

Om sundhedstilstanden og husdyrsygdomme i 1891.

Sundhedstilstanden blandt husdyrene i Norge har i 1891 Sundhedstilstanden været meget god.

Af behandlede sygdomstilfælde er alt ialt indberettet 55 536.

Af smitsomme sygdomme er af kvægpest, ondartet lungesyge, mund- og klovsyge, hundegalskab, fårekopper og snive intet tilfælde forekommet. Af andre sygdomme er anmeldt: miltbrand 354, raslesyge 4, ondartet ødem 9, bråsoot 366, ondartet katarrhalfeber 230, lungesyge hos hesten (*influenza*) 576, fåreskab 4, smitsom klovsyge hos fåret 23, svinepest 9, rødsyge 201, kværke 1178, tuberkulose 345, aktinomykose 46, hvalpesyge 261, kastning hos koen 1135.

Om enkelte vigtigere sygdommes fordeling i de forskellige amter se tabel II.

Antal af behandlede heste i årets løb har været 15676, køer 31572, får 4087, geder 322, svin 2 757, hunde 871, katte 55, fjærkræ 177, andre dyr 19.

Angaaende antallet af behandlede dyr i de forskellige amter se tabel III.

Miltbrand er forekommet hos alle vore husdyr, undtagen ged og fjærkræ, i et antal af 354 tilfælde (1889 og 1890 henholdsvis 276 og 278); de fleste tilfælde er indtruffet i Søndre Bergenhus amt med 81 tilfælde, dernæst kommer Stavanger (51), Akershus (36), Buskerud og Jarlsberg og Larvik (32), Smålenene (28), Nedenes (20), Kristians (14), Hedemarken (13), Søndre Trondhjem (10), Nordre Bergenhus (9), Kristiania (7), Lister og Mandal (6), Bergen (6), Nordre Trondhjem (5), Bratsberg (2), Romsdal (2). I Søndre Bergenhus, hvor sygdommen har sin største udbredelse, siges den dog at være i aftagende i enkelte distrikter.

Tilfældene er i regelen optrådt enkeltvis; større udbredelse fik sygdommen dog i et i Fredriksstad værende menageri, hvortil smitten var

Miltbrand.

fort fra en gård (se Smålenenes amt) Fra Kristians amt berettes ligeledes om en liden lokal epizooti i Lillehammer.

Af mennesker anføres smittet 7, hvoraf 1 døde 8 dage efter infektionen (Smålenene, Jarlsberg og Larvik, Kristian, Nedenes, S. Bergenhus).

Af og til iagttages helbredelse af miltbrand, idet kun f. ex. én ko dør paa et fjøs, medens andre, der har været syge paa samme tid i samme fjøs, kommer sig.

Angående smitekilden angives i almindelighed intet bestemt, når ikke en forbindelse med andre miltbrandstilfælde er påviselig. Næsten alle dyrlæger, der har med miltbrand at bestille, er tilbøielige til at antage, at smitten er tilstede i foderet, særlig i affald af udenlandske russiske foderstoffer, og da som oftest rugaffald; således optræder miltbrand undertiden straks efter fodring med rugaffald på steder, hvor dette foderstof aldrig har været brugt før, og denne sygdom ikke før er iagttaget; i de fleste tilfælde, hvor smitekilden er ubekjendt, er ialmindelighed anvendt rugaffald som foder; obduktionerne tyde ogsaa paa, at infektionen regelmæssig sker gennem tarmkanalen. I overensstemmelse hermed er det blevet skik enkelte steder efter anbefaling af dyrlægerne at koge rugaffaldet før det benyttes. Men ikke sjældent optræder sygdommen, uden at det endog kan formodes, hvorfra smitstoffet skriver sig.

På enkelte steder er sygdommen stationær og kommer igjen år efter år, således f. eks. i Søndre Bergenhus og Stavanger amter; det anføres, at smitten findes på bestemte havnegange, hvor miltbrand er optrådt gjentagende, uden at der er forekommet noget tilfælde under staldfodringen.

Bråсот.

Antallet af indberettede tilfælde af bråсот er i stadig tiltagende, således er ialt for dette år indberettet 366 tilfælde (mod 152 foregående år), fordelte henholdsvis i Romsdals amt med 160, Søndre Bergenhus 150, Stavanger 51 og Bergen 5 tilfælde.

Da sygdommen er mest udbredt paa hjemmehavnegangene og kun angriber unge får fra nogle måneder til $1\frac{1}{2}$ år, har enkelte dyrlæger med held tilrådet om våren at lade de unge får gå direkte tilfjelds og om hosten, når fårene tages ned fra fjeldet, lade lammene sætte i fjøs med det samme, for således at unddrage dem fra smitten; imidlertid indberettes, at sygdommen på sine steder ogsaa findes på fjeldhavnegangene.

Raslesyge.

Raslesyge (miltbrandsemfysem) er anmeldt at være forekommet i Kristians amt (Våge), Nedenes og Søndre Bergenhus amter med i alt 4 tilfælde. Denne sygdom vil sandsynligvis vise sig at have en større udbredelse her i landet end anmeldt, da man først i den senere tid har lært at sondre den fra miltbrand, med hvilken den før som regel blandedes sammen. De oftest meget store luftholdige knistrende hævelser, der ved denne sygdom som regel danner sig et eller andet sted udvendig paa dyret, kan undertiden mangle, og tilfældet får da stor lighed med miltbrand; smitten er i sådanne tilfælde vistnok hyppigt sket gennem fordøielseskanalen (sår i svælget f. eks.), og man vil isåfald finde blodig, luftblandet

infiltration om svælg og ned om mavepiben; lignende udsvedninger findes også undertiden ved miltbrand, men i sidste tilfælde vil det udtrådte blodvand ikke være luftblandet, mørkt, blodstribet, men klart, gulligt, gelatinøst og uden blærer. Har kadaveret lagt nogen tid, vil forskjellen være endnu tydeligere, idet der i et raslesygekadaver allerede kort tid efter døden vil udvikle sig luft i de forskjellige organer, mens dette med et miltbrandsdyr først sker forholdsvis længere tid efter.

Ondartet ødem er hos hesten forekommet i Nordre Trondhjems, Smålenenes, og Akershus amter med 9 tilfælde, hvoraf 4 med dødelig udgang. Sygdommen optrådte i to tilfælde meget heftig med stærk åndenød og ophovnen af benene, bugen, brystet og halsen; dyrene døde i løbet af 12—18 timer; ved sektionen fandtes gelatinøse udsvedninger i det subkutane bindevæv samt langs de større karstammer.

Ondartet ødem.

Ondartet katarrhalfeber hos koen er forekommet med 230 tilfælde, spredte i forskellige amter, undtagen i Bergen og Lister og Mandals amter; størst udbredelse har sygdommen haft i Stavanger amt, hvorfra er indberettet 40 tilfælde (se tabel II). På flere steder synes sygdommen at være stationær, idet der kommer nye tilfælde år efter år (f. eks. i Nordre Valdres, Gløppen, Østerdalen). Sygdomsforløbet er noget forskelligt paa de forskellige steder, men som regel ondartet.

Ondartet katarrhalfeber.

Som smittekilde angives i enkelte tilfælde stillestående dårligt drikkevand, men som oftest kan ingen smittekilde påvises.

Hos fåret er indberettet 8 tilfælde af denne sygdom, nemlig 7 i Lister og Mandals samt 1 i Stavanger amter.

Hos geden er i Stavanger amt (Vats herred) forekommet 33 tilfælde med 29 dødsfald i en besætning; sygdommen bredte sig til naboernes geder med symptomer på øienbetændelse, næseflod, hævelse under hovedet samt almensymptomer.

Den i de to sidste måneder af foregående år udbrudte lungesygefarsot (influenza) hos hesten har holdt sig i de første måneder af dette år, uden at have været særlig ondartet; der er ialt anmeldt 576 tilfælde med kun 16 dødsfald; størst udbredelse har sygdommen haft i og i omegnen af de større byer; således er der i Kristiania alene behandlet 272 tilfælde og i Akershus amt 129. I distrikter, der lå fjernere fra byerne, optrådte sygdommen sågodtsom ikke.

Lungesyge.

Smitsom klovsyge hos fåret (foot-rot) er forekommet i karantæne-stationen blandt 23 fra Skotland indførte får; alle 23 angrebes (se Stavanger amt).

Smitsom klovsyge.
«Foot-rot».

Rødsyge og knuderosen hos svinet har forekommet i de fleste amter undtagen i Lister og Mandal og Nordland; særlig mange tilfælde er forekommet i Hedemarkens og Kristians amter; i det sidste amt udbrod i Aurdal i Valdres i juli en smitsom knuderosen, der senere fik karakter af rødsyge i dens forskellige former (se nærmere Kristians amt).

Rødsyge og knuderosen.

- Kværke. Kværke hos hesten er i det forløbne år forekommet med 1178 tilfælde (mod 903 foregående år), hvoraf 430 tilfælde alene er forekommet i Hedemarkens amt. Sygdommen har været hyppigst høst og vår, men er også forekommet om sommeren, uden at være særlig ondartet.
- Tuberkulose. Tuberkulose hos koen er indberettet med 236 tilfælde, hvoraf intet tilfælde falder paa Bergen, Nordre Bergenhus, Romsdal og Nordland; den synes at optræde hyppigst i de egne, hvor melkeproduktionen står høiest og hvor der er indført fremmede kvægracer.
- Aktinomykose. Hos hesten er anmeldt 1 tilfælde af tuberkulose, hos svinet 8. Aktinomykose (strålesvampsygdom) er indberettet med 38 tilfælde hos koen; forholdsvis hyppig synes denne sygdom at forekomme i Hedemarkens amt.
- Hos hesten anføres 8 tilfælde at være forekommet af denne sygdom; måske foreligger der dog her forveksling med botryomykose eller askokoksygdom.
- Kopper. Kopper er forekommet hos koen og geden; angående kopper hos det sidste dyr henvises til Kristians amt.
- Indvoldsorme. Af indvoldsorme er forekommet 195 tilfælde; følgende arter opgives: *tænia marginata*, *t. cucumerina*, *t. serrata*, *t. coenurus*, *ascarider*, *strongylus armatus*, *piskeorme*.
- Sædstrengsforhærdelser og bringesvulster. Sædstrengsforhærdelser og bringesvulster er meget almindelige; flere sædstrengs- og bringesvulst-operationer er i årets løb udførte med held.
- Svinepest. Af svinepest eller svinedifterit opgives i Kristiania, Akershus og Bratsberg ialt 9 tilfælde.
- Rosen. Rosen anføres at være forekommet hos hesten, koen og svinet.
- Neldefeber. Af Neldefeber er anmeldt enkelte tilfælde hos hesten, koen, svinet og hunden.
- Brandfeber. Brandfeber er forekommet med 13 tilfælde hos hesten; om et tilfælde af brandfeber hos svinet gives ikke nøiere oplysninger.
- Hvalpesyge. Hvalpesyge er forekommet med spredte tilfælde over hele landet; der er ialt anmeldt 261 tilfælde, hvoraf 63 døde eller dræbtes.
- Stivkra.ape. Stivkrampe findes opført hos hesten, koen, fåret og svinet.
- Difteritis. Difteritis er forekommet hos koen med 1 tilfælde (*difteritis vagina*), hos fjærkræ 9.
- Luftveiskatarrh. Luftveiskatarrh og strengel, lunge- og brystbetændelse er forekommet hyppig i årets løb hos alle vore husdyr.
- Fordøielseslidelser. Fordøielseslidelser har som sædvanlig været meget almindelig blandt husdyrene, ialt 7182 tilfælde, hvoraf 4175 alene hos koen.
- Lutterstald. Lutterstald er indberettet med 21 tilfælde hos hesten, 4 hos koen og 1 hos hunden.
- Forgiftninger. Som årsag til forgiftninger anføres: kviksolv, fosfor, stryknin, urin, parafin, rugklid, *senecio aquaticus*, kogsalt, arsenik, salpeter, lud, søp, sildelage, hugormbid. Ved kviksolvforgiftning hos koen med dødelig

udgang findes som regel bladmaven rød og betændt i modsætning til de øvrige maver; i levende live bemærkes kjertelhævelser, anstrengt åndedræt og diarrhoe.

Af blodpis hos koen er ialt anmeldt 495 tilfælde mod 502 og 487 foregående og næstforegaaende år; de fleste opgives fra Søndre Trondhjems amt med 66, dernæst Jarlsberg og Larvik, Akershus og Søndre Bergenhus; kun fra Nordre Bergenhus er intet tilfælde heraf indberettet. Sygdommen optræder hele året og i regelen på lavlændte, sumpige havnegange, der tildels er bevoksede med tæt kratskov, der hindrer lyset i at virke paa planteveksten. Sygdommen ledsages oftest i begyndelsen af diarrhoe, som snart gaar over i en undertiden dødelig forstoppelse. Sygdommen kan angribe det samme dyr flere gange (en ko angrebes 3 år efter hinanden).

Blodpis.

Angaaende sondringen af kvægets hæmoglobinuri i to forskellige former: en febril, akut forløbende, oftest dødelig form, med kun opløst blodfarvestof i urinen (hæmoglobinuri) og en anden feberfri mere snigende form, hvor der findes blodlegemer i urinen (hæmaturi) se statsdyrlæge Nielsens indberetning, Bergen

Blodpis hos fåret indberettes at være forekommet i Akershus, Hedemarken og Romsdals amter med 4 tilfælde; hos gedden er denne sygdom forekommet med 12 tilfælde i Søndre Trondhjems amt (Selbo); hos svinet opføres fra Hedemarkens amt 2 tilfælde samt hos hunden 1 tilfælde i Kristiania.

Hæmoglobinuri hos hesten synes at være en forholdsvis almindelig lidelse. Der er i alt anmeldt 97 tilfælde, hvoraf 8 med dødelig udgang.

Af dreiesyge er anmeldt 12 tilfælde hos fåret og 12 hos gedden; heller ikke i dette år er i Kristians amt forekommet noget tilfælde af dreiesyge hos fåret; 2 tilfælde af «dreiesyge hos svinet» opgives fra Hedemarkens amt.

Dreiesyge.

Ikter er temmelig meget udbredt i Hedemarkens-, Kristians og de Trondhjemske amter; i overveiende antal tilfælde angribes fårene deraf; der er saaledes indberettet 157 tilfælde af ikter hos fåret, 14 hos koen og 3 tilfælde hos gedden.

Ikter.

Akut hjernebetændelse er i årets løb optrådt hos hesten, koen, fåret, svinet og hunden; hyppigst synes den at optræde hos svinet.

Hjernebetændelse.

Kronisk hjernebetændelse (koller) er kun optrådt hos hesten.

Benskjørhed (osteomalacia) har i årets løb optrådt med ialt 568 anmeldte tilfælde; de fleste tilfælde er anmeldt fra Søndre Trondhjems amt (134), dernæst Hedemarken (100) og Nordre Trondhjem (92); fra Stavanger, Bergen, Nordre Bergenhus og Nordland er intet tilfælde anmeldt. «Benskjørhed hos grisen» er anmeldt fra Romsdalen og Søndre Trondhjem med ialt 4 tilfælde.

Benskjørhed.

- Sveksot. Sveksot (*rachitis*) er foruden hos svinet optrådt hos koen, fåret og hunden.
- Hududslet. Under benævnelsen «hududslet» henføres en hel del forskelligartede hudlidelser hos vore husdyr, om hvis årsagsforhold intet nærmere oplyses; sådant hududslet er optrådt hos samtlige husdyr, oftest hos koen.
- Af ringorm (*trichophyton tonsurans*) er anmeldt hos hesten, koen, fåret, geden, svinet og hunden i alt 323 tilfælde, hvoraf 298 alene hos koen; flest er anmeldt fra Hedemarkens og Buskeruds amter; i det sidste amt foretoges der af amtsdyrlægen reiser paa det offentliges bekostning for at bekjempe denne sygdom i Ål og Hol, hvor den skal være stærkt udbredt og temmelig ondartet og hvor også mennesker hyppigt smittes; kun et fåtal af ringormtilfældene kommer under dyrlægebehandling, da sygdommen jo ikke direkte fører til døden og da den til sygdommens udryddelse nødvendige renslighed jo altid er noget møisommelig; i enkelte distrikter har sågodtsom alle kjør ringorm.
- «Skurv» angives at være optrådt i 64 tilfælde hos koen og 3 hos hesten; om dette er virkelig «favus» oplyses intet.
- Skab. Skab (*scabies*) er forekommet hos hesten, koen, fåret, hunden og katten; miderne har været: dermatofagus, dermatocoptes, sarcoptes og hårsækmider (*demodex folliculorum*).
- Skab hos koen er udbredt i det Trondhjemske og i Kristians amt og skyldes oftest dermatocoptes i form af fodskab.
- Lus. Af lus er ialt anmeldt i 17,518 tilfælde, hvoraf alene 13,429 hos koen; den almindelige kurmethode er arsenikvaskning.
- Misfostre. Af misfostre er indberettet 6 hos hesten, 25 hos koen, 1 hos fåret og 5 hos svinet; ialt 37.
- Børvrængning. Børvrængning er forekommet hos hesten, koen, fåret og svinet; når undtages hos hesten er tilbageføring i regelen foretaget med held.
- Kalvekastning. Kalvekastning synes at have været mere udbredt end det foregående år, idet der alene fra et amt (Hedemarkens) er anmeldt næsten ligesåmange tilfælde af kastning (678), som fra det hele land det foregående år (682); foruden i Hedemarkens amt har kalvekastning været hyppig i Søndre Bergenhus, Akershus og Smålenenes amter. Fra Hedemarken anføres: «Kalvekastning med alle dens sørgelige følger optræder med større styrke for hvert år og forvolder landmanden enorme tab; men dyrlægen står forholdsvis hjælpeløs overfor den, idet kun få af tilfældene kommer til hans kundskab, før det er for sent. Fremdeles er det overmaade vanskeligt at få udført de foranstaltninger, som burde tages i retning af afsondring, desinfektion af dyrene og deres opholdssteder. Dette forvolder både røgttere og eiere en del arbeide, som sågodtsom aldrig blir udført tilnærmelsesvis ordentlig uden skarp kontrol fra dyrlægens side.

En ikke mindre vigtig omstændighed er, at dyr, som har kastet, slippes til oxen før udfloddet er fuldstændig ophørt; følgen er, at oxen inficeres og overfører smitten til andre. Sæterbruget, således som det drives på Hedemarken, befordrer udbredelsen af smitten i høi grad, idet ofte de dårligst malkende kjør, der netop hyppig er kastekjør, sendes til sæteren, hvor samkvemmet mellem dyrene fra flere gårde er aldeles frit. Kalvekastning blir snart en landeplage her.»

Ved kalvekastning tilbageholdes ialmindelighed efterbyrden, hvilket ofte har borbetændelse tilfølge.

Kalvningsfeber, melkefeber, er anmeldt med omtrent ligeså mange tilfælde som ifjor (758 mod 803 i år), hvoraf ca. 45 % er kommen sig; de fleste tilfælde er anmeldt fra Buskeruds, Akerhus, Smålenenes og Hedemarkens amter. Som årsag angives i almindelighed en altfor kraftig fodring mod slutten af drægtighedstiden.

Kalvningsfeber.

Til kastration anvendes hyppigst brændingsmetoden; i den sidste tid er dog afdreining bragt mere i anvendelse; af 1367 kastrerede hingste anføres kun 2 at være døde, og af 29 kastrerede klaphingste opgives 1 at være død.

Kastration.

Angående husdyravlen ialmindelighed henvises til hvad derom er anført under de forskjellige amter.

I 1891 påbegyndtes udgivelsen af kvartalsberetninger over de inden landet forekommende smitsomme husdyrsygdomme; beretningen omfatter de tilfælde, der er anmeldt i tiden mellem 1ste januar—31te marts, 1ste april—30te juni, 1ste juli—30te september og 1ste oktober—31te december; den affattes i de første dage efter kvartalets udløb og tilstilles samtlige amtmænd, dyrlæger samt forskjellige konsulere og legationer. Kvartalsberetningerne for 1891 findes trykte som tab. IV—VII.

Om enkelte smitsomme husdyrsygdommes forekomst i Norge i tidligere tid.

Med hensyn til ondartede smitsomme husdyrsygdommes optræden tidligere i Norge foreligger kun ufuldstændige oplysninger. Såvidt vides har kvægpest aldrig optrådt inden landet.

Kvæggets ondartede lungesyge blev i 1851 indført til værks-eier Treschows eiendom Yttersø i Hedrum prestegjæld med en i august Ondartet lungesyge.

måned fra Holland indført ko; den smittede 3 andre køer og en kalv; senere indførtes 2 hollandske køer, der i december måned nedslagtedes mod erstatning og fandtes angrebne af lungesyge. Nogen udbredelse af farsoten til andre besætninger fandt ikke sted. Ifølge meddelelse fra det svenske ekklesiastik-departement havde sygdommen optrådt i Halland, Malmøhus og Christianstads len «i de senere år», uden at dog nogen overførelse til Norge vides at have fundet sted. Lungesygens optræden gav anledning til at det første forbud mod indførsel af levende hornkvæg og heste blev udstedt, nemlig mod Holland ved resol. af 10de marts 1852 (cfr. O. No. 9, 1852).

I 1860 besluttedes indkjøbt en stamme af airshirerace til Ås landbrugsskole. Af en til Skotland i den anledning udsendt agronom indkjøbtes 2 okser, 13 køer og 16 kvier, der afskibedes fra Hull den 13de august og ankom til Ås over Drøbak den 21de. Dyrene, der havde rent sundhedspas fra engelske dyrlæger, skulde stamme fra distrikter, der angaves fri for lungesyge. De holdtes isolerede på Ås indtil den 22de oktober, da de blev slupne sammen med den øvrige besætning. Den 11te november blev en af de indførte airshireokser syg, senerehen endel køer, ligesom også den oprindelige telemarksstamme i løbet af december indsygnede. Ved obduktion den 8de december paavistes ondartet lungesyge. Man søgte at redde den indkjøbte airshirejord, medens samtlige andre kreaturer nedslagtedes. Af de 31 airshiredyr døde 2 og 5 slagtedes på grund af sygdommen; de andre 24, der samtlige vistnok havde været angrebne, tilfrisknede lidt efter lidt, således at besætningen kunde ansees helbredet i april 1861; det sidste sygdomstilfælde iagttoges den 19de januar 1861; endel slagtedy, der indsattes på fjøset i løbet af 1861 og stod der indtil 5 måneder, viste ikke tegn på sygdom ved slagtingen. Ved departementsbestemmelse af 27de oktober 1862 blev hjorden erklæret smittefri, men afspærringen var allerede hævet om våren 1862. Det ved sygdommens optræden på Ås forårsagede direkte tab beregnedes til ca. 5,000 kroner, det indirekte til omtrent ligesåmeget. (Smitt: om den høiere landbrugsskole i Aas, 1879; Beretning om Sundhedstilstanden og Medicinalforh. i Norge i 1859; bilag III).

I 1861 anføres, at besætningen (9 stk. hornkvæg) på en gård i Råde i marts måned angrebes af en «ondartet lungesyge»; to dyr slagtedes, og dyrlægen fandt ved obduktionen «en slags lungebetændelse, der dog ikke var den egentlige ondartede lungesyge». Nogen smitteudbredelse eller nogen forbindelse med udbruddet på Ås kan ikke sees at have fundet sted.

I 1866 opføres for Akershus 8 tilfælde af «lungesyge».

I denne forbindelse er at mærke, at «lungesyge» ialmindelighed anvendes som betegnelse for lungetæring, og man finder derfor i de officielle beretninger «lungesyge, lungebetændelse og lungetæring» anvendt

som fællesbetegnelse. Først i de senere 10—15 år er ordet «lungesyge» forsvundet af sygelisterne.

Det kan derfor vistnok uden fare for feiltagelse ansees som fastslået, at den specifikke ondartede lungesyge hos kvæget (*peripneumonia contagiosa bovis*) kun har optrådt to gange i Norge, nemlig i 1851 ved Larvik og i 1860 på Ås.

Hundegalskab optrådte her i landet i 1815 og 1816. I politidepartementets indberetning til kongen om sundhedsforholdene i disse år anføres, «at en her i riget meget sjelden og frygtelig sygdom har vist sig i de sidste tvende år, dog uden at have foranlediget særdeles mærkelige følger. I begyndelsen af året 1815 blev en mand af Kristiania forstæder bidt af en gal hund og fik kort tid derefter hydrophobi og døde.» I juli samme år optrådte i Gausdal en dødelig sygdom blandt husdyrene, fornemmelig blandt svinene; nogle mennesker blev bidt af svin. En «retsveterinærkyndig læge», der sendtes op forat undersøge sygdommen, erklærede denne for hydrophobi, «hvormed de syge dyr i større eller mindre grad var behæftede.» (?) «Der blev føiet de fornødne foranstaltninger såvel til de syge dyrs spærring, som i henseende til de personers medicinske behandling, der vare bidte » I 1816 optrådte sygdommen ifølge den danske statstidende i Kjøbenhavn, hvor flere personer blev bidte; der blev derfor udstedt forbud mod indførsel af hunde hertil fra Danmark. «I november 1816 blev 3 personer her af stedet ikkedestomindre bidt af gale hunde, men disse helbrededes».

I 1853 angives et tilfælde af rabies hos en hund at være optraadt i Kristianssand; tilfældet er vel tvivlsomt.

Senere er intet tilfælde af denne sygdom anmeldt (en hund nedskjødtes på Leifsæt i Nordland i 1880 fordi den led af «krampe», og man frygtede for at det muligens kunde være rabies).

Hvad mund- og klovsyge angår, har «sygdomme i mund- og klover», «klov- og mundsyge» været opført på de officielle sygelister lige til udi ottiårene som et fællesnavn for alle lidelser i disse organer. Man har øiensynlig ikke havt øiet åbent for forskjellen mellem den egentlige specifikke mund- og klovsyge (*aphthæ epizooticæ*) og andre lidelser her; hestens mundsyge, traumatiske lidelser i munden, på mulen og klovene, brænderi-udslet på fødderne, klovbrandbyld, kopper, foot-rot hos fåret o. l., alt er blandet sammen i en fælles rubrik. Intetsteds kan det sees, at der har været nogen farsot af smitsom mule- og klovsygd. I 1859, da der til vestlandet indførtes endel skotske får, synes dog «foot-rot» (den såkaldte «ondartede klovsyge hos fåret» at være blevet indbragt til Sogn, hvor henved 400 får angives angrebne i Vik. Senere sees hvert år, i 1860, 1861, 1862, 1863, 1864 og 1865 klovsyge at have optrådt blandt får i Hedemarken, Voss, Bratsberg, Larvik, Hiterdal, Nordfjord, Vik og Hjelmeland, hvor over 1000 får opførtes angrebne af «klovsyge og øienbetændelse».

Hundegalskab.

Mund- og klovsyge.

Efterat imidlertid den specifikke mund- og klovsyge i Europa var blevet gjenstand for en mere energisk offentlig indskriden, gav dette sig også udtryk i de officielle beretninger herhjemme, idet der siden 80-årene sondredes skarpere mellem denne sygdom og andre klov- og mundlidelser. På forespørgsel fra medicinalstyrelsen til enkelte dyrlæger, der havde anmeldt ondartet klov- og mundsyge, om nærmere forklaring, angives at sygdommen ikke har været den specifikke aftøse stomatit.

I juni 1886 optrådte der i en afsides liggende grænd, Lesjeskogen, øverst oppe i Gudbrandsdalen, en smitsom sygdom blandt kvæget i 11 besætninger, hvor 40 stykker af 80 angrebes. Sygdommen viste sig ved at dyrene blev halte, idet der kom et udslet på alle 4 ben; udslettet sad mellem de egentlige klove og biklovene, i hele den bagerste flade af kodebøiningen, sjeldnere foran ved k'ovspalten, og kun i et par tilfælde ovenfor biklovene. Partiet mellem klovene var i intet tilfælde angrebet; samtidig forekom lignende udslet i ca. $\frac{1}{5}$ af tilfældene omkring munden, særlig på underlæben, og i enkelte tilfælde på mulen. På indsiden af læberne og i munden intet abnormt; ingen rødme eller siklen af munden. Udslettet viste sig som mørkebrune eller gulbrune skorper eller punkter fra et knappenålshoved indtil en nøds størrelse. Intet udslet på yveret; samtidig hermed febersymptomer (temp. 40° — 41° C.). Som det vil sees havde denne sygdom intet med den specifikke mund- og klovsyge at gjøre; dyrlæge Elnæs, der behandlede tilfældene, afgav også sådan erklæring.

Den 13de august 1886 anmeldtes, at der i to besætninger i Rokke i Smålenene, i nærheden af Fredrikshald, var optrådt «mund- og klovsyge»; der opgaves at være angrebne 2 kvier i den ene af 9 stykker hornkvæg bestående besætning; i den anden besætning var kun en ko angrebet. Der fandtes «skorper efter sår» på læberne, samt «brandige sår på klovene i partiet mellem ballerne og opad kodebøiningen»; hos det andet dyr var affektionen indskrænket til de 2 ben alene; sygdommen bredte sig ikke til de andre dyr i besætningen, ei heller optrådte den andetsteds i nabolaget. Der udkastedes mistanke om, at der var indført smitte fra Sverige, men den i den anledning i Sverige anstillede officielle undersøgelse gav ingensomhelst grund til denne mistanke. Skjønt disse få sygdomstilfælde nede i Smålenene dengang officielt her betegnedes som specifik mund- og klovsyge, kan der såvel efter de af dyrlægen meddelte sygdomstegn som efter forløbet i det hele ikke være tvivl om at denne sygdom ikke har været den frygtede specifikke mund- og klovsyge.

Omtrent samtidig hermed (29de august) anmeldtes at der på en gård (Ås) i Hakedalen, ca. 20 km. fra Kristiania, hvor der holdtes en større besætning (50 dyr), var 2 kjør bleven syge, idet «et forben på hver ko var angrebet med stærk opsvulmen i krone og kode, stærk varme i klovvigerne og ballerne; klovspidserne stod ud fra hverandre. På et af dyrene var der allerede brudt hul, så laser og sener lå ude i

såråbningen». Dyrene kom sig efter et par ugers behandling, og ingen flere angrebes. Et par måneder i forveien var på samme fjøs død en kvige under samme symptomer. Skjønt disse to tilfælde anmeldtes og behandledes som «mund- og klovesyge» fremgår det dog klart, at sygdommen har været «klovbrandbyld» (*carbunculus unguis*) og intet har havt med *stomatitis aphthosa* at gjøre.

Den 3die september s. å. tilkaldtes den samme dyrlæge til en ca. 10 km. derfra liggende gård (Hellerud i Skedsmo), der eiedes af søn af besidderen af gården Ås i Hakedalen; her fandtes en ko syg. Besætningen bestod af 54 dyr. Det oplystes at 5 dyr i løbet af sommeren havde været syge, den ene efter den anden, idet de havde havt «byld på et forben imellem klovvigen fortil»; sygdommen varede 1—1½ uge hos hvert dyr; 4 andre dyr blev senere syge på samme vis; sygdommen stod på fra juli til udi september; af bylden kom der værk ud, og halt-heden gik da forholdsvis hurtig over; ingen dyr siklede af munden, der var heller ikke sår på munden, tungen, yveret eller andetsteds på kroppen. Dyrene ophørte ikke at æde, de vedbleve at jorte (tygge drøv), de syntes ikke at have nogen feber, og det med stornøiagtighed førte fjøsregnskab viste, at de kun i meget liden målestok minkede af på melken; dyrene syntes ikke at have almensymptomer, men kun at lide i benet; de magredes kun ubetydeligt af. Nogen streng isolation fandt ikke sted; trods dette angrebes ikke den øvrige besætning, ligesom der heller ikke optrådte lignende sygdomstilfælde i nabolaget. Tilfældene betragtedes imidlertid officielt som «mund- og klovsyge», skjønt det, som det fremgår af sygdommens karakter, utvivlsomt ikke har været denne sygdom, som forelå.

Disse antagne tilfælde gav i 1886 anledning til at der udstedtes endel indførselsforbud mod Norge; disse stod dog ikke længe ved magt.

Fra Slidre i Valdres anmeldtes den 20de oktober s. å. et enkelt tilfælde af ondartet «mund- og klovsyge»; ifølge den indgivne beretning synes tilfældet at have været ondartet katarrhalfeber.

I 1889 i juni indberettedes om et tilfælde af «meget ondartet mund- og klovsyge» i Frosten i Nordre Trondhjems amt; tilfældet forekom i en besætning, hvor intet andet dyr angrebes; nogen grund til frygt for smitte forelå ikke ifølge dyrlægens indberetning. Sygdommen har ikke havt noget med ægte mund- og klovsyge at gjøre, men har sandsynligvis været en klovbrandbyld.

Endelig anmeldtes i august 1890, at der hos en besætning i Hurum i Buskeruds amt var optrådt et koppelignende udslet omkring munden med halthed på enkelte ben hos 7 af 12 kjør; ved den af overlægen personlig foretagne undersøgelse viste sygdommen sig ikke at være specifik mund- og klovesyge.

Det er imidlertid let at forstå, at forskjellige grunde har samvirket til at der har været anmeldt tilfælde af denne sygdom uden at det dog

i virkeligheden har været den. Dels har den i den officielle statistik før anvendte fællesbetegnelse af «sygdomme i mund- og klove», «mund- og klovsyge», «klov- og mundsyge», uden at dermed er ment den specifikke *febris aphthosa*, bidraget til nogen forvirring, dels er sygdommen neppe nogensinde iagttaget af mange norske dyrlæger, da de hverken under sin praksis her i landet eller under studietiden i Danmark eller Sverige, hvor sygdommen kun sjældent før har optrådt, har haft anledning til at sætte sig personlig ind i dens karakter og symptomer. På den anden side har den skjærpede opmærksomhed som husdyrsyggdommene i udlandet i de senere år været gjenstand for, også øvet sin virkning herhjemme, således at administrationen vistnok har været tilbøielig til at optræde med så stor forsigtighed og strenghed som muligt, særlig da den i regelen har måttet bygge sin dom og træffe sine foranstaltninger alene efter den enkelte og ofte blot foreløbige undersøgelse, som den lokale dyrlæge havde foretaget.

Hvis nogen af de ovenfor refererede tilfælde virkelig skulde have beroet på det smittestof, der betinger den specifikke mund- og klovsyge, måtte dette ved sin optræden her i landet have undergået en så betydelig forandring både med hensyn til sin smitteevne og de sygdomstegn, det fremkalder hos dyrene, at det i virkeligheden var blevet et andet her end i udlandet; men til støtte for en sådan antagelse foreligger der intet; det er sandsynligt, at hvis den aphthøse stomatit indførtes til vore drøvtyggere, vilde den vise sig ligeså uheldbringende her som andetsteds.

Fårekopper.

Af fårekopper opføres i 1865 to tilfælde i Smålenene, uden nærmere oplysning; diagnosen må vistnok antages at bero på en fejltagelse.

Miltbrand.

For miltbrandens optræden har statsdyrlæge Ivar Nielsen redegjort i «Beretning om Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene i 1886», pag. 265, hvortil henvises.

Snive.

Om snivens fremkomst inden landet giver veterinærberetningerne kun lidet detaljerede oplysninger. Ifølge de officielle beretninger har der været indberettet om følgende tilfælde af «snive og springorm»:

	1858.	1859.	1860.	1861.	1862.	1863.	1864.	1865.	1866.	1867.	1868.	1869.	1870.	1871.	1872.	1873.	1874.	1875.	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.	1881.	1882.	1883.	1884.	1885.	1886.	1887.	1888.	1889.	1890.	1891.	1892.		
Kristiania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Akershus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Smålenene	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Buskerud	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jarlsberg og Larvik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hedemarken	1	4	10	—	4	4	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristians	3	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Bratsberg	—	3	3	4	7	—	—	—	—	—	8	11	7	2	2	5	3	—	—	11	—	1	9	3	4	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nedenes	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lister og Mandal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Søndre Trondhjem	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nordre Trondhjem	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sum	6	8	29	6	11	4	—	2	2	13	14	21	8	3	2	8	5	—	—	11	—	1	10	3	4	2	5	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—

Som det vil sees opføres i 60-årene endel tilfælde særlig fra Hedemarkens, Bratsberg, Nedenes Jarlsberg og Larviks amter; der anføres hovedsagelig tilfælde af «springorm», og de allerfleste af disse angives at være helbredede. I Nedenes og Råbygdelagets fjeldbygder skal sygdommen, ifølge beretningen for 1860, være kjendt i en lang årrække, og ofte have været meget ødelæggende. Særlig i Gjerstad sogn skal den have optraadt, men de allerfleste dyr helbrededes. I Bratsberg amt synes de i 1870—73 opgivne tilfælde for en del virkelig at have været snive, idet obduktionsfundet synes karakteristisk. Derimod synes det tvivlsomt, om de i 1877—84 anførte tilfælde i dette amt virkelig har været springorm; alle de angrebne angives helbredede og tilfældene er indberettede fra den samme dyrlæge. Sygdommen angives at være udbredt i Tudal og derfra overført til Hiterdal, Gransherred og Sauland. Til Hedemarken og de trondhjemske amter samt Smålenene og Kristiania angives sygdommen at være indført fra Sverige; de fleste af disse dyr sees at være dræbte. Intet menneske sees nogensinde at være smittet, dog har professor dr. Hiort meddelt et sygdomstilfælde, behandlet i sin tid på rigshospitalet, som han antar har været snive.

I betragtning af at det langt overveiende antal af de anmeldte tilfælde angives at være helbredede, tør det vistnok ansees som sikkert, at kun den mindste del har været virkelig snive eller «springorm» (∴ snive med væsentlige symptomer fra huden). Et i 1891 i Gjerstad sogn i Nedenes indberettet mistænkeligt tilfælde af springorm helbrededes fuldstændigt. Tilfældet optrådte paa samme gård, hvor der i 1860 var forekommet endel utvivlsomme kasus af snive. Ved den foretagne undersøgelse af dyret fandtes endel små, hårde knuder på brystet og kjønsdelene samt indsiden af lårene; dyret isoleredes, men frigaves efter en tids observation; der var på samme gård flere heste uden at noget andet dyr viste mistænkelige sygdomstegn. Det i 1889 i Kristians amt (Gudbrandsdalen) indberettede tilfælde optrådte fuldstændig isoleret uden at nogen smitekilde kunde påvises.

Bevilgninger til veterinærvæsenet i 1891.

For budgetterminen 1891—92 er de til det civile veterinærvæsen budgetterede offentlige udgifter følgende:

1. Amtsdrylægers aflønning, bevilget kr. 30 000,00, medgået kr. 27 300,03 *)			
2. Veterinær-laboratoriet	—	» 4 600,00,	— » 4 925,99
3. Statsdrylægen i Bergen	—	» 2 000,00,	— » 1 920,00
4. Skyds-, diæt og tilf. udg.	—	» 10 000,00,	— » 16 204,29
5. Tidsskrift for veterinærer	—	» 400,00,	— » 400,00
6. Trykning af veterinærstatistik	—	» 250,00,	— » 642,40
		Sum kr. 47 250,00	kr. 51 392,71

Offentlige bestemmelser o. l.

De i 1891 udfærdigede bestemmelser af offentlig interesse vedrørende veterinærvæsenet findes trykte som bilag 1—7.

Det vil af bilag 1 sees, at de af dyrlægerne til amtmændene indgivne beretninger om optrædende tilfælde af smitsom sygdom skal indsendes gennem vedkommende sundhedskommissions ordfører; hermed tilsigtes at sørge for at sundhedskommissionen kan blive bekendt også med sundhedstilstanden blandt husdyrene og i tilfælde samarbejde med dyrlægerne til bekjæmpelse af sådanne smitsomme dyresygdomme, der kan medføre fare for den menneskelige sundhed.

Endelig er vedføjet som bilag 8 de fortiden gjældende regler for indførsel af husdyr til Norge. Som det fremgår af den under 6te juni 1893 udfærdigede plakat er drøvtyggere og svin forbudt indført fra alle lande, mens heste kan indføres frit på betingelse af sundhedspas og eftersyn før ilandbringelsen; hunde er det forbudt at indføre undtagen fra Sverige og Danmark, hvor de må have opholdt sig mindst 6 måneder og hvorfra må medbringe sundhedspas. Undtagelse er gjort med hensyn til Finmarken, hvorom nærmere henvises til plakaten.

Udførsel.

Af levende husdyr udførtes til Storbritannien i 1891 83 heste og 4060 får, væsentlig fra Stavanger amt.

*) De af amterne og kommunerne for dette år bevilgede faste lønsbidrag beløb sig til Kr. 29 760,00; over udgifterne til dyrlægernes dagssalærer, obduktionsgodtgjørelse o. l. haves ingen opgave.

Kristiania by.

Influenza. Den i beretningen for 1890 omtalte influenza-farsot blandt hestene vedblev at herske også i begyndelsen af det følgende år indtil april — mai måned. På de militære stalde, særlig de gevorbne eskadroners, angrebes de fleste dyr, navnlig de yngre heste; sygdommen kunde være ganske hårdnakket og vare indtil 6 uger; imidlertid kom dog næsten alle de angrebne sig; af de indberettede behandlede 272 heste opgives kun 3 døde. Forøvrigt angives sundhedstilstanden at have været god; med hensyn til de enkelte sygdommes forekomst henvises til tabel IV.

Torvpriser. Ifølge de af Kristiania magistrat udgivne statistiske meddelelser for 1891 var gennemsnitsprisen

for flesk	pr. kg. . .	kr. 0.69 (1890 0.65 $\frac{1}{2}$)
» oksekjød	- » . . .	» 0.62 (1890 0.60 $\frac{1}{2}$)
» kalvekjød	- » . . .	» 0.64 (1890 0.64)
» fårekjød	- » . . .	» 0.75 (1890 0.76).

Af torvførte husdyr opføres i 1891

fra udlandet 1868 kvæg, 858 får, 157 svin, 47 heste ♂: 2930 dyr,
 » inddlandet 2139 — 156 — 5 geder, 6220 svin, 200 heste
 ♀: 8720 dyr.

Til beskatning anmeldtes 1226 hunde (i 1890 1196).

Akershus amt.

Sundhedstilstanden. Fra distrikterne Blakjer, Høland, Næs, Eidsvold, Nannestad, Enebak og Ullensaker angives sundhedstilstanden som god eller meget god; i Skedsmo og Ås distrikter synes der at have hersket nogen større sygelighed.

Fra Kristiania overførtes influenza til flere hestebesætninger rundt om i amtet.

I Enebak forekom to tilfælde af ondartet ødem hos heste; i en besætning optrådte blandt kalvene en smitsom og ondartet lungebetændelse; ved udrensning af kalvebingerne bragtes sygdommen til ophør. I en kvægbesætning paa 8 kjør optrådte en akut mave- og tarmbetændelse med 2 dødsfald; sygdommen antoges at skrive sig fra fodring med rapskagemel.

I Sørum og Gjerdrum forekom et par aktinomykositilfælde hos kjør.

Fra Skedsmo anføres, at kalvningsfeber og kalvekastning temmelig hyppig optræder.

I en liden svinebesætning på Fossum i østre Aker forekom i mai 1891 hos et par smågriser difteritiske og nekrotiske sår paa tungen og i munden; besætningen sattes under offentligt tilsyn som mistænkt for svinepest.

I det hele synes husdyravlen og stellet at være i fremgang inden amtet; i Eidsvold distrikt siges dog kvægavlen at stå tilbage, idet der bl. a. efter dyrlægens kjendskab til forholdene ikke i hele Eidsvold fandtes en eneste okse over 2 år gammel. Svineracen sammesteds er næsten udelukkende blanding af den lille yorkshirerace.

Melkemængden pr. ko årlig opgives i Eidsvold til neppe 2 000 liter; til fodring benyttes væsentlig stråfoder og som kraftfoder havremel, oljekagemel og hvalkjødmel, samt undertiden afkog af potetgræs; fodringen må siges at være knap, men sultefodring finder ikke sted. Husdyrpleien står tilbage og fjøsene bygges oftest for trange og mørke. Fjøsarbeidere er vanskelige at få, da fabrikerne optager den meste arbejdskraft.

Ved Eidsvold og Bøhdalens fabrikker drives slagteriforretning, men nogen kontrol med disse finder ikke sted.

Dyrlægen i Enebak så et forgiftningstilfælde efter vaskning med arsenik hos en okse; han anvender i almindelighed 4 gr. arsenik til vaskning af et voksent dyr.

Som kastrationsmethode anvendes af flere dyrlæger afdreining; denne operation anbefales som meget hensigtsmæssig og praktisk.

Forøvrigt henvises til den specielle sygeliste på tabel V.

Smålenenes amt.

Sundhedstilstanden opgives som god fra de forskjellige distrikter.

Miltbrand optræder spredt hist og her, dog noget sjeldnere end i forrige år; den forekom hyppigst i omegnen af byer, hvor der findes mølledrift og hvor der derfor fodres meget med rugaffald; enkelte gårdbrugere koger af den grund rugaffaldet til en grød, førend det gives dyrene.

Miltbrand.

I Eidsberg smittedes en tjenestepige af miltbrand i hånden, sandsynligvis på grund af at hun undersøgte en miltbrandsyg ko med hånden inde i munden kort før den døde, fordi hun troede, den havde fået noget i halsen. Ligeledes opgives en mand smittet ved åbningen af en miltbrandsko. Begge de angrebne overstod sygdommen.

Dyrlæge Ruud i Fredrikstad meddeler følgende: den 28de marts anmodedes han om på torvet at undersøge kjødet af en ko, der efter en dags sygdom var blevet stukket antagelig i dødsøjeblikket den 25de marts; koen var under sin sygdom ikke tilset af dyrlæge, men den havde efter mandens opgivende kun frembudt symptomer af stærk åndenød. Kjødet præsenteredes på torvet afdelt i fjerdinger; det havde en lys rødlig farve og fedtet var hvidt. I venstre slagside var et større parti af bughinden afflået; enkelte små blodudtrædninger i bindevævet kunde hist og her opdages, men ingen større blødninger; kjødets udseende var forøvrigt slasket og uappetitligt; omkring luftrørshovedet fandtes en mindre blodudtrædelse og mellemgulvet viste sig at være revnet. Kjødet afvistes derfor fra torvet, ligesom der nægtedes attest for kjødets brugbarhed til føde for dyrene i et i byen værende menageri.

Imidlertid købte menagerieieren, — der forøvrigt af frygt for at påføre sine dyr tuberkulose kun pleiede at fodre dem med hestekjød — koslagt, da han for øjeblikket havde mangel paa hestekjød. Med dette kokjød fodredes dyrene (efter menagerieierens opgivende tirsdag aften den 31te marts, efter dyrlægens opgivende torsdag aften den 2den april). Fredag morgen fandtes en puma død, og en ung løvinde, kongetigeren, hyænen og isbjørnen var heftig syge. Søndag morgen fandtes bjørnen død og samme dags eftermiddag døde tigreren under voldsomme krampeanfald og vildt raseri, bjørnen og pumaen døde derimod roligt. Hanløven var utilpas søndag, men tilfrisknede. To andre løvinder, en panther samt alle 8 ulve har ikke seet ud til at have været syge; en stor Newfoundlandshund har spist omtrent 2 kg. kjød af høiryggen i to portioner og begge gange været syg, men kommet sig; menagerieieren opgiver for politiet, at hele besætningen undtagen ulvene blev syge efter kjødet.

De syge dyr havde et meget lidende udseende, var døsig og slappe; der optrådte brækninger og profus diarrhoe; afføringerne var grønliggule, ikke blodige; fra tigreren næse flød der blod efter døden.

Et Stykke af kjødet og leveren indsendtes til veterinærlaboratoriet til undersøgelse. Der paavistes her i hærdede præparater såvel af leveren som af musklerne talrige miltbrandsstave. Da laboratoriet endnu ikke var indredet i sit nuværende lokale, var der ikke adgang til forsøg på dyr med kjødet.

På samme gård, hvorfra den ko stammede, der betingede miltbrandsudbruddet i menageriet, døde i december 2 8 måneder gamle svin af miltbrand.

influenza.

Influenza hos heste optrådte især i og omkring Fredrikshald og Moss; farsoten varede til ud i september.

Blandt militærhestene var luftveiskatarrh meget udbredt under våbenøvelserne.

Kværke.

Kværke opføres fra Spydeberg og Sarpsborg distrikt; i Fredrikshald distrikt var sygdommen meget lidet udbredt, da der her findes få ungheste.

- Ondartet katarrhalfeber optrådte i Id, Berg og Skjeberg herreder. Amdsdyrlæge Nielsen synes at have erfaret, at sygdommen optrådte mere ondartet før end nu, da flere dyr helbredes. Ondartet katarrhalfeber.
- Kalvningsfeber er temmelig hyppig; sygdommen er blevet mere ondartet eftersom fodringsmængden er øget (Nielsen); i Moss distrikt angives den at være i aftagende, fordi det er almindeligt, at man knapper af på fodringen henimod kalvningstiden. Kalvningsfeber.
- Kalvekastning er i Berg temmelig hyppig; i Rokke bygd angives den at være særlig plagsom, da den går fra gård til gård; den skal være indført hertil for nogle år tilbage med en på en auktion indkjøbt ko. På Hafslund hovedgård er derimod sygdommen ophørt efterat der er bygget nyt fjøs. Kalvekastning.
- Tuberkulose opgives at være i tiltagende i Fredrikshalds distrikt; mens for 10 år siden en tuberkulos ko var en sjældenhed, konsuleres dyrlægen nu temmelig hyppigt for denne sygdom; det er heller ikke nu sjældent at finde tuberkulose køer hos slagterne. Nielsen antager, at sygdommens udbredelse blandt smålenskvæget for en stor del betinges af tilførsel af svenske dyr og af at der ikke sker nogen tilfredsstillende desinfektion på markedspladsen i Fredrikshald, hvor der hver måned møder mange utvilsomt tuberkulose dyr. Ihvorvel airshire-blandinger synes hyppigst angrebne, optræder sygdommen dog også blandt dyr af hjemlig race. Tuberkulose.
- Af andre smitsomme sygdomme er anmeldt endel tilfælde af rødsyge hos svin og kopper hos køer (på gården Helgedal i Svendal i Moss distrikt). Rødsyge og kopper.
- Kviksølvforgiftning hos kvæg efter indgnidning mod utøi har som sædvanligt forekommet i enkelte tilfælde; et svin døde af fosforforgiftning efterat have ædt udlagt rottegift. Kviksølvforgiftning.
- Hesteavlens og svineavlens er i opkomst; i Fredrikshald distrikt er det dog almindeligst at tillægget såvel af heste- som kvægbesætninger sker ved indkøb. Hesteavlens og svineavlens.
- Røgten og stellet er idethele i fremgang; arsenikvask af dyrene er almindelig; den udføres oftest af vedkommende eier selv. Røgt og stel.
- Fra Moss opgives salgsprisen for brugsheste fra kr. 350,00—500,00, slagteheste kr. 50,00—80,00, fjordheste kr. 200,00—300,50, nybære køer kr. 125,00—200,00. Salgspriser.
- Fra Moss udskibedes til Newcastle den 17de april en ladning slagtekvæg bestående af 2 køer, 18 kviger, 77 okser, 21 gjeldokser 2: 118 dyr, der undersøgte og befandtes friske; 2 okser og 1 kvige blev tilbageholdt på grund af kontusioner under transporten. Udførsel.
- Fodringen opgives ialmindelighed at være tilstrækkelig, enkelte steder endog rigelig, hvor meierier er oprettede. I Håbøl, Våler, Svendal og den sydøstlige del af Råde er fodringen mere knap, endog således, at den på vårparten grænser til sultefodring. Fodringen.

I Rakkestad er kvægracen mest airshireblanding; imidlertid er denne race nu kommet i miskredit og vil sandsynligvis efterhånden blive afløst af den stedegne smålenske race (Mysen).

Amtsdyrlæge Schmidt meddeler, at det på landsbygden er en meget almindelig uskik at spædkalve efter slagtingen hænges tilside i omkring et døgn forat skaffe kødet et hvidt udseende, når det føres tiltorvs; kalvene slagtes ofte allerede nogle timer efter fødselen; den samme uskik er også iagttaget af dyrlæge Ruud.

Kjødkontrol.

Om kjødkontrollen på Moss meddeler Schmidt: siden 15de novbr. 1887 har der på Moss været etableret en kontrol ved dyrlæge af det falbudte kød og de inden byen værende slagterier og kjødudsalgssteder. Kontrollen sattes først igang forsøgsvis i henhold til beslutning af sundhedskommissionen og med kommunestyrets approbation, idet der bevilgedes en liden løn til den kontrollerende dyrlæge. For slagtehestenes vedkommende fandt der undersøgelse sted af dyret såvel i levende live som efter slagtingen.

Ved udgangen af 1891 var der i Moss 11 indenbys og 3 udenbys slagtere, hvilke sidste jevnlig tilførte byen kød, samt 3 pølsemagere og 2 preservingfabriker.

Om kontrollens virksomhed oplyses, at der i 1889 afvistes 9 stykker storfæ på grund af nødslagting, afmagring, kontusioner, hæmaturi, fremskredet forrådnelse samt 1 hest paa grund af tuberkulose.

I 1890 afvistes ligeledes 9 stykker storfæ på grund af perikardit, afmagring, kalvningsfeber, overdrift med kontusioner, selvdød, nødslagting af ubekjendt årsag, purulent infiltration, rygbrud, diarrhoë samt 1 hest på grund af en lokal nekrotiserende proces.

I 1891 afvistes 15 storfæ: på grund af tuberkulose (9), nødslagting (3), besværlig fødsel, kalvningsfeber og af ubekjendt grund, suppurativ perikardit, børbetændelse, børvrængning med slet afblødning af kødet, 4 heste på grund af kronisk mavekatarh med afmagring, benbrud og slet afblødning, 6 kalve (2 ufuldbårne, 1 diarrhoë, 1 nødslagtet, 1 tarmbetændelse, 1 forgiftet med paraffinolie), 6 grise (1 slet afblødning, 1 rødsyge, 1 hjertefeil, 1 selvdød, 1 uræmi) samt 4 får (fødselshindring, blodudtrædelse, afmagring og begyndende forrådnelse).

Af slagteheste godkjendtes i 1888 101, i 1889 96, i 1890 51, i 1891 62.

Om slagterierne bemærker Schmidt, at rensligheden i dem endnu lader meget tilbage at ønske. Dyrene slagtes dels med maske, dels med boutrolle-øks; kalve og småfæ bedøves derimod ialmindelighed ikke før stikningen.

I Fredrikstad har kommunen ligeledes sat igang kjødkontrol ved dyrlæge. I årets løb konfiskeredes flere partier slagt, ligesom også fisk, høns (selvdøde) og alker (de sidste bedærvede af rotter og søvand) be-

slaglagdes. Kjødets behandling karakteriseres af dyrlægen som gennemgående slet.

Forøvrigt henvises hvad sygdommenes optræden angår til tabel VI.

Buskeruds amt.

Sundhedstilstanden angives i det hele at have været god. Sundhedstilstanden. Enkelte tilfælde af miltbrand, ondartet katarrhalfeber, lungesyge hos hesten forekom. I Hønefos distrikt iagttog dyrlægen ikke få tilfælde af tuberkulose hos kvæg, dels i levende, dels i slagtet tilstand. Dyr- Tuberkulose. læge Myhrvold i Drammen meddeler ligeledes, at han ikke sjelden påtræffer tuberkulose blandt kvæget fra fjeldtrakterne.

På gården Underud i Lier har der gjentagende i de senere år optrådt miltbrand; i de sidste 3 år er 5 køer døde. Fjøsset var et meget gammelt forfaldent stenfjøs med en lav gjødselkælder og elendigt gulv; der var stadig udsig fra gjødselkælderen og fjøsset udover jorden. Da det antoges, at de gjentagne miltbrandstilfælde grundede sig på en infektion af fjøsset, og da dette var umuligt at få desinficeret på grund af ælde og forfaldethed, tilrådedes fjøssets nedrivning og flytning. Da gården leverede melk til meieriet og da der fra det sidst døde dyr var leveret melk til dette om morgenen, skjønt dyret døde om eftermiddagen af miltbrand, skred sundhedskommissionen ind. Dette foranledigede en undersøgelse af stedet, hvorefter amtet og kommunen bidrog til fjøssets ombygning og flytning. Senere har sygdommen ikke vist sig på denne gård. Miltbrand.

I Hurum på gården Huseby, der lå temmelig isoleret på den åsryg, der strækker sig ud mellem Kristiania og Drammensfjorden, optrådte der i august måned hos 7 af 12 køer udslet på mulen og halthed på benene. Dyrslægen, der nærrede frygt for mund- og klovsyge, anmeldte tilfældene straks; ved undersøgelsen viste der sig ingen for denne sygdom karakteristiske tegn. Besætningen isoleredes imidlertid strengt i en måneds tid og der foretoges desinfektion efter sygdommens ophør. Ingen lignende tilfælde optrådte andetsteds inden amtet og gården havde ikke fået tilført fremmede dyr eller gjenstande, der kunde antages at have overført smitte. Mund- og klovsyge.

I Aal i Hallingdal var ringorm meget udbredt blandt kvæget. Ringorm. Sygdommen kaldes der «Buros» eller «Sørkje». Da der forekom flere overførelser til mennesker, henlede distriktslægen amtmandens opmærksomhed på sagen. Da sygdommen angaves at forekomme temmelig almindelig rundt om i fjøsene og da renslighedstilstanden syntes at være

mislig, blev amtsdyrlægen pålagt indtil videre at foretage 14-daglige reiser i dette distrikt for at tilbyde behandling af de angrebne dyr mod en billig godtgørelse.

I de øvre bygder i Hallingdal, hvor fjøsene især er mørke og trange, er sygdommen mest udbredt; den skal især vise sig efter kolde somre og breder sig da udover høsten og vinteren på fjøsene, således at der dannes undertiden tykke skorper omkring øinene, så disse ganske tillukkes; enkelte dyr lider af kløe og står stadig og skubber sig, så de magres af; sygdommen betragtes imidlertid med ligegyldighed af befolkningen.

Kvægavl. I Numedal drives kvægavl tilstrækkelig til at forsyne bygden med tillægsdyr og tillige til salg i ikke ringe udstrækning. Imidlertid angives, at røgten og stellet i det hele står tilbage i Kongsberg distrikt; særlig klages over, at fjøsene er for trange og for mørke, hvorfor hudpleien er meget mangelfuld og utøi ikke sjelden optræder (Kristoffersen). I Hønefos distrikt er svineavlen i god fremgang; der krydses mest med stor yorkshire-race, der synes at passe godt for forholdene.

Røgt og stel.

Rollag og Nore er på grund af afstanden hindrede fra at benytte dyrlægen, der bor på Kongsberg. Amtet antages at lide af mangel på dyrlæger, hvorfor kvaksalvere i flere distrikter har ikke lidet at gøre.

Om de enkelte sygdommes fordeling hos de forskellige husdyr giver tabel VII oplysning.

Jarlsberg og Larviks amt.

Sundhedstilstanden skildres ialmindelighed som god. Hyppigst optrådte fordøielselidelse hos kvæget. Enkelte tilfælde af tuberkulose kom under observation. Ifølge Krageruds angivelse er tuberkulose meget almindelig hos kvæget omkring Tønsberg; den optræder hyppigst i form af perlesyge og benævnes populært ialmindelighed brølesyge. Om miltbrand bemærker han, at den i flere tilfælde optrådte hos dyr straks efterat disse var begyndt at fodres med rugaffald, som de ikke tidligere havde fået. En mand smittedes under slagting af miltbrand. Forøvrigt anmeldes enkelte tilfælde af kværke, influenza, ondartet katarrhalfeber, rødsyge, kalvekastning.

Tuberkulose.

Miltbrand.

En dyrlæge opfører et tilfælde af *acarus folliculorum* (hårsækmid) hos kvæget; behandling var uden resultat.

Kalvningsfeber.

Kalvningsfeber er i tiltagende og i regelen af ondartet karakter. Af kalvekastning forekom derimod færre tilfælde end før i Holmestrands

disrikt, medens der fra Tønsberg distrikt anføres, at sygdommen er meget plagsom.

Hos fåret var flyndersyge temmelig hyppig.

Kvægavlen er i opblomstring, medens heste- og fåropdrættet er utilstrækkeligt. I flere distrikter er kvægavlsforeninger oprettede.

Kragerud anfører, at kvægavlen er i stadig fremgang i hans distrikt, men at der i regelen drives for meget på med hyppig vekslende krydsning; hesteavlen står meget tilbage. — Til fodring anvendes i Jarlsberg ikke sjelden sild; i den senere tid er dette fodermiddel dog anvendt mindre, da ostetilvirkningen ikke tillader sild som foder.

Husdyrpleien står tilbage.

De enkelte sygdommes optræden vil sees af tabel VIII.

Hedemarkens amt.

Idethele har sundhedstilstanden inden amtet været god. Af smitsomme sygdomme har optrådt enkelte tilfælde af kværke, rødsyge, influenza, ondartet katarrhalfeber, tuberkulose og miltbrand. Benskjørhed anføres fra Rena distrikt, og smitsom kalvekastning sees at optræde i enkelte besætninger hist og her inden amtet.

I Rendalen døde 2 svin af strykninforgiftning efter udlagt åte; fra Trysil meddeles om 2 tilfælde af parafinforgiftning hos kjøer efter vaskning mod utøi.

Røgt og stel er utvilsomt i fremgang inden amtet; i Hedemarkens fogderi drives opdræt mest ved tillæg af telemarksdyr; i Østerdalen og Trysil er husdyrpleien mindre god og utøi forekommer hyppigt. I Tønset bruges som kvægfoder endnu potetesgræs og kogt hestegjødsel.

Forøvrigt henvises til sygelisten.

Kristians amt.

Sundhedstilstanden angives ialmindelighed at have været god. Den ondartede katarrhalfeber optrådte med enkelte spredte tilfælde i Ondartet katarrhalfeber. Valdars.

Miltbrand har i de senere år ikke været indberettet fra søndre Gudbrandsdalen. Under hestemarkedet i august måned kom imidlertid en hest

Miltbrand.

fra Gausdal til Lilehammer og kreperede straks efter ankomsten af miltbrand. En vognmand købte kadaveret og fodrede dermed sine 6 svin, hvoraf de 5 døde i løbet af 4 dage af miltbrand. Den 6te, der var mindre trivelig end de andre og ofte puffedes bort fra madtruget, overstod sygdommen. 1 ko, som stod i samme rum som grisen, smittedes og døde; en anden ko, der førtes over jorden, hvor denne havde græsset, fik ligeledes miltbrand og strøg med. På den gård i Gausdal, hvorfra hesten var kommet, kreperede senere i året 2 køer og 2 hese af miltbrand; ved obduktion af et af disse dyr smittedes dyrlægen i en finger og var syg i længere tid.

Kværke. Kværke optrådte i 1891 mere ondartet og hårdnakket end vanligt både på Toten og i Gudbrandsdalen; kværkebyldernes indhold var mere vandagtigt og blødt; dyrlæge Stai vil have bemærket, at når dette er tilfældet er sygdommen altid mere ondartet.

Halskatarrh. I midten af juli måned udbrød på Tonsåsen sanatorium en halskatarrh hos heste; denne bredte sig i løbet af en uges tid over hele Valdernes; sygdommen ytrede sig med tør hoste, rødme af ørets og næsens slimhinde samt flod fra næsen efter en uges tid; i enkelte tilfælde optrådte også diarrhoë. Blandt kørene tilfjelds begyndte samtidig en lignende sygdom, som ytrede sig ved stærk hoste, diarrhoë og ophør af melkningen.

Tuberkulose. Hos en ko i nærheden af Tonsåsen iagttoges tuberkulose.

Rødsyge. Rødsyge optrådte blandt svinene i søndre Valdernes, dels som knuderosen dels som ægte rødsyge.

Hudsygdomme. Hudsygdomme (skab og lus) angives at være meget udbredt blandt kvæget i Valdernes; især i kolde og regnfulde somre.

Bech-Hansen obducerede en ko, som havde gået med et fuldåret foster i over 1½ år (fra marts 1890 til december 1891); i marts 1890 havde koen havt veer, men disse gik over og koen har senere befundet sig vel og malket hele tiden, samtidig som den også tiltog i huld; ved obduktion fandtes fosterhinderne fastklæbede til fosteret og kun lidt fostervand tilbage.

Det af amtet etablerede opsyn med de talrige skydsheste i Valdernes, — hvilket opsyn udførtes på Odnæs af amtsdyrlæge Juell, der hertil havde erholdt politimyndighed, — har vist sig meget effektivt og gavnligt. Juell besigtigede hestene 2—3 gange ugentlig; fra 13de Juni—15de september foretoges 1,203 undersøgelser; herunder foranledigedes 65 heste omskoede, hos 90 foretoges rettelse af sømmene, 37 behandlede for strygning, 22 sattes ud af brug for tryksår og 3 belagdes med brudpuder. Endvidere påbødes hvile i 3 dage for 9 overanstrengte heste, og 4 tillodes ikke benyttede, men sendtes til fjeldhavn; 6 udsattes og 2 kasseredes på grund af uhelbredelig halthed, 1 kasseredes for et stort sår i hasen, 2 på grund af vortesygdom og 5 på grund af uskikthed til skyds fordi de var for grove og tunge.

Blandt disse skydsheste var luftveiskatarrh meget almindelig på grund af støvet fra veiene; efter regnveir aftog altid tilfældene; ligeledes forekom kolik meget hyppigt.

Med hensyn til husdyravlen er intet nyt at bemærke. Teige anfører, at hudpleien i Gausdal er god; kvægavlen og svineavlen i Gudbrandsdalen står idethele tilbage for hesteavlen. I Dovre distrikt benyttes mose og hestegjødelse som kvægfoder.

Bratsberg amt.

Fra Bratsberg amt foreligger der lidet detaljerede meddelelser om husdyrvæsenet. Amtet har kun én amtsdyrlæge, og det anføres, at kvaksalvere besøger den væsentligste kurmæssige behandling af syge dyr inden amtet. I omegnen af Kragerø angives blodpis og benskjørhed hos kvæget at være meget almindelige sygdomme, ligesom det anføres, at tuberkulose af og til forekommer blandt kvæget fra fjeldbygderne (Manstad).

Miltbrand, som før især forekom i Bamble, har i det sidste år også optrådt i nedre Telemarkens fogderi.

Miltbrand.

Amtsdyrlægen meddeler, at der høsten 1891 over Hiterdal og Kongsberg udførtes fra Telemarken over 1,000 stykker kvæg, foruden hvad der sendtes ad andre veie. Salgspriserne varierede fra kr. 120,00—400,00 pr. stykke.

Kraftfodring er lidet anvendt i Telemarken; den anvendes næsten kun omkring byerne.

Nedenes amt.

Ifølge amtsdyrlægens indberetning har sundhedstilstanden inden amtet været meget god.

Miltbrand har optrådt sporadisk over hele amtet; men i ingen besætning har, såvidt vides, flere end 3 dyr samtidig været angrebne; i en besætning døde af 3 angrebne de 2, i en anden af 2 angrebne den ene. I alle tilfælde, hvor obduktion har været foretaget, synes smitten at have fundet sted gennem fordøielseskanalen, idet der har været intens hæmorrhagisk tarmbetændelse. En kone smittedes fra et miltbrands-

Miltbrand.

kadaver. Efter sygelisten skulde det synes som om sygdommen var tiltaget inden amtet; men den væsentligste grund til den tilsyneladende hyppigere optræden er vistnok den, at tilfældene anmeldes oftere nu end før.

- Rødsyge og knuderosen. Rødsyge og knuderosen er meget almindelig i omegnen af Arendal; sygdommen, der synes at forekomme hyppigst, hvor der fodres med køkkenaffald fra byen, er lidet dødelig, men efterlader en vis svækkelse, så eieren i mange tilfælde var bedst tjent med straks at lade dyret dræbe; det er især den fattige del af befolkningen, der melder sygdommen, da de er mere bange for at miste det ene dyr de har.
- Melkefeber. Melkefeber påtræffes kun i nærheden af byerne, hvor der drives stærk fodring.
- Blodpis. Blodpis blandt kvæget optræder fremdeles langs kysten og på de lavest liggende gårde. Da nyindkjøbte dyr angribes lettest, tør enkelte opsiddere næsten ikke købe kvæg. I en besætning på 8 dyr, der overflyttedes fra Aamlid til Øiestad, angrebes alle dyr; samme dyr kan få sygdommen flere gange.
- Kalvekastning. Kalvekastning er i tiltagende; i de fjøs, hvor den har holdt sit indtog, er den meget vanskelig at få udryddet igjen.
- Tuberkulose. Tuberkulose ser amtsdyrlægen ikke ofte, og kun hos gamle dyr. I de 2 år, amtsdyrlæge Egeberg har praktiseret i amtet, har han ikke iagttaget noget tilfælde af kværke hos hesten.
- Husdyrbruget. Husdyrbruget står langt tilbage, da befolkningen langs kysten hovedsagelig lever af skibsfart og fiskeri, medens der inde i landet lægges mest an på skogsdrift; fremgang kan dog tydeligt spores, særlig hvad fjøsenes indredning angår. Hudpleien forsømmes ialmindelighed meget. Sultefodring er ukjendt.
- Hesteopdræt. Hesteopdræt drives næsten ikke i Nedenes. Kastration foregår ved brænding og i narkose.

Lister og Mandals amt.

Om husdyrenes sundhedstilstand i dette amt foreligger fremdeles kun lidet detaljerede oplysninger. Sundhedstilstanden har idethele været god. Enkelte tilfælde af miltbrand er anmeldt; ondartet katarrhalfeber opgives at have optrådt i en fårebesætning, af hvis 10 får de 7 angrebes; i to andre fårebesætninger forekom en smitsom katarrhalsk øienbetændelse. Blodpis angives at være en almindelig forekommende sygdom; ligeså iktesygdom hos får.

Kvægavlen er lidet udviklet; kun i kystegnene, hvor der er forholdsvis lettere adgang til afsætning af melk, er der nogen fremgang at spore. Fodringen er ogsaa her bedre, medens den i indlandsbygderne er tarvelig. Fjøsene er i regelen små og mørke, og hudpleien står meget tilbage. Melken opbevares endnu i flere bygder i folkenes sove- og beboelsesrum.

Kvægavlen.

Til Kristianssand indføres endnu kvæg fra Danmark, især til slagting; flere af disse dyr er ved den af slagterne privat foretagne dyrlægekontrol fundet tuberkulose. Desuden ankommer en hel del kjød i sække fra Fredrikshavn til videresendelse til preservingsfabrikerne i Mandal og Stavanger.

Fra Kristianssand udførtes til Leith 35 heste.

Stavanger amt.

Sundhedstilstanden skildres i det hele som overordentlig god.

Af de hos kvæget opstillede 33 tilfælde af miltbrand (i 26 besætninger) helbrededes 2; af 2 hunde, der angrebes efter at have ædt miltbrandkjød kom den ene sig; 1 mand smittedes, men overstod sygdommen. I 21 tilfælde var der udelukkende anvendt hjemmeavlet foder til dyrene, og i 12 af disse tilfælde havde miltbrand forhen optrådt på gården eller nabogården. I 13 tilfælde var anvendt fremmed affaldsmel, og i 8 af disse havde miltbrand vist sig på stedet før.

Miltbrand.

På en af gårdene på «Kaisestykket» i Hetland har der 3 år i træk optrådt miltbrand; sygdommen er regelmæssig udbrudt nogle få dage efterat dyrene er slupne ud på et bestemt stykke havnegang, medens intet tilfælde viste sig i denne besætning under staldfodrings-tiden, hvorunder der gaves rigelig affaldsmel.

Ondartet katarrhalfeber optrådte med 38 tilfælder i 35 besætninger; 13 dyr helbrededes. På 4 af stederne vides sygdommen før at have forekommet. Hos fåret opgives 1 tilfælde og hos geden 33; 8 bukke, 1 ged og 18 kid døde, før dyrlæge tilkaldtes. Sygdommen forplantede sig til nabobesætningerne; symptomerne hos geden var øienbetændelse, næseflod, ødem i gulken og «betændelse af de indre organer». Dyrlæge Jessen anfører, at sygdommen hos får og geder ialmindelighed er mere ondartet end hos kvæget; man kan træffe kjøer og småfæ angrebet samtidig i samme besætning.

Ondartet katarrhalfeber.

Bråсот angives at være enzootisk på Tysdal i Birkrem og Bjerga på Stjernerø; sygdommen synes imidlertid i det hele at være sjældnere end før; der antages dog at være angrebet mindst 10—15 gange flere dyr end de af dyrlægen iagttagne.

Bråсот.

- Rødsyge. Rødsyge hos svin synes at forekomme temmelig hyppigt.
- Kværke. Af kværke behandlede endel tilfælde i månederne januar—september.
- Tuberkulose. Af tuberkulose iagttog Jessen kun 1 tilfælde (hos en ko af blandet airshire- og telemarksrace). I Ryfylke fogderi (fjordene) behandlede to tilfælde af tungeaktinomykose hos kvæg.
- Blodpis. Blodpis («rausot», «rausyge») hos kvæget forekommer især på gårdene langs sjøkanten i fjorddistriktet. I en besætning angrebes 6 køer, hvoraf 4, hos hvilke blodfarvestoffet også viste sig i melken, døde. En ko i Strand angrebes for 3die gang i løbet af 3 år; dyret kom sig. Jessen angiver, at der i Stavanger omegn og på Jæderen tillige forekommer en anden «blodpissyge» som han mener er hæmatinuri; den angriber især kalve, men også køer. I uge- eller månedsvis udtømmes afvekslende klar og blodblandet urin; dyrene æder og drikker godt, men magres af. Kalvene kommer sig, medens de voksne dyr må slagtes.
- Beskellersyge. Beskellersyge synes at være stationær på Jæderen. Hopper med ar på kjønndelene efter sygdommen er ikke sjeldne at se; hos en hoppe iagttoges talrige kondylomer. Fra Etne i Søndhordland har Jessen også seet tilfælde af sygdommen.
- Gnave og travesyge. Gnave og travesyge hos fåret forekom i 4 tilfælde på gården Meling på Ombø, hvor sygdommen også forekom ifjor.
- Smitsom øienbetændelse. 14 tilfælde af smitsom øienbetændelse, 2 tilfælde af papillomatose og 4 tilfælde af lammelambhed opføres ligeledes hos fåret.
- Hvalpesyge. Hvalpesyge herskede såvel i Stavanger by som i landdistriktet, hvor den syntes at være mere ondartet. Hos hunde iagttoges to tilfælde af rachitis, hvilken sygdom forøvrigt ikke sjældent observeres hos svin.
- Smitsom klovsyge. Smitsom klovsyge (foot-rot) viste sig hos samtlige fra Skotland importerede får, under opholdet i karantæne på Voulen. De behandlede med vaskning af 2 pCt. kreolinopløsning og pensling af helvedesstensopløsning 1—60, hvorunder de hurtigt helbrededes. De indførte dyr led desuden delvis af diarrhoë, bronkit, øienbetændelse. Der optrådte tillige en smitsom klovsygdom med blegner i klovkronen, skorper, bylder samt delvis afstødning af huden. Af dyrene, hvoraf 12 ankom til karantænen den 25de oktober, 11 den 14de november, frigaves det sidste den 15de januar 1892. Senere har dyrene været friske.
- Smitsom kastning. Smitsom kastning opføres fra 9 besætninger.
- Melkefeber. Af melkefeber behandlede 41 tilfælde, hvoraf 19 døde. I enkelte tilfælde indtrådte symptomerne før kalvningen; i to tilfælde kompliceredes de med overrivning af tvillingmusklen på det ene bagben. I en besætning, hvor melkefeber før ikke var optrådt, indtraf et tilfælde hos en nylig indkjøbt ko; på den bås, hvor denne havde stået, optrådte senere 2 tilfælde.

På enkelte gårde og heiebeiter i Stavanger amt optræder solbrand, eller hudbrand, «alvel», hos hvide får; sygdommen medfører i enkelte tilfælde døden.

Jessen har enkelte gange iagttaget at der hos fåret optræder «hul hornvæg» hos flere dyr på engang i samme besætning; løsningen af hornet udgår altid fra et bestemt sted, nemlig i den hvide linje fortil i tåen på den udvendige klovvæg; da den angriber alle fire ben er Jessen tilbøielig til at antage, at den skyldes en bestemt svamp; i et enkelt tilfælde var sygdommen forbundet med halthed, varme i klovene og pusafsondring.

Blandt skydshestene mellem Sand og Suldalsosen udbrød i august måned en smitsom diarrhoë.

Hos kvæget iagttog Jessen enkelte tilfælde af hårdnakket og langvarig fordøielsessvækkelse 3—6 uger efter kalvningen, i et tilfælde med påfølgende død.

Af forgiftninger iagttoges 1 tilfælde efter nydelsen af sildelage; 1 ko døde efterat have spist halvrådden sild; 4 får blev syge efter kviksølvsalve. 4 kjør, der fodredes med hør fra en tæt ved den kemiske fabrik ved Stavanger liggende mark, magredes herunder af og vantrivedes.

Forgiftninger.

Dreiesyge hos får optræder ikke sjældent i Gjesdal (Høgemark).

Dreiesyge.

På statens stamschæferi, Hodne, døde i årets løb 5 får (blæreorm 1, yverbetændelse 1, ondartet katarrh 2, ubestemt diagnose 1).

Kastration udføres i regelen af eieren selv eller af kvaksalvere; hos fårene benyttes endnu den rå og pinlige «klakning».

Kastration.

Om husdyrvæsenet forøvrigt meddeler Jessen, at de på statens udstilling i Egersund fremmødte får var af udmærket kvalitet, medens kvæget var uensartet og dårligt.

På høstmarkedet i Stavanger fremmødte ca. 400 heste; priserne var for brugsheste kr. 200,00—300,00, to-åringer kr. 160,00—200,00, et-åringer kr. 115,00—180,00, føl kr. 30,00—120,00. Melkekjør betaltes med kr. 120,00—150,00, slagtekvæg med kr. 160,00 pr. 120 kg. død vægt.

For lam fra stamschæferiet betaltes kr. 21,00—106,00, gennemsnitlig kr. 56,00, for lam af distriktets avl kr. 10,00—50,00 (høstpris), for lam til slagt kr. 5,00—12,00, for eksportfår gennemsnitlig kr. 14,60 pr. stykke. En enkelt eier erholdt i springafgift for en skotsk væder kr. 10,00 for hver bedækket sau. Uldprisen var kr. 1,60 til kr. 2,00 pr. kg.

Vårpris for geder kr. 10,00—12,00, høstpris kr. 7,00—8,00; for buk vårpris kr. 8,00, høstpris kr. 10,00—12,00; kid kr. 3,00—4,00. Fra Høgsfjord opgives melkeudbyttet af geden til omkring 200 liter om året à kr. 0,07 pr. liter. Gedens slagtevægt er gennemsnitlig 12³/₄ kg., bukkenes 15—24 kg.; kjødet betales med kr. 0,40 pr. kg.

Prisen på smågrise, 2—3 uger gamle, ca. kr. 8,00.

Af fremmede dyr indførtes 1 skotsk fårehund til stamschæferiet; 23 skotske får indkøbtes privat. Disse henstod i karantæne i ca. 2¹/₂ måned, og karantæneomkostningerne beløb sig til kr. 24,80 pr. dyr foruden kr. 166,00 i skyds- og diætgodtgjørelse til dyrlægen, hvilket udrededes af det offentlige. På ansøgning afholdtes også leicudgiften af stationen kr. 208,00 af det offentlige.

Fårene indkøbtes af den skotske fårehandler Slimon, der afleverede dem i Stavanger til kr. 118,00—128 pr. væder, kr. 47,00—48,00 pr. sau og kr. 28,00 pr. lam.

Til Storbritannien og Irland udførtes 79 heste og 3 975 får til en værdi af kr. 73 500,00.

I 1891 betales i Stavanger by skat af 77 hunde (à kr. 24,00), i Sandnæs af 16 hunde (à kr. 4,00).

Jessen opgiver at han i året har behandlet 333 heste, 2688 får, 33 geder, 23 svin, 60 hunde, 7 katte, 73 husfugle o: ialt 4160 dyr.

Lokale assuranceforeninger er oprettet i Skudesnes, Søvde, Strand, Hoiland og Hetlands herreder; i sidstnævnte kommune udbetaler foreningen indtil kr. 20,00 pr. dyr for dyrlægetilsyn og medicin.

Søndre Bergenhus amt.

Sundhedstilstanden har i sin almindelighed været god.

Miltbrand.

Af miltbrand er der anmeldt forholdsvis mange tilfælde fra de omkring Bergens by liggende landdistrikter, medens der fra Søndhordland og Voss kun sjældent indberettes om denne sygdom. I Søndhordlands distrikt har i hele året forekommet et enkelt tilfælde. I Haus smittedes en mand gennem to sår på armen fra en miltbrandsdød gris; manden døde efter 8 dages sygdom; ligeledes smittedes en mand gennem sår på hænderne i Strudshavns præstegjeld; denne sidste patient helbrededes.

Raslesyge.

Af raslesyge er anmeldt et tilfælde fra Søndhordland.

Ondartet katarrhalfeber.

Ondartet katarrhalfeber forekommer ifølge Lekven hyppigt på steder, hvor kreaturerne gives stillestående og slet drikkevand fra dybe brønde med lidet tilsig.

Bråсот.

Bråсотten optræder temmelig hyppigt; Lekven anfører, at den angriber dyr i alderen fra få måneder til ca. 1¹/₂ år, og helst dyr af cheviot- eller blandingsrace; sygdommens bekvæmpelse hindres i høj grad ved de lidet energiske forholdsregler, som befolkningen tager imod den; de syge dyr stikkes i sidste øieblik, kødet nedsaltes og indvoldene kastes på gjødselhaugen.

Blodpis var om sommeren i 1891 mere udbredt end vanligt.	Blodpis.
Af tuberkulose hos kvæget iagttog Fleischer (Voss) 2 tilfælde.	Tuberkulose.
Ringorm forekom temmelig hyppigt og såes flere gange overført fra kvæg til mennesker, især kvinder og børn.	Ringorm.
Rødsyge og knuderosen viste sig med spredte tilfælde.	Rødsyge og knuderosen.
Om Husdyravlen anfører Lekven, at den idethele står tilbage, skjønt der i de senere år dog spores fremskridt. Gårdene er ialmindelig- hed meget små, så de fleste jordbrugere på en eller anden måde må finde sig et bierhverv. Fjøsene og kreaturstellet er mangelfuldt; under fjøset er der gjerne en urinbeholder, der udbreder en gennemtrængende stank. Som kreaturvask mod utøi anvendes ofte naftalinbad, som det synes med held.	Husdyravlen.

Bergens by.

Om veterinærforholdene meddeler statsdyrlæge Nielsen følgende i sin indberetning til sundhedskommissionen i Bergen:

«Af smitsomme husdyr-sygdomme har her i byen forekommet 4 miltbrandstilfælde, alle hos hesten. Nogen bestemt smittekilde har kun kunnet påvises i et af tilfældene, da smitten må være overført med de folk, som havde været behjælpelig ved behandlingen af en forud af miltbrand død hest. Men når man ved, hvor ligegyldigt miltbrandskadaverne endnu ofte behandles, hvorledes de, i slagtet tilstand, føres lange veie med dampskib, jernbane, på vogn og båd og, inden de når så vidt, at miltbranddiagnosen stilles, beføles og undersøges af mange, enten af nysgjerrighed eller for at udtale sin mening om, hvorvidt kødet er brugbart, vil man forstå, at et sådant miltbrandkadaver, på sin vei fra hjemmet til byen, paa mangfoldige måder kan brede smitte, men ad veie, som ikke kan forfølges.

Miltbrand.

Det med kontrollen af levnetsmidler beskæftigede personale består af kommunedyrlægen og en sundhedsbetjent, som hvilken for tiden fungerer en dyrlæge. Kontrollen har sine lokaler i den gamle rådstuebygning, hvori der findes 2 værelser indrettet til laboratorium og et til undersøgelse og behandling af det som mistænkeligt indbragte kød. Laboratoriet er forsynet med de til bakteriologiske, mikroskopiske og de almindeligst forekommende kemiske undersøgelser nødvendige instrumenter og apparater. Undersøgelserummet for kød er indrettet således, at det let kan spyles rent, og inventariet består af to borde, et til undersøgelse og partering af kød, som kun på grund af lokale beskadigelser bliver

underkastet delvis konfiskation, og et andet, hvorpå formodet infektiøst kjød behandles. Endvidere findes en almindelig slagteblok, sag, øks og knive.

Kjødkontrol.

Kjødkontrollen. Grundlaget for denne danner følgende af sundhedskommissionen den 3die mai 1891 vedtagne plakat, som bragtes til almindelig kundskab i landdistrikterne ved at opslåes på dampskibe og dampskibsstoppesteder samt ved avertering i aviserne.

- a. Kjød af dyr, slagtede på grund af sygdom, skal forevises sundhedsbetjenten eller kommunedylægen, før det udlægges til salg. Findes noget mistænkeligt, der gjør en nøiere undersøgelse nødvendig, er vedkommende forpligtet til at besørge kjødet indbragt til kommunedylægens kontor.
- b. Foruden kjødet må tillige forevises lunger, hjertet samt leveren af sådanne for sygdom dræbte dyr. Har dyret været behandlet af en dyrlæge, forlanges hans erklæring om sygdommens art, samt om dyret har fået medicin, og i tilfælde hvad slags.
- c. For dyr, som er dræbte på grund af kalvingsfeber (melkefeber) forlanges desuden dyrlægens erklæring for, at sygdommen har været feberfri og ikke ledsaget af andre sygdomme (specielt lungebetændelse). Endvidere må angives, hvor længe dyret har været sygt.
- d. Kjød af dyr, der har lidt af sygdomme, som må antages at gjøre kjødet sundhedsfarligt, konfiskeres og tilintetgjøres.
- e. Kjød, som har en meget ringe næringsværdi og tillige et i høj grad uappetitligt udseende, påstemples «forbudt salg» og overlades eieren til afbenyttelse.
- f. Kjød af syge dyr, der ikke kan ansees uanvendeligt til menneskeføde, men som kun bør nydes i vel kogt eller stegt tilstand, samt kjød, som har en meget ringe næringsværdi, forsynes med et stempel «2den kl.» (anden klasse).»

Den vigtigste kontrol udøves særlig paa det sted, hvor det meste landsslagtede kjød indføres, nemlig i Muren, og på de fra landdistrikterne kommende dampskibe. I Muren er sundhedsbetjenten tilstede hver morgen fra kl. 8—10 og hver eftermiddag fra 6—7. Der er siden august måned undersøgt 2853 okser, 89 kjødkalve, 1095 spædkalve, 9140 får, 68 lam, 575 grise og 948 bukke. De øvrige udsalgssteder undersøgtes på ubestemte tider. Hvad der af sundhedsbetjenten findes mistænkeligt, indbringes til nærmere undersøgelse i kjødkontrollens lokaler, hvor stadsfysikus, i forening med kommunedylægen, træffer den endelige afgjørelse, dog således, at kjødets eier, om han finder sig forurettet ved afgjørelsen, har ret til at forlange sundhedskommissionens overskjøn. Kjødet bliver da efter omstændighederne enten konfiskeret og tilintetgjort ved politiets foranstaltning eller påstemplet «forbudt salg» og overladt eieren til afbenyttelse, eller påstemplet «2den kl.» Denne

klassificering medfører en dobbelt fordel, idet man ikke nødsages til at konfiskere kød, hvis beskaffenhed dog er sådan, at det ikke tilfredsstillende krav, man med rette kan stille til en præsentabel handelsvare, mens man dog ved det påsatte stempel (forbudt salg), der ikke lader sig afvaske, sikrer sig imod, at kødet sælges, efter at have forladt kontrollen. 2den classes stempel anvendes i tilfælde, hvor man ønsker at gøre publikum opmærksom paa, at kødet kun bør nydes i godt kogt eller stegt tilstand. Men da kødet endnu kan sælges fra enhver butik sammen med andet kød og her opskjæres i småstykker og hakkes til hakkekød, giver denne foranstaltning ikke publikum den tilsigtede betryggelse.

Ved kødkontrollen er i 1891 udtaget og

	konfiskeret		st. forbudt salg		st. 2den kl.	
	helt	delvis	helt	delvis	helt	delvis
okser	20	26	42	14	25	9
kalve og lam	44	4	29	1	32	0
får	4	0	8	1	5	1
svin	1	3	2	1	0	1
hest	1	0	0	0	0	0
	70	33	81	17	62	11

De væsentligste sygdomme, der har forårsaget kødets klassificering, er følgende:

	konfiskeret	forbudt salg	st. 2den kl.
miltbrand	2		
septikæmi	6		
tuberkulose	12	1	3
rødsyge	1	1	
carcinom	1		
sarkomatose	1		
hæmoglobinuri	5	4	
uræmi	1		
kalvningsfeber	3	3	10
bughindebetændelse	4	3	1
hjertesækbetændelse		2	
kakeksi		4	7
fordærvet	30	10	2
umodent	15	12	30
forskjelligt	22	46	20
	103	86	73

Det er selvfølgelig umuligt i ethvert tilfælde kun ved besigtningen af kødet at stille en bestemt diagnose, og jeg har derfor opstillet rubrikken «forskjelligt», der rummer alle de tilfælde, hvor kadaveret viste tydelige tegn på, at dyret var dræbt i kollaberet tilstand, og hvor kødet i

regelen tillige, som følge af en lang transport, havde et væmmeligt udseende og ofte var begyndt at forrådnede. Under denne rubrik har jeg fremdeles opført alt det såkaldte «kontra-kjød», d. v. s. kjød af kreaturer, der er dræbte for beskadigelser, de har pådraget sig ved at styrte udfør. En del af dette kjød har været af selvdøde kreaturer, en del så forslået, at det kun ved at skjæres op i småstykker har kunnet befries for de blodfiltrerede og vattersotige partier, og eieren derfor har foretrukket at få påstemplet forbudt salg. Men i de fleste tilfælde er der foretaget delvis konfiskation af de beskadigede dele, mens resten er tilladt solgt enten uden eller med 2den kl. stempel.

Tuberkulose har kun i de færreste tilfælde været generel, hyppigst har den optrådt som knætuberkulose på et eller begge bagben. Efterat de syge partier er bortskårne, er kjødet derfor tilladt solgt. Kun i 3 tilfælde har en generel tuberkulose medført hele kadaverets konfiskation.

Umodne kalve har forvoldt kontrollen de største vanskeligheder, fordi kjødets konfiskation her ofte må bero paa et skjøn. Det er en gammel skik i landdistrikterne at slagte kalvene straks efter fødselen, og det vilde være vanskeligt og under vore forhold måske heller ikke forsvareligt at forlange, at de til byen indførte kalve skulde have en vis alder, for at anses tjenlige til menneskeføde. Men en del slet ernærede kalve har man måttet påstemple forbudt salg eller 2den kl., og de kalve, som måtte formodes at være ufødte eller kastede, blev konfiskerede.

Iblandt det som fordærvet opførte kjød findes en del kalve, som havde henligget for længe, før indvoldene udtoges. Gjæringen i tarmindholdet havde herved bredt sig til den omliggende muskulatur, der var blevet grønlig misfarvet og ildelugtende. I sådanne tilfælde, hvor der kun er tale om en gammel skik eller rettere uskik, der let og uden ulemper for nogen kan forandres, er det berettiget at optræde med strenghed for at få den fjernet, og efter den erfaring, vi i den forløbne sommer har høstet, vil det blive nødvendigt at påbyde, at kalvene skal føres til byen med indvoldene udtagne, således at kun lunger, hjerte og nyrer bliver tilbage i kalven. Sidsnævnte dele bør nemlig, af hensyn til kontrollen, ikke fjernes.

Miltbrand forekommer jo hyppigere her end på de fleste andre steder i landet, at dømme efter de konstaterede tilfælde. Når dyrene er slagtet i tide, giver undersøgelsen af kjødet i de fleste tilfælde ingen mistanke om, at der foreligger et miltbrandtilfælde. I det høieste viser det ved den dårlige behandling, at der har fundet en nødslagtning sted; men selv dette er ikke altid tilfældet. Der er her konstateret miltbrand ved forevisning af kjød, som ved besigtningen absolut intet mistænkeligt viste, og som var smukt slagtet. Det var først udskjæringen af en lymfekjertel, som vakte mistanke og foranledigede en nærmere undersøgelse, hvorved påvist miltbrandbaciller, og ved senere foretagne kultur- og indpodningsforsøg blev miltbranddiagnosen bragt udenfor enhver

tvil. Den gamle opfatning, at miltbrandkjød skal være let kjendeligt ved sit stygge, mørke, blodfulde udseende, må man derfor se at komme bort fra, da den let kan foranledige skjæbnesvangre feiltagelser, og man bør neppe nogetsteds hos os, hvor miltbrand ikke er nogen sjelden gjæst, slå sig til ro med en kontrol, som ikke, selv hvor den svageste mistanke gjør sig gjældende, ved en mikroskopisk undersøgelse kan overbevise sig om, hvorvidt der foreligger miltbrand eller ikke. Undersøgelsesmateriale tager man bedst fra nyrene eller, når disse mangler, hvad der ofte er tilfælde, når en nødslagtning har fundet sted, fra en lymfekjertel, særlig en af lyskeglandlerne.

Foruden det foran anførte er der konfiskeret 9 større og mindre partier fordærvet fisk, 2 partier pølse, indført fra Haugesund, og 5 partier fordærvet hakkekjød. Fra Danmark modtog en herværende pølsefabrikant slagtede kreaturer til sin fabrik, dels hestekjød, dels kokjød. Da flere af disse sendinger bestod af så slet kjød, at det måtte konfiskeres, blev det pålagt fabrikanten at anmelde for kontrollen, hver gang han modtog sådant kjød, for at det før anvendelsen kunde blive besigtiget.»

Nordre Bergenhus amt.

Sundhedstilstanden har været tilfredsstillende.

På gården Stensrud i Sulen døde i januar en ko af miltbrand; fra dette dyr smittedes en ko, en okse, en hest og en kat, hvilke alle døde. Smitten antoges indført ved indkjøbt bygaffald.

Miltbrand.

To tilfælde af raslesyge observeredes.

Raslesyge.

På Mjellen i Hyen, anneks til Gløppen — samme gård, hvor sygdommen herskede i 1889 og 1890 — udbrød i slutningen af april ondartet katarralefeber; sygdommen vedvarede til udi juni og 7 kreaturer kreperede.

Ondartet katarralefeber.

Rødsyge hos svinet forekom i Vangsnes anneks til Balestrand.

Rødsyge.

I Daviken optrådte i november blandt får en sygdom med sår i munden og på tungen og opsvulmning af klovsballen med betydelig halthed; intet dyr døde.

Fåresygd.

På Ekse i Balestrand døde 3 heste efterat have ædt noget halm, der var kastet ud efter en af «tyfus» død gammel kone. Halmen havde tjent til leie for hende under hendes sygdom og var gjennemblødt af hendes udtømmelser. Hestene blev syge omtrent 1 døgn efterat have ædt halmen, mens den fjerde hest, der blev jaget bort af de andre og intet fik æde, ikke blev syg.

«Tyfus».

Husdyravlen går småt fremad; der lægges særlig vægt på opal af rene Cheviot-får.

Romsdals amt.

Fra dette amt er oplysningerne om husdyrenes sundhedstilstand lidet detaljerede; smitsomme sygdomme synes dog idethele at forekomme kun i ringe mon; kvaksalveri er imidlertid meget udbredt, idet omreisende tatere benyttes meget som dyrkurerere.

Kværke. Kværken har efter Dahles meddelelse, når den optræder inden amtet, altid en mild karakter, og det desto mildere, jo nærmere sjøen distriktet ligger; dette antager han kommer af det milde, fugtige klima. På øerne er sygdommen ikke engang kjendt. I Gryten herred overførtes sygdommen med skydsheste fra Gudbrandsdalen; det sker hyppigt, at kværkesyge Gudbrandsdalsheste sættes sammen med andre heste i Romsdalen, uden at disse har fået andre sygdomstegn end en let hoste.

Kokopper. I Aure sogn var kokopper meget udbredt.

Bråсот. I Kværnes præstegjæld døde mange får af bråсот.

Ringorm. Ringorm blandt kvæget er meget almindelig i Sundalen, hvor den også angives at forekomme hyppigt hos mennesker.

Husdyravl. Husdyravlen og stellet står idethele på et lavt trin i amtet; kreaturerne fodres knapt og røgten er slet; fjøsene er dårligt indrettede og ikke sjelden findes blot et eneste hus, hvori såvel avlingen som kreaturerne og menneskene er; fjøset er da i regelen i kjælderens. I Sandø og Frænen træffer man ikke sjelden på virkelig sultefodring. Dahle meddeler, at på en middels gård gives i regelen i vinterens løb (medio oktober til sidste halvdel af mai, 5: 220 dage) ca. 1,350 kg. hø, eller gennemsnitlig 6 kg. pr. dag for hver ko; en almindelig fjordko i nogenlunde huld veier gennemsnitlig 215 kg. levende vægt. I Romsdals fogderi er interessen for husdysavl i tydelig fremgang.

Til Storbritannien udførtes 301 får og 5 heste.

Det til Kristianssund indførte kjød viste sig ofte at være af mislig beskaffenhed på grund af lang og uvorren transport på båd.

Søndre Trondhjems amt.

Sundhedstilstanden karakteriseres som god. Af smitsomme sygdomme er forekommet enkelte tilfælde af miltbrand, ondartet katarrhalfeber, tuberkulose, kværke, stivkrampe, knuderosen og hvalpesyge.

Blodpis optrådte på de vanlige sumpige, lavlændte og kratbevoksede steder i Bynæsset, Leinstranden, Stadsbygden og Støren. Sandstad så en ko angribes 3 år efter hverandre af sygdommen, en anden 2 gange, begge 14 dage efter kalvningen. I Selbu og Støren er sygdommen almindeligere om vinteren end om sommeren, sandsynligvis fordi der om vinteren fodres med dårligt hjemmeavlet hø fra sidlændte steder, medens kreaturerne om sommeren er i fjeldet; undertiden angribes samtidig flere dyr i samme besætning.

Blodpis.

I Selbu, hvor der fodres meget med dårligt fjeldhø er benskjørhed (slikkesyge, benstivhed) en meget almindelig sygdom.

Benskjørhed.

Kalvningsfeber forekommer hyppigt i omegnen af Trondhjem.

Kalvningsfeber.

Lus hos kvæget er meget udbredt; som middel herimod bruges ofte af eierne indgnidning med kviksølvsalve, hvorefter gjentagende iagttages forgiftninger.

På Hiteren og Frøien dør i oktober og november mange får pludseligt; det er gjerne de fedeste og kraftigste dyr, som stryger med; dyrlæge tilkaldes ikke; Finstad antager, at sygdommen er bråset.

Hos en so gjorde Elnæs keisersnit og forløste 13 grise, der alle levede op; moderen måtte slagtes efter et par dage; i et andet lignende tilfælde udtoges 13 grise, der imidlertid alle senere, ligesom moderen, døde.

Medens heste- og kvægracen inden amtet stadig er gjenstand for udvikling, står fåreavlen tilbage. I Selbu er kvægracen liden og kantet, men forholdsvis rigtmelkende, medens den i Tydalen er større og af udviklet kjødform. Fra Tydalen, hvor stellet og fodringen er bedre end i Selbu, leveres ikke få slagtedyrl til Trondhjem. Hestene er også bedre udviklede i Tydalen, da staten her i længere tid har havt hesteavlssæter (Wold).

Dyrlæge Sandstad anfører, at ifølge hans erfaring fra Støren er kvæg af hjemlig race altid bedre end kvæg af airshireblanding, forsåvidt der gives dem god røgt og pleie; hjemlige dyr, som slippes magre til fjelds om våren, vender om høsten trivelige og fede tilbage, medens blandingsracerne taber både i huld og melkeydelse på fjeldet.

Til fodring af kreaturerne bruges om vinteren fremdeles ikke lidet rensdyrmos.

Til Hull eksporteredes fra Trondhjem 85 får og 4 heste.

Nordre Trondhjems amt.

Af smitsomme sygdomme blandt husdyrene i dette amt blev anmeldt enkeltvis tilfælde af ondartet katarrhalfeber samt knuderosen. På Tanem i Sparbu synes den ondartede katarrhalfeber at være stationær, idethele besætningen angrebes; på denne gård har der været bygget nyt fjøs 3 gange, uden at dog sygdommen er udryddet. Blødpis og ben-skjørhed viser sig ikke sjelden i enkelte distrikter af amtet.

I Grong og Liden er skab hos kvæget meget udbredt.

Fra Nærø i Namdalen indberettes, at husdyrracen står meget tilbage, da fiskeriet er hovednæringen. Kreaturerne er små og de fodres meget med fiskeaffald. Dyrene går ude om høsten, så længe marken er bar. Fjøsene er små, trange og urenlige og stellet er slet; næsten overalt lider dyrene af utøi.

Forøvrigt benyttes krydsning med airshire meget inden amtet og disse blandingsdyr synes at trives godt.

Hos en so gjorde Askevold laparotomi og tog ud 6 grise, der levede og opammedes med komelk.

Nordlands amt.

Der ansattes i dette amt i årets sidste kvartal en amtsdyrlæge med bopæl på Kabelvåg. I løbet af året kom kun få sygdomstilfælde under hans behandling (se sygelisten).

Offentlige foranstaltninger m. m.

i 1891

vedrørende veterinærvæsenet

samt nugældende regler for indførsel af husdyr til Norge.

Bilag 1.

Under 15de mai 1891 udfærdigedes af departementet for det indre følgende cirkulære til de civile overøvrigheder:

Efter konference med justitsdepartementet skal man herved anmode hr. amtmanden om at tilholde de inden Deres embedsdistrikt praktiserende dyrlæger for fremtiden at indsende de beretninger, som de efter § 1 i lov angående foranstaltninger i anledning af ondartede smitsomme sygdomme blandt husdyrene af 20de mai 1882 er pålagte at indgive til øvrigheden, gennem ordføreren i sundhedskommissionen i vedkommende herred (kjøbstad eller ladested), hvor det indberettede sygdomstilfælde er forekommet. Efterat have gjort sig bekendt med indberetningen, har ordføreren i sundhedskommissionen ved påtegning på samme snarest muligt at sende den videre til amtmanden, fra hvem den fremsendes til dette departement.

De beretninger om sygdomme hos husdyrene, som dyrlægerne ved hvert års udgang har at indgive til departementet, bliver på samme måde at indsende gennem vedkommende distriktslæge.

De indberetninger, som dyrlægerne ved departementets cirkulære af 12te november f. å. blev anmodede om at indsende til overlægen for veterinærvæsenet (efter schema no. 2), bliver fremdeles at indsende direkte til denne.

Bilag 2.**Kongelig resolution af 11te juli 1891,**

hvorved i henhold til § 4 i lov angående foranstaltninger i anledning af ondartede smitsomme sygdomme blandt husdyrene af 20de mai 1882 overlægen for det civile veterinærvæsen bemyndiges til med indre-departementets godkendelse at bestemme de nærmere foranstaltninger, som for hver enkelt sygdomsart måtte findes nødvendige til gennemførelse af de syge dyrs fuldstændige afsondring og den dertil hørende rensning.

Bilag 3.

Under 29de august 1891 udfærdigedes af departementet for det indre følgende cirkulære til de civile overøvrigheder:

Husdyrloven af 20de mai 1882 § 1 pålægger enhver autoriseret praktiserende dyrlæge ved hvert års udløb gennem vedkommende amtmand at indsende til det regjeringsdepartement, hvorunder det civile veterinærvæsen er henlagt, en efter departementets nærmere bestemmelse affattet årsberetning om sin virksomhed.

I henhold hertil bestemmes:

Beretningen, der må afgives af enhver autoriseret praktiserende dyrlæge, civil eller militær, skal behandle forholdene i det distrikt, hvori dyrlægen har praktiseret, og omfatte tiden fra 1ste januar til 31te december i det sidst forløbne år, og skal inden februar måneds udgang være indsendt til departementet gennem vedkommende amtmand. Har en dyrlæge i samme år praktiseret i forskellige amter, indsendes særegen beretning for hvert af de amter, hvori han har virket, idet beretningen indsendes gennem vedkommende amtmand.

Beretningen skal ledsages af en i overensstemmelse med vedlagte sygeliste affattet fortegnelse over de sygdomstilfælde, som i årets løb har været gjenstand for dyrlægens iagttagelse. Skulde andre end de på sygelisten anførte sygdomme, navnlig smitsomme, antage en større udbredelse eller frembyde særskilt interesse, opføres de i reserverubrikkerne.

Beretningen skal indeholde en kortfattet, men såvidt mulig fuldstændig oplysning om:

1. sundhedstilstanden ialmindelighed blandt husdyrene.
2. de sygdomme, smitsomme eller andre, eller de forhold, som i særlig grad har indvirket på sundhedstilstanden, sygdommens årsag, udbredelse og karakter samt hos hvilke dyrearter de specielle sygdomme er optrådte, tiden og stedet for deres optræden samt farsetens varighed.
3. overførelse af sygdom fra dyr til mennesker eller omvendt med angivelse af sygdommens karakter og forløb; de sygdomme, der omtales i beretningen, bør omhandles i den rækkefølge, hvori de er opførte på sygelisten.
4. husdyravlens stilling, udvikling af hjemlige eller indførte racer, husdyrenes salgspris og omsætning, markeder og dyrskuer, forsåvidt disse har frembudt noget af særlig interesse i veterinær henseende.
5. indførsel fra eller udførsel til udlandet af husdyr, med opgivende af antallet af undersøgte dyr og deres sundhedstilstand.
6. fodringens art og tilstrækkelighed.

7. husdyrpleien, staldene og fæhusene med særligt hensyn til renslighedsforholdene såvel ved stallet af husdyrene som af deres produkter, anvendelse af vask (med arsenik eller andet middel) til kreaturerne samt om denne udføres af dyrlægen; under rubrikken «lus» på sygelisten opføres kun antallet af de dyr, som virkelig er befængt med utøi.
8. kontrol med slagtede dyr, slagterier, pøsemagerier og kjøudsalssteder, idethele kjødkontrollens ordning inden vedkommende kommune.
9. befolkningens trang til dyrlægehjælp til sine husdyr, brug af kvak-salvere.

Idet departementet anmoder hr. amtmanden om at give de inden Deres amt bosatte dyrlæger fornøden underretning om foranstående, skal man, da enkelte dyrlæger dels ganske undlader at indsende indberetning, dels indsender den senere end bestemt, henvise til § 10 i nævnte husdyrlov, ifølge hvilken overtrædelse af de i kraft af samme givne og offentliggjorte bestemmelser kan ansees med straf.

Bilag 4.

Under 28de september 1891 udfærdigedes af overlægen for det civile veterinærvæsen

forholdsregler

til befølgelse med hensyn til miltbrand hos husdyrene.

§ 1. Når et husdyr antages angrebet af miltbrand, skal det snarest muligt afsondres fra sunde dyr. Afsondringen bør helst ske ved at lade det syge dyr forblive i det rum, hvori det er indsygnet, og flytte de sunde dyr i en anden bygning — eller også på betryggende måde skille disse fra det angrebne dyr til et for uvedkommende og alle andre dyr afspærret sted.

Der må derhos drages særlig omsorg for, at andre dyr, som grise, hunde, katte, fjerkræ og fugle ikke kommer i berøring med det syge dyr eller dets afsondringer eller med gjenstande, der har været i berøring med dette dyr.

De, som passer det angrebne dyr, bør ikke komme i berørelse med andre husdyr.

§ 2. De dyr, som har stået sammen med det angrebne dyr, må nøiagtig undersøges med hensyn til deres sundhedstilstand, og hvis de frembyder noget sygdomstegn, der kan give mistanke om miltbrand, behandles, som om de var angrebne af sygdommen.

Miltbrandsyge eller for sygdommen mistænkte dyr må ikke dræbes uden på det sted, hvor dyret agtes nedgravet eller brændt eller hvor nøiagtig desinfektion kan finde sted; under transporten derhen må der sørges for, at afsondringer fra det syge dyr ikke giver anledning til smittefare. Ved dyrets nedslagtning bør det særligt undgås, at blod spildes omkring. Åreladning eller andre blodige operationer må ikke foretages uden af autoriseret dyrlæge, og isåfald med iagttagelse af behørlige forsigtighedsregler.

§ 3. De af sygdommen døde dyr bør helst straks opbrændes eller ophedes til 100° C. i tilstrækkelig lang tid. Kan dette ikke lade sig gøre, skal dyrene snarest muligt nedgraves.

De må transporteres til det sted, hvor de skal opbrændes eller nedgraves, i en tæt kjerre eller slæde, uåbnede og vel tildækkede.

Dyrene må ikke åbnes eller obduceres andetsteds end på nedgravningsstedet eller på et sted, hvor nøiagtig og fuldstændig rensning og desinfektion kan foretages. Huden må ikke flåes af, hår eller uld må ikke afklippes, ei heller må noget af det døde dyr benyttes.

Gjødning, blod og andet affald fra de angrebne og døde dyr skal ligeledes snarest muligt bortskaffes og enten opbrændes eller nedgraves under iagttagelse af de samme forsigtighedsregler, som med hensyn til døde dyr bestemt.

§ 4. Til nedgravning må vælges et sted, der er fjernet fra beboet sted mindst 20 meter og fra veie og vasdrag mindst 5 meter, og fra hvilket smittestoffet ikke ved vandsig eller på anden måde kan føres omkring. Nedgravning i myrer eller nedsenkning af kadavere i ferskvand og vasdrag må ikke finde sted.

Graven må være så dyb, at de nedgravede dyr og affaldet dækkes af et fast og tæt jordlag af mindst 1 meter. Over dyrene bør stroes et lag ulæsket kalk. Omkring graven graves en ca. $\frac{1}{2}$ meter dyb grøft til optagelse af det fra denne rindende overfladevand. Graven og grøften må forsvarlig indhegnes.

På nedgravningsstedet må ikke græsses eller høstes, ei heller opbevares foder eller andre gjenstande, der kan overføre smitte.

§ 5. Stald, fjøs og andet rum, hvori et miltbrandsygt dyr har stået, samt de gjenstande, hvormed det har været i berøring, skal snarest muligt renses og desinficeres i den udstrækning, som af dyrlæge påbydes. Når forholdene tillader det, bør tillige rummene udluftes i 8 dage efter desinfektionen.

Rensningen foretages ved med en børste eller kost grundig at vaske de smittebefængte rum eller gjenstande med varmt vand og sæbe eller lud; efterat gjenstandene er blevne tørre, vaskes de atter over med en desinficerende væskeblanding, bestående af 4 dele rå karbolsyre, 2 dele rå saltsyre eller svovlsyre og 94 dele kogende vand, — eller blot 4 dele rå saltsyre eller svovlsyre og 96 dele vand, — eller friskt klorkalkvand (1 del klorkalk til 10 dele vand) eller $\frac{1}{2}$ pct. sublimatvand; (dette sidste er meget giftigt og bør kun benyttes af dyrlæge). Murværket overkridtes med almindelig kalk efter desinfektionen.

Er gulvet på det sted, dyret har stået, gammelt og råddent eller er der huller og sprækker i samme, bør det opbrydes, træværket opbrændes og efterat fylden under samme er udgravet og fornyet og desinfektion foretaget, nyt gulv indlægges. Er gulvet i rummet almindelig jord, må denne udgraves i mindst 1 spadestiks dybde og ny fyld pålægges.

Med smittebefængt jord og fyld forholdes som med affaldet efter de angrebne dyr.

Jernredskab renses bedst ved at udglødes.

§ 6. Melk eller melkeprodukter må ikke benyttes fra andre dyr end de, der efter dyrlægens erklæring er fuldstændig fri for sygdomstegn. De melkeprodukter, der er tilberedte af eller iblandet med melk, der stammer fra et sygt eller for sygdommen mistænkt dyr, må tilintetgøres.

Da miltbrand ifølge husdyrlovens § 2 er undergivet det offentlige særlige forsorg, skal eieren af dyr, der antages angrebne af denne sygdom, snarest muligt tilkalde dyrlæge.

«Bråsoot» hos fåret, «raslesyge» (miltbrandsemfysen, Rauschbrand) hos kvæget, samt ondartet vattersot (malignt ødem) hos hesten er miltbrandslignende sygdomme, som med hensyn til veterinærforanstaltningen bliver at behandle som miltbrand

Miltbrand er en sygdom, der let overføres til mennesker og for disse altid er livsfarlig og ofte dødbringende. Derfor bør alle, der har med miltbrandssyge dyr eller smittebefængte gjenstande at gjøre, iagttage den yderste forsigtighed. Ingen, der har åbne sår eller hudløsheder, bør komme i berørelse med dyr eller gjenstande, der antages smittebefængte.

Personer, som har været i berørelse med de syge dyr eller de fra disse forurenede gjenstande eller som har foretaget rensningen af smittebefængte rum og gjenstande, bør omhyggelig vaske alle blottede legemsdele gjentagende og grundigt med sæbe og vand; klæderne bør udkoges og vaskes.

Har nogen fået miltbrandssmitte i sår, bør han, hvis læge ikke straks er forhånden, vaske såret omhyggelig med sæbe og lunkent vand, derefter skylle det med rent koldt vand eller edikke og om muligt ætse sårfladen med lidt skedevand eller saltsyre eller ren karbolsyre.

Bilag 5.**Departementsskrivelse af 27de oktober 1891**

til amtmanden i Buskeruds amt, hvori departementet i anledning af forespørgsel om, hvilket honorar en dyrlæge efter husdyrloven af 20de mai 1882 tilkommer for obduktion af kalve, udtaler følgende:

Når husdyrlovens § 12 med hensyn til honorarets størrelse skjelner mellem heste og storfæ på den ene og «dyr af mindre art» på den anden side, har lovens tanke formentlig været at sætte grænsen efter den zoologiske henførelse til den ene eller anden dyreart. Denne departementets opfatning, hvorefter kalve går ind under storfæ i den citerede lovs § 12, og deres obduktion giver ret til et honorar af kr. 6,00, antages at støttes foruden af den i §en benyttede betegnelse «dyr af mindre art», også af udtrykkene i samme lovs § 2 «hornkvæget (storfæet)».

Bilag 6.

Under 14de november 1891 udfærdigedes af departementet for det indre følgende cirkulære til de civile overøvrigheder:

Da departementet er blevet opmærksom på, at enkelte dyrlæger foretager gjentagne offentlige reiser i anledning af tyfus (influenza, lungesyge) hos hesten, skal man herved meddele, at det offentliges interesse med hensyn til denne sygdom antages tilstrækkeligt varetaget, når dyrlægen ved sit første besøg giver de med hensyn til isolation og desinfektion nødvendige forskrifter, samt angiver, hvilke forsigtighedsregler bør iagttages til forebyggelse af smittens udbredelse. Den kurative behandling af dyr er i alle sygdomstilfælde selvfølgelig det offentlige uvedkommende. I overensstemmelse hermed finder departementet ikke at kunne bevirke udbetalt af statskassen skydsgodtgjørelse videre end for den første reise i anledning af tyfus (influenza, lungesyge) hos hesten, medmindre reiserne i særlige tilfælde er foretagne efter øvrighedens specielle anmodning.

Bilag 7.

Foranstaltninger vedrørende husdyrindførsel.

Under 12te december 1891 ophævedes det da gjældende forbud mod indførsel fra Holland af levende hornkvæg (storfæ), får og geder.*)

*) Dette forbud trådte atter i kraft ved pl. af 29de marts 1892.

Bilag 8.

Indførsel af husdyr.

Under 6te juni 1893 er der udfærdiget en nådigst plakate af følgende indhold:

«I kraft af lov om foranstaltninger i anledning af ondartede smitsomme sygdomme blandt husdyrene af 20de mai 1882, dens § 8, bestemmes herved følgende indførselsforbud i stedet for de ved plakaterne af 9de marts og 27de april 1887, 17de juli 1888, 12te februar, 4de og 29de marts, 1ste september og 31te oktober 1892, 6te januar og 23de marts d. å. fastsatte:

- A. **Heste** må *ikke indføres* uden på betingelse af:
1. at der medfølger et for hvert enkelt dyr af vedkommende lands politimyndighed eller af norsk konsul udfærdiget sundhedspas, hvoraf det fremgår, at dyret er sundt og ikke antages at overføre smitsom sygdom, samt
 2. at ethvert dyr før ilandbringelsen i norsk havn undersøges af autoriseret norsk dyrlæge og af ham erklæres sundt.
- B. **Drøvtyggere** (o: storfæ, får, geder og andre drøvtyggende dyr) forbydes indført *fra alle lande* med undtagelse af de russiske havne ved Nordishavet og Det hvide hav, hvorfra det er tilladt at indføre disse dyr til Finmarken. Rensdyrtrafiken til Norge rammes ikke af dette forbud.
- C. **Svin** må *ikke indføres fra noget land* med undtagelse af de under litra B. nævnte russiske havne, hvorfra det skal være tilladt at indføre svin til Finmarken.
- D. **Hunde** forbydes indført *fra alle lande* med undtagelse af Sverige og Danmark, fra hvilke lande indførsel kan ske på betingelse af, at der medfølger et fra vedkommende lands politimyndighed udfærdiget bevis, hvoraf fremgår, at vedkommende dyr har opholdt sig mindst i 6 måneder inden vedkommende land, og at det i henhold til en af autoriseret dyrlæge udstedt erklæring ikke antages at overføre smitsom sygdom. Hunde, der tilhører eierne af svenske renhjorder og i følge med disse passerer Finland på gennemgang fra Sverige, rammes ikke af dette forbud.
- E. **Rå dele af drøvtyggere og af svin**, såsom uberedede skind og huder (**tørrede** og **saltede huder** og **skind derunder ikke indbefattede**), utilvirkede og utilberedede hår og børster samt muler

og klover skal være forbudt at indføre *fra alle lande*. Indførsel af **usaltet** eller **utilberedet kød** og **flesk** samt **usmeltet talg** skal være forbudt fra Østerrige, Italien, Grækenland, Tyrkiet, fra Rusland med undtagelse af indførsel til Finmarken fra de ved Nordishavet og Det hvide hav beliggende havne, samt fra alle lande udenfor Europa.

- F. Indførsel af **græs, hø og halm til fourage** forbydes *fra alle lande* undtagen til Finmarken fra de russiske havne ved Nordishavet og Det hvide hav.
- G. **Brugte fjøsredskaber** forbydes indført *fra alle lande*, medmindre det godtgøres, at de er sikkert desinficerede.

Denne plakat træder straks i kraft.

Hvorefter alle vedkommende sig underdanigst have at rette.»

Tabeller.

Tabel I.

De vigtigste husdyrsygdomme i
(Relevé des divers cas de maladie des animaux)

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf	
		drebtte (abattus)	døde (morts)		drebtte (abattus)	døde (morts)		drebtte (abattus)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	38	2	35	354	23	236	5	-	5
Raslesyge (Miltbrandsemfysem, «Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	-	-	-	4	-	4	-	-	-
Ondartet oedem (<i>Oedema malig- num</i>)	9	4	-	-	-	-	-	-	-
Bråset (<i>Morbus epizooticus acutis- simus ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	366	-	363
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	230	79	80	8	-	1
Lungesyge (Influenza, Tyfus) (<i>Pleu- ropneumonia contagiosa equi</i>)	576	4	16	-	-	-	-	-	-
Såkaldet ondartet klovtsyge hos fåret (<i>Paronychia contagiosa ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	23	-	-
Svinepest (<i>Gastroenteritis contagi- osa suis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Erysipelas</i>)	242	-	-	120	-	1	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	79	-	-	13	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>) .	13	2	3	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	1178	5	28	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>) . . .	1	1	-	236	130	10	-	-	-
Strålesvamp (<i>Atinomyces</i>)	8	-	-	38	18	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og Bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	150	3	-	5	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epi- zootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	23	9	10	2	2	-	5	2	-
Difteri (<i>Diphtheria</i>)	-	-	-	1 ²⁾	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	191	1	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	1542	-	5	246	4	9	6	-	4
Overføres	3859	30	97	1440	257	340	413	2	373

1) Løve, puma, tiger, isbjørn, leopard, hyæne, ræv. 2) *Difteritis vaginae*. 3) Dådyr.

Norge i 1891, artsvis ordnede.

domestiques par espèces en Norvège en 1891.)

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	dræbte og døde (abatius et morts)	syge (malades)	dræbte og døde (abatius et morts)
	dræbte (abatius)	døde (morts)		dræbte (abatius)	døde (morts)		dræbte (abatius)	døde (morts)		dræbte (abatius)	døde (morts)				
-	-	-	25	6	18	5	1	2	2	-	2	-	-	9 ¹⁾	3
-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	-	29	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	9	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	201	30	82	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	82	8	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	282	5	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	24	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	7	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	261	34	29	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	15	7	1	-	-	-	-	-	-	9	1	-	-
25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	40	4	2	53	-	1	4	-	2	5	1	1 ³⁾	1
58	-	29	702	72	128	321	35	32	6	-	4	14	2	10	4

Tabel I. (Forts.) (Continuation).

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abat tus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	3 859	30	97	1 440	257	340	413	2	373
Lunge- og brystbetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	172	4	12	285	37	26	16	3	10
Fordøielssygdomme, indigestion, kolik, forstoppelse, mave og tarmkatarrh, diarrhoe) <i>Morbi apparatus digestionis</i>	2 557	19	103	3 671	146	66	42	2	3
Akut diarrhoe og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	35	-	1	186	19	17	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	4	-	1	318	18	15	18	3	2
Forgiftninger ⁵⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	2	-	-	92	20	21	16	9	3
Lutterstald (<i>Diabetes insipidus</i>)	21	-	-	4	-	-	-	-	-
Indvoldsorme ⁶⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	103	-	1	10	-	-	17	-	5
Flyndersyge (Ikter) (<i>Distomatosis</i>)	-	-	-	14	8	1	157	21	36
Dreiesyge (<i>Hydrocephalus hydratideus</i>)	-	-	-	-	-	-	12	2	4
Akut hjernebetændelse (<i>Menigitis acuta</i>)	20	3	5	29	10	3	5	1	4
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (<i>Hydrocephalus chronicus</i>)	29	3	-	-	-	-	-	-	-
Blodpis («Nyrebetændels») Hæmoglobinuria. Hæmoglobinæmia	97	7	8	495	32	38	4	1	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	568	24	1	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	2	-	-	2	2	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	504	-	-	1 501	3	-	11	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	16	-	-	298	2	-	3	-	-
Skurv (<i>Favus</i>)	3	-	-	64	-	-	-	-	-
Skab ⁷⁾ (<i>Scabies</i>)	17	-	-	192	-	-	4	-	-
Lus (<i>Pediculinæ</i>)	1 053	-	-	13 429	-	-	2 761	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	7	-	-	738	34	7	22	1	-
Mistofstre (<i>Monstra</i>)	6	3	-	25	3	6	1	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	1	-	1	196	15	6	5	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	8	-	-	1 390	10	15	7	-	1
Kastning ⁸⁾ (<i>Abortus</i>)	1	-	-	1 135	8	5	74	-	-
Overføres	8 515	69	229	26 033	646	567	3 590	47	441

4) Løve. 5) Kviksølv, fosfor, stryknin, urin, parafin, rugklid, senecio aquaticus, hugormbid, 7) Dermatophagus, dermatocoptes, sarcoptes, hårsækmider. 8) Flere besætninger uden nærmere opgave.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
58	-	29	702	72	128	321	35	52	6	-	4	14	2	10	4
11	1	8	88	24	19	9	2	3	6	-	3	3	3	-	-
33	2	-	206	27	19	68	2	1	8	-	2	6	-	14)	-
5	-	1	17	-	14	4	4	-	2	-	-	1	-	-	-
5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	56	19	14	6	-	6	1	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	1	1	6	4	-	57	1	-	2	-	-	-	-	-	-
12	1	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	34	9	5	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	-	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	114	5	-	8	5	-	-	-	-	-	-	-	-
61	-	-	40	-	-	127	4	-	3	-	-	1	-	-	-
1	-	-	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	7	2	-	1	1	-	-	-	-	-
74	-	-	15	-	-	34	-	-	2	-	-	150	-	-	-
4	-	1	85	21	5	5	1	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	15	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
279	5	40	1394	190	208	654	59	45	31	1	10	175	5	11	4

kogsalt, arsenik, salpeter, lud, sop, sildelage. ⁶⁾ Spolorme, bændelorme, rundorme, piskeorme.

Tabel I (Forts.) (Continuation).

Sygdomme (<i>maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abatfus</i>)	døde (<i>moris</i>)		dræbte (<i>abatfus</i>)	døde (<i>moris</i>)		dræbte (<i>abatfus</i>)	døde (<i>moris</i>)
Overført (<i>transport</i>)	8 515	69	229	26 033	646	567	3 590	47	441
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eklampsia puerperalis</i>) . . .	-	-	-	803	297	45	-	-	-
Børbetændelse og septikæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puerper-</i> <i>alis, Septichæmia puerp.</i>) . . .	3	1	-	268	60	32	1	-	1
Yverbetændelse (<i>Mastitis</i>) . . .	32	-	-	1 518	34	2	21	3	-
Melkefeil (<i>Vitia lactis</i>) . . .	2	4	-	727	1	-	10	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio, Krithi-</i> <i>asis</i>)	113	4	-	46	1	-	-	-	-
Klaphingsoperationer (<i>Operationes</i> <i>ob kryptorchismum</i>)	29	-	1	-	-	-	-	-	-
Kastrationer og Udbødninger (<i>Castrationes et ovariometriæ</i>) . .	1 367	-	2	43	-	-	402	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>) . .	8	-	1	9	3	4	3	3	-
Kirurg. tilfælde, sår, kontusioner, byld (<i>Vulnera, Contusiones,</i> <i>Abcessus, etc.</i>)	3 306	20	2	931	34	4	30	-	-
Led-, sene-, seneskedes og slim- sæklidelser (<i>Synovitis, Tend-</i> <i>nititis et Bursitis</i>)	765	9	-	126	5	-	-	-	-
Hjertesygdomme (<i>Vitia cordis</i>) . .	4	1	-	42	30	1	-	-	-
Sygdomme i patterne (<i>Vitia pa-</i> <i>pillæ mammæ</i>)	-	-	-	93	-	-	-	-	-
Kramper og lamhed (<i>Convulsiones</i> <i>et Paralysis</i>)	31	3	-	66	8	-	2	-	-
Lungepibning (<i>Hemiplegia lar-</i> <i>yngris</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Engbrystighed (<i>Asthma</i>)	98	-	1	-	-	-	-	-	-
Tandsygdomme (<i>Vitia dentium</i>) . .	421	-	-	20	-	-	-	-	-
Øiensygdomme (<i>Vitia oculorum</i>) . .	93	-	-	53	1	-	18	-	-
Benbrud og andre benlidelser (<i>Fractura, Periostitis</i>)	218	13	-	98	43	-	4	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia unguis</i>)	329	-	-	18	1	-	-	-	-
Svulster, vorter (<i>Tumores Papillo-</i> <i>mata</i>)	19	-	-	20	-	-	-	-	-
Andre sygdomme (<i>Morbi alii</i>)	322	-	-	649	24	5	6	1	-
Ialt (<i>total</i>)	15 676	124	236	31 573	1 188	660	4 087	54	442

*) Panter, slange, myrebjorn, boaslange, pelikan, dådyr.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abatius et mortis</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abatius et mortis</i>)
	dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)				
279	5	40	1 394	190	208	654	59	45	31	1	10	175	5	11	4
-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	6	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	-	-	1 213	-	2	66	-	-	22	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	46	7	1	96	2	-	2	-	-	2	-	8 ^a)	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	3	-	6	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	8	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	53	6	-	12	1	1	-	-	-	-	-	-	-
322	8	40	2 754	215	213	871	64	46	55	1	10	177	5	19	6

Tabel II.

Enkelte sygdommes fordeling i de forskjellige amter.

(Relevé des diverses maladies par départements).

Sygdomme (<i>Maladies</i>).	Amter (<i>départements</i>).																		
	Kristiania	Akershus	Smålenene	Buskertud	Jarlsberg og Larvik	Hedemarken	Kristians	Bratsberg	Nedenes	Lister og Mandal	Stavanger	S. Bergenhus	Bergen	N. Bergenhus	Romsdal	S. Trondhjem	N. Trondhjem	Nordland	Riget <i>Le royaume.</i>
Miltbrand (<i>Charbon</i>)	7	36	28	32	32	13	14	2	20	6	51	81	6	9	2	10	5	—	354
Ondartet katarrhalfeber (<i>Fièvre catarrhale maligne</i>)	—	14	12	27	3	26	31	5	2	—	40	21	—	9	10	13	14	3	230
Rødsyge (<i>Rouget du porc</i>)	1	22	13	16	5	35	32	13	18	—	4	5	1	16	2	2	16	—	201
Kværke (<i>Gourme</i>)	63	108	108	50	22	430	226	23	—	1	29	32	—	—	31	48	7	—	1178
Lungesyge hos hesten (<i>Typhus du cheval</i>)	272	129	95	20	29	6	18	—	1	—	—	—	—	3	—	1	2	—	576
Tuberkulose (<i>Tuberculose</i>)	7	43	37	32	12	47	16	20	5	8	4	2	—	—	—	9	3	—	245
Blodpis hos kvæget (<i>Hématurie du gros bétail</i>)	2	47	30	42	52	30	45	30	26	18	19	47	6	—	10	66	25	—	495
Benskjørhed (<i>Ostéomalacie</i>)	1	22	28	47	33	100	37	27	3	15	—	18	—	—	11	134	92	—	568
Svinepest (<i>Gb Stéphéro-entérite du porc</i>)	2	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	9
Fåreskab (<i>Gale du mouton</i>)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4
Raslesyge (<i>Charbon symptomatique</i>)	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	4
Bråset hos fåret (<i>Blutseuche des schafes. Maladie subite du mouton</i>)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51	150	5	—	160	—	4	—	366
Kalvningsfeber hos koen (<i>Fièvre vétulaire de la vache</i>)	29	113	98	144	56	64	30	58	27	39	44	33	10	—	11	33	13	1	802

Tabel III.

Antal af behandlede dyr i de forskjellige amter i 1891.

(Nombre des animaux traités, par départements, en 1891.)

Amt (Départements).	Heste. (Espèce chevaline).	Ko. (Espèce bovine).	Får. (Espèce ovine).	Ged. (Espèce caprine).	Svin. (Espèce porcine).	Hund. (Chiens).	Kat. (Chats).	Fjerkræ. (Volailles).
Kristiania	1 837	316	—	2	66	283	9	1
Akershus	1 652	4 050	43	—	519	38	—	2
Smålenene	1 813	2 809	23	—	154	75	3	1
Buskerud	1 607	1 730	18	—	257	62	3	6
Jarlsberg og Larvik	610	1 010	39	—	111	37	—	—
Hedemarken	2 827	10 269	320	98	539	77	12	91
Kristians	1 759	2 643	133	102	256	44	1	—
Bratsberg	346	645	19	—	48	35	—	1
Nedenes	80	192	11	—	56	32	—	—
Lister og Mandal	205	327	26	—	7	21	5	—
Stavanger	215	940	2 634	33	22	47	7	70
Søndre Bergenhus	372	1 184	247	—	109	16	1	—
Bergen	78	98	11	—	1	6	1	—
Nordre Bergenhus	791	996	9	8	16	—	1	—
Romsdal	197	1 202	161	1	47	31	3	3
Søndre Trondhjem	769	3 074	161	52	307	49	28	—
Nordre Trondhjem	620	1 188	234	3	347	21	2	2
Nordland	2	21	18	—	—	—	—	—

Tabel IV.

Kvartalsberetning over smitsomme husdyrsygdomme i Norge

fra 1ste januar til 31te marts 1891.

(Bulletin trimestriel des maladies contagieuses des animaux domestiques en Norvège de 1er janvier au 31 mars 1891).

A m t (Département)	Miltbrand (Charbon)		Bråset hos fåret (Maladie soudaine du mouton)		Ondartet katarrhal. feber hos kvæget (Fièvre catarrhale maligne du gros bétail)		Lungesyge hos hesten (Influenza, typhus du cheval)		Fåreskab (Gale du mouton)		Rødsyge (Kouget du porc)	
	t ¹⁾	b ²⁾	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b
Kristiania	1	1	-	-	-	-	93	80	-	-	1	1
Akershus	13	13	-	-	4	4	67	63	-	-	1	1
Smålenene	5	5	-	-	7	6	14	8	-	-	1	1
Buskerud	10	10	-	-	8	8	10	8	-	-	1	1
Jarlsberg og Larvik . .	16	15	-	-	2	1	-	-	-	-	1	1
Hedemarken	4	4	-	-	4	4	-	-	-	-	-	-
Kristians	-	-	-	-	21	17	5	4	164	19	5	3
Bratsberg	6	5	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-
Nedenæs	7	7	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Lister og Mandal . . .	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stavanger	20	16	6	3	2	2	-	-	-	-	-	-
Søndre Bergenhus . .	23	21	-	-	6	5	-	-	-	-	1	1
Bergen	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nordre Bergenhus . .	5	3	-	-	2	1	3	1	-	-	-	-
Romsdal	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1
Søndre Trondhjem . .	6	5	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-
Nordre Trondhjem . .	-	-	-	-	4	3	-	-	-	-	13	8
Nordland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tromsø	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finmarken	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Total	120	109	6	3	66	56	192	164	164	19	25	18

¹⁾ t = anmeldte tilfælde (*cas indiqués*). ²⁾ b = smittede besætninger (*étables infectées*).

Tabel V.

Kvartalsberetning over smitsomme husdyrsydomme i Norge

fra 1ste april til 30te juni 1891.

(Bulletin trimestriel des maladies contagieuses des animaux domestiques en Norvège de 1er avril au 30 juin 1891).

A m t (Département)	Miltbrand (Charbon)		Bråset hos fåret (Maladie soudaine du mouton)		Ondartet katarhal- feber hos kvæget (Fievre catarrhale maligne du gros bétail)		Lungesyge hos hesten (Influenza, typhus du cheval)		Fåreskab (Gale du mouton)		Rødsyge (Rouget du porc)	
	t ¹⁾	b ²⁾	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b
Kristiania	3	3	-	-	-	-	61	54	-	-	-	-
Akershus	12	10	-	-	3	3	30	27	-	-	-	-
Smålenene	9	8	-	-	3	3	3	3	-	-	1	1
Buskerud	9	9	-	-	8	7	3	2	-	-	4	3
Jarlsberg og Larvik . .	10	10	-	-	2	1	-	-	-	-	5	1
Hedemarken	7	6	-	-	4	4	-	-	-	-	3	2
Kristians	1	1	-	-	16	10	1	1	35	6	1	1
Bratsberg	7	7	-	-	2	2	-	-	-	-	1	1
Nedenes	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lister og Mandal . . .	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stavanger	13	11	4	2	13	13	-	-	-	-	-	-
Søndre Bergenhus . .	38	34	1	1	11	5	-	-	-	-	-	-
Bergen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nordre Bergenhus . .	2	1	-	-	7	1	-	-	-	-	-	-
Romsdal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Søndre Trondhjem . .	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nordre Trondhjem . .	-	-	-	-	8	7	1	1	-	-	5	4
Nordland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tromsø	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finmarken	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	119	107	5	3	77	56	99	88	35	6	21	14

¹⁾ t = anmeldte tilfælde (*cas indiqués*). ²⁾ b = smittede besætninger (*étables infectées*).

Tabel VI.

Kvartalsberetning over smitsomme husdyrsydomme i Norge

fra 1ste juli til 30te september 1891.

(Bulletin trimestriel des maladies contagieuses des animaux domestiques en Norvège de 1er juillet au 30 septembre 1891).

A m t (Département)	Miltbrand (Charbon)		Brasoi hos faret (Maladie soudaine du mouton)		Ondartet katarrhal- feber hos kvæget (Fièvre catarrhale maligne du gros bétail)		Snive (Morve et farcin)		Lungesyge hos hesten (Influenza, typhus du cheval)		Rødsyge (Rouget du porc)	
	t ¹⁾	b ²⁾	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b
Kristiania	-	-	-	-	-	-	-	-	22	17	-	-
Akershus	7	5	-	-	2	2	-	-	2	2	5	5
Smålenene	3	3	-	-	6	6	-	-	9	6	-	-
Buskerud	9	9	-	-	4	4	-	-	-	-	4	3
Jarlsberg og Larvik . .	3	3	-	-	4	2	-	-	-	-	4	4
Hedemarken	1	1	-	-	3	3	-	-	-	-	2	2
Kristians	7	4	-	-	6	6	-	-	-	-	21	17
Bratsberg	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	12	5
Nedene	3	3	-	-	-	-	1 ³⁾	1	1	1	7	6
Lister og Mandal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stavanger	12	10	-	-	13	13	-	-	-	-	4	2
Søndre Bergenhus . . .	13	12	1	1	5	5	-	-	-	-	3	3
Bergen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nordre Bergenhus . . .	2	1	-	-	5	2	-	-	-	-	1	1
Romsdal	1	1	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-
Søndre Trondhjem . . .	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-	1	1
Nordre Trondhjem . . .	2	2	-	-	-	-	-	-	1	1	4	4
Nordland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tromsø	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finmarken	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	63	54	1	1	55	49	1 ³⁾	1	35	27	68	53

¹⁾ t = anmeldte tilfælde (*cas indiqués*). ²⁾ b = smittede besætninger (*étables infectées*). ³⁾ Diagnosen viste sig senere at være feilagtig. (*Animal suspect; plus tard guéri; pas morue*).

Tabel VII.

Kvartalsberetning over smitsomme husdyrsygdomme i Norge

fra 1ste oktober til 31te december 1891.

(Bulletin trimestriel des maladies contagieuses des animaux domestiques en Norvège de 1er octobre au 31 decembre 1891).

A m t (Département)	Miltbrand (Charbon)		Raslesyge, Miltbrands- emfysem (Charbon symptomati- que)		Bråset hos fåret (Maladie soudaine du mouton)		Ondartet katarthalfeber hos kvæget (Fièvre catarrhale maligne du gros bétail)		Lungesyge hos hesten (Influenza, typhus du cheval)		Fåreskab (Gale du mouton)		Ondartet kloyesyge hos fåret (Piétin)		Svinepest (Pneumonie infectieuse au porc)		Rødsyge (Rouget du porc)	
	t ¹⁾	b ²⁾	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b	t	b
Kristiania	4	4	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Akershus	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	9	9
Smålenene	6	6	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Buskerud	3	2	-	-	-	-	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-	9	7
Jarlsberg og Larvik	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hedemarken	1	1	-	-	-	-	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Kristians	2	2	-	-	-	-	7	7	-	-	72	22	-	-	-	-	7	7
Bratsberg	6	6	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1
Nedenes	5	4	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	6	5
Lister og Mandal	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stavanger	5	5	-	-	31	11	12	12	-	-	-	-	18	1	-	-	1	1
Søndre Bergenhus	11	9	1	1	65	20	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Bergen	4	4	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nordre Bergenhus	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Romsdal	2	2	-	-	36	17	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Søndre Trondhjem	2	2	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Nordre Trondhjem	3	3	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Nordland	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tromsø	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finmarken	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	61	57	3	3	134	50	46	43	2	2	72	22	18	1	1	1	40	37

1) t = anmeldte tilfælde (*cas indiqués*). 2) b = smittede besætninger (*étables infectées*).

Tabel VIII.

Antal dyrlæger i Norge den 1ste januar 1892.

(Nombre de vétérinaires au 1er janvier 1892).

A m t. (Départements).	Autoriserede dyrlæger (Vétérinaires diplômés)	D e r a f (dont)			
		amtsdyrlæger (délégués)	privat- praktiserende (exercçants, non délégués)	ikke praktiserende (non exercçants)	indkommet årsberetning fra (qui ont rapporté)
Kristiania	12	-	9	3	6
Akershus	13	7	4	2	10
Smålenene	9	4	4	1	7
Hedemarken	15	7	6	2	11
Kristians	13	8	5	-	11
Buskerud	7	3	4	-	7
Jarlsberg og Larvik	5	4	-	1	4
Bratsberg	6	1	4	1	4
Nedenes	2	1	-	1	1
Lister og Mandal	4	1	2	1	3
Stavanger	4	2	1	1	2
Søndre Bergenhus	3	3	-	-	3
Bergen	2	-	2	-	2
Nordre Bergenhus	3	1	-	2	1
Romsdal	5	3	1	1	4
Søndre Trondhjem	8	5	2	1	7
Nordre Trondhjem	9	8	-	1	8
Nordland	2	1	-	1	1
Uopgivet bopæl (<i>domicile non nommé</i>)	2	-	-	-	-
Riget (<i>le royaume</i>)	124	59	44	19	92

Tabel IX.

De vigtigste husdyrsygdomme

(Cas de maladies des animaux domestiques)

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf	
		dreæbte (abatés)	døde (morts)		dreæbte (abatés)	døde (morts)		dreæbte (abatés)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	1	1	-	6	4	2	-	-	-
Lungesyge (Influenza, Tyfus) (<i>Pleurpneumonia contagiosa equi</i>)	272	-	3	-	-	-	-	-	-
Rødsyge (Rothlauf) (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Erysipelas</i>)	21	-	-	1	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	63	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Strålesvamp (<i>Actinomyces</i>)	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og Bringesulster (<i>Fibromycoma. Ascococcus</i>)	22	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	4	2	1	-	-	-	-	-	-
Difterit (<i>Diphtheria</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	168	-	-	7	-	-	-	-	-
Lunge- og brystbetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	7	-	-	2	-	1	-	-	-
Fordøielsesygdomme. (Indigestion, kolik, forstoppelse, mave- og tarmkatarrh, diarrhoe) (<i>Morbi apparatus digestionis</i>)	270	2	8	42	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	14	1	1	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Lutterstald (<i>Diabetes insipidus</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Indvoldsorme ²⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	1	1	-	3	1	1	-	-	-
Overføres	833	7	12	94	15	5	-	-	-

1) Sildelage. 2) Bændelorm.

i Kristiania i 1891.

dans la ville de Kristiania en 1891).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærkræ (Volailles)		Andre dyr (animaux divers)	
syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	dræbte og døde (abatiss et morts)	syge (malades)	dræbte og døde (abatiss et morts)
	dræbte (abatiss)	døde (morts)		dræbte (abatiss)	døde (morts)		dræbte (abatiss)	døde (morts)		dræbte (abatiss)	døde (morts)				
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	75	10	10	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	4	4	2	-	2	-	1	1	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	-	29	2	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	2	-	2	-	-	-	-	-	-
1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	4	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	16	7	5	148	19	10	4	-	1	1	1	-	-

Tabel IX (Forts.) (Continuation).

Kristiania.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf	
		drebtte (abatius)	døde (morts)		drebtte (abatius)	døde (morts)		drebtte (abatius)	døde (morts)
Overført (transport)	833	7	12	94	15	5	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (<i>Hydrocephalus chronicus</i>) . . .	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodpis («Nyrebetændelse») (<i>Hæmo- globinuria. Hæmoglobinaemia</i>) . . .	13	1	1	2	-	-	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteo- malacia</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslæt (<i>Eczema</i>)	41	-	-	2	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Tricophyton tonsurans</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Skab ³⁾ (<i>Scabies</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculina</i>)	18	-	-	63	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregularis</i>)	1	-	-	11	-	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>) . . .	-	-	-	9	2	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	-	-	-	44	1	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	29	10	2	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puerpe- ralis. Septichæmia puerp</i>)	-	-	-	7	3	1	-	-	-
Yverbetændelse (<i>Mastitis</i>)	-	-	-	22	-	-	-	-	-
Melkefeil (<i>Vitia lactis</i>)	-	-	-	14	-	-	-	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio, Krithiasis</i>)	24	1	-	3	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Operationes ob kryptorchismum</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer og udbødninger (<i>Castrationes et ovariectomiæ</i>) . . .	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et sarcoma</i>) . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Øiensygdomme (<i>Vitia oculorum</i>)	16	-	-	1	-	-	-	-	-
Led- og seneskedelidelser (galle) (<i>Synovitis, Tendinitis</i>)	196	4	-	2	-	-	-	-	-
Hovlidelser (<i>Vitia unguis</i>)	163	-	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	1 326	13	13	304	31	8	-	-	-

³⁾ *Acarus falliculorum, sarcoptes.*

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
1	-	-	16	7	5	148	19	10	4	-	1	1	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	72	4	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	2	-	1	1	-	-	-	-	-
-	-	-	17	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	46	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	66	7	5	261	30	10	9	1	1	1	1	-	-

Tabel IX (Forts.) (Continuation).

Kristiania.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		døde (<i>morts</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)		døde (<i>morts</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)		døde (<i>morts</i>)	
Overført (<i>transport</i>)	1326	13	13	304	31	8	-	-	-
Mundsyge (<i>Stomatitis</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Mug (<i>Dermatitis</i>)	15	-	-	-	-	-	-	-	-
Kirurgiske tilfælde (<i>Vulnera, contusionis</i> etc.)	414	2	-	8	-	-	-	-	-
Benlidelser, spat (<i>Periostitis, Spavans</i>)	27	2	-	-	-	-	-	-	-
Lamheder (<i>Paralysis</i>)	6	2	-	-	-	-	-	-	-
Engbrystighed (<i>Asthma</i>)	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesygdomme (<i>Vitia cordis</i>)	-	-	-	4	4	-	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	1797	19	13	316	35	8	-	-	-

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
2	-	-	66	7	5	261	30	10	9	1	1	1	1	-	-
.
.	21
.	1
.
2	-	-	66	7	5	283	30	10	9	1	1	1	1	-	-

Tabel X.

De vigtigste husdyrsygdomme i
(*Cas de maladies des animaux domestiques,*

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	3	-	3	29	1	26	-	-	-
Ondartet oedem (<i>Oedema malignum</i>)	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	11	4	4	-	-	-
Lungesyge (Influenza, Tyfus) (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	129	1	2	-	-	-	-	-	-
Svinepest (<i>Gastroenteritis contagiosa suis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rød-syge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Erysipelas</i>)	33	-	-	9	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	9	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	108	2	4	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	39	17	1	-	-	-
Strålesvamp (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	5	5	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesulster (<i>Fibromyoma. Ascococcus</i>)	23	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	172	-	-	38	-	-	-	-	-
Lunge- og brystbetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	37	1	-	29	2	3	-	-	-
Fordøielsesygdomme (indigestion, kolik, forstoppelse, mave- og tarmkatarrh, diarrhoe) (<i>Morbi apparatus digestionis</i>)	276	-	7	457	15	18	1	1	-
Akut diarrhoe og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	-	-	-	11	-	1	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	21	2	3	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	1	-	-	23	-	6	-	-	-
Lutterstald (<i>Diabetes insipidus</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	797	8	16	683	46	62	1	1	-

1) Kviksolv, arsenik, sop.

Akershus amt i 1891.

dans le département d'Akershus en 1891).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærkræ (Volailles)		Andre dyr (animaux divers)	
syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	dræbte og døde (abattus et morts)	syge (malades)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
.	.	.	3	.	3	1	1
.
.	.	.	1	1
.	.	.	22	3	5
.	.	.	17	3	2
.	.	.	35	2
.	1
.	.	.	4	4
.
.	.	.	2
.
.	11	3	3
.
.	.	.	10	.	.	2
.	.	.	14	4	1	1
.
.	.	.	42	5	3	1	2	.	.	.
.	.	.	13	.	13
.	.	.	3
.
.
.	.	.	166	19	27	17	4	3	.	.	.	2	.	.	.

Tabel X (Forts.) (Continuation).

Akershus.

Sygdomme (<i>maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		drebite (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebite (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebite (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	797	8	16	683	46	62	1	1	-
Indvoldsorme ²⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	4	-	-	1	-	-	-	-	-
Flyndersyge (Ikter) (<i>Distomatosis</i>)	-	-	-	-	-	-	7	-	-
Dreiesyge (<i>Hydrocephalus hydroideus</i>)	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	5	-	3	7	4	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (<i>Hydrocephalus chronicus</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodpis («Nyrebetændelse») (<i>Hæmoglobinuria, Hæmoglobinaemia</i>)	19	1	4	47	4	1	2	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	22	-	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslæt og hudkløe (<i>Eczema</i>)	56	-	-	436	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Tricophyton tonsurans</i>)	-	-	-	24	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinae</i>)	15	-	-	1 808	-	-	5	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregularis</i>)	1	-	-	146	1	1	2	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	1	1	-	2	-	1	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	39	1	2	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placenta</i>)	3	-	-	151	-	1	-	-	-
Kastning (<i>Abortus epizooticus</i>)	-	-	-	74	2	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	113	47	5	-	-	-
Borbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puerperalis, Septichæmia puerp.</i>)	1	-	-	62	14	12	-	-	-
Yverbetændelse (<i>Mastitis</i>)	2	-	-	153	1	-	2	1	-
Melkefeil (<i>Vitia lactis</i>)	-	-	-	39	-	-	-	-	-
Forfængenhed (<i>Hordatio, Kri-thiasis</i>)	8	-	-	1	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Operationes ob kryptorchismum</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer og udbødninger (<i>Castrationes et ovariotomiæ</i>)	108	-	-	2	-	-	19	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kirurgiske tilfælde (<i>Vulnera, contusiones etc.</i>)	342	6	1	72	1	1	3	-	-
Overføres	1 367	16	24	3 882	121	86	42	3	-

²⁾ *Tenia marginata, Ascaris mystax*, spolorm.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
.	.	.	166	19	27	17	4	3	.	.	.	2	.	.	.
.	.	.	2
.
.	.	.	1
.
.	.	.	29
.	.	.	5	.	.	4
.	1
.	.	.	19	4	1
.	.	.	2	.	2
.	.	.	7	.	1
.	.	.	1
.	.	.	1
.	1
.
.	.	.	238	.	.	3
.	.	.	15	.	.	8
.	.	.	486	23	31	34	4	3	.	.	.	2	.	.	.

Tabel X (Forts.) (*Continuation*).

Akershus.

Sygdomme (<i>maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	1367	16	24	3882	121	86	42	3	-
Klappeteil (<i>Vitia cordis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lamheder (<i>Paralysis</i>)	3	-	-	22	2	-	-	-	-
Rheumatisme (<i>Rheumatismus</i>)	10	-	-	8	-	-	-	-	-
Mug (<i>Dermatitis</i>)	13	-	-	-	-	-	-	-	-
Øienlidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	13	-	-	7	-	-	-	-	-
Benbrud og andre benlidelser (<i>Fractura et vulnera ossium</i>)	114	2	-	40	5	-	1	-	-
Gulsot (<i>Ikterus</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Spat (<i>Spavau</i>)	26	-	-	-	-	-	-	-	-
Tandfeil (<i>Vitia dentium</i>)	60	-	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse (<i>Peritonitis</i>)	3	-	1	1	-	-	-	-	-
Brok (<i>Hernia</i>)	2	-	-	2	1	-	-	-	-
Engbrystighed (<i>Asthma</i>)	12	-	-	-	-	-	-	-	-
Sygdomme i patterne (<i>Vitia papillæ mamæ</i>)	-	-	-	34	-	-	-	-	-
Galle (<i>Tendinitis chronica pedum</i>)	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Sceneskødebetændelse (<i>Bursitis</i>)	20	-	-	4	-	-	-	-	-
Urinsten (<i>Concrementum urina- rium</i>)	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Blødning i hjernen (<i>Apoplexia</i>)	1	-	-	1	1	-	-	-	-
Svulster (<i>Tumores</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Bristning af den bag. storpulsåre (<i>Ruptura aortæ descendentis</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Fremmedlegme (<i>Corpus alienum</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Feber (<i>Febris</i>)	4	-	-	27	-	-	-	-	-
Kramper (<i>Crampi</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nyrebetændelse (<i>Nephritis</i>)	4	-	1	-	-	-	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	1662	19	27	4034	130	86	43	3	-

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
.	.	.	486	23	31	34	4	3	.	.	.	2	.	.	.
.	.	.	1	1
.	.	.	2	1
.	.	.	8	1
.	2
.	.	.	2	2
.
.	.	.	19
.
.
.
.	.	.	1	1
.
.	2
.	2
.
-	-	-	519	29	31	38	6	3	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XI.

De vigtigste husdyrsygdomme i

(Cas de maladies des animaux domestiques.)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	3	-	3	11	-	11	-	-	-
Ondartet oedem (<i>Oedema malignum</i>)	4	1	-	-	-	-	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	12	-	6	-	-	-
Lungesyge (Influenza, Tyfus) (<i>Pleuripneumonia contagiosa equi</i>)	95	1	2	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Erysipelas</i>)	40	-	-	1	-	1	-	-	-
Knuderøsen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	11	-	-	2	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	108	-	1	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	37	22	-	-	-	-
Strålesvamp (<i>Actinomyces</i>)	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromyoma. Asco-coccus</i>)	14	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Difteri (<i>Diphtheria</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	23	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	153	-	-	21	1	-	-	-	-
Lunge- og brystbetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	12	-	1	10	3	1	-	-	-
Fordiølelsesygdomme (indigestion, kolik, forstoppelse, mave- og tarmkatarrh, diarrhoe) (<i>Morbi apparatus digestionis</i>)	234	5	5	319	4	4	-	-	-
Akut diarrhoe og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	1	-	-	3	-	1	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	60	3	2	1	1	-
Forgiftninger ³⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	1	-	-	6	2	-	-	-	-
Overføres	679	7	14	507	36	26	1	1	-

¹⁾ Løve, puma, tiger, isbjørn, leopard, hyæne, ræv. ²⁾ Dådyr. ³⁾ Kviksølv, lud, rotte-

Smålenenes amt i 1891.

dans le département de Smålenene en 1891.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abat us</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	4	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	9 ¹⁾	3
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	31	1	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1 ²⁾	1
-	-	-	3	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	1	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	5	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	57	15	5	41	1	5	-	-	-	1	-	10	4

gift, fosfor.

Tabel XI (Forts.) (Continuation).

Smålenene.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf	
		dreæbte (abattus)	døde (morts)		dreæbte (abattus)	døde (morts)		dreæbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	679	7	14	507	36	26	1	1	-
Indvoldsorme ⁴⁾ (Helminthiasis)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Flyndersyge (Ikter) (Distomatosis)	-	-	-	-	-	-	3	-	-
Akut hjernebetændelse (Meningitis acuta)	1	1	-	3	-	1	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (Hydrocephalus chronicus)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodpis (=Nyrebetændelse) (Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia)	12	1	1	30	1	3	-	-	-
Benskørhed (Slikkesyge) (Osteomalacia)	-	-	-	28	2	-	-	-	-
Sveksot (Rachitis)	-	-	-	-	-	-	2	2	-
Hududslet (Eczema)	84	-	-	216	-	-	-	-	-
Ringorm (Tricophyton tonsurans)	2	-	-	11	-	-	-	-	-
Lus (Pediculæ)	32	-	-	1122	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (Partus irregulares)	-	-	-	88	3	1	3	-	-
Misfostre (Monstra)	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Børvrængning (Inversio uteri)	-	-	-	29	2	1	1	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (Retentio placentæ)	2	-	-	119	-	1	-	-	-
Kastning (Abortus epizooticus)	-	-	-	61	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (Eclampsia puerperalis)	-	-	-	98	32	8	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (Febris puerperalis. Septichæmia puerp.)	-	-	-	19	5	3	-	-	-
Yverbetændelse (Mastitis)	6	-	-	128	4	-	1	-	-
Melkefeil (Vitæ lactis)	-	-	-	77	-	-	-	-	-
Forfangenhed (Hordeatio. Kri-thiasis)	13	2	-	3	-	-	-	-	-
Klaphingsoperationer (Operationes ob kryptorchismum)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer og udbødninger (Castrationes et ovariectomiæ)	110	-	-	3	-	-	11	-	-
Kræft (Carcinoma et Sarcoma)	4	-	1	1	-	-	-	-	-
Engbrystighed (Asthma)	20	-	-	-	-	-	-	-	-
Tandfeil (Vitæ dentium)	51	-	-	2	-	-	-	-	-
Øienlidelser (Vitæ oculorum)	12	-	-	2	-	-	-	-	-
Byld (Abscessus)	11	-	-	4	-	-	-	-	-
Overføres	1050	11	16	2552	85	44	22	3	-

⁴⁾ Spolorm, bændelorm.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	57	15	5	41	1	5	-	-	-	1	-	10	4
-	-	-	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	9	1	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	9	4	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	61	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	143	24	7	68	2	5	2	-	-	1	-	10	4

Tabel XI (Forts.) (Continuation).

Smålenene.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	1050	11	16	2552	85	44	22	3	.
Sår og kontusioner (<i>Vulnera et Contusiones</i>)	521	4	.	120	7	.	1	.	.
Benbrud og andre benlidelser (<i>Fractura et Periostitis</i>)	21	.	.	9	3	.	1	.	.
Sygdomme i pletterne (<i>Vitia papillæ mammae</i>)	27
Forvriddning og luxation (<i>Distorsio et Luxatio</i>)	42	.	.	8
Sene- og seneskedelidelser (<i>Tendinitis et Bursitis</i>)	70	.	.	17	1
Mug (<i>Dermatitis</i>)	56
Hov og klovlidelser (<i>Vitia unguis</i>)	26	.	.	18	1
Ijertesygdomme (<i>Pericardit. traumatica</i>)	8	8
Børslyngning (<i>Distorsio uteri</i>)	3
Lamhed (<i>Paralysis</i>)	6	.	.	14
Brok (<i>Hernia</i>)	1	.	.	3
Rheumatisme (<i>Rheumatismus</i>)	5
Spat (<i>Spavans</i>)	10
Svulster (<i>Tumores</i>)	5
Ialt (<i>total</i>)	1813	15	16	2809	105	44	23	3	.

5) Dâdyr, panter.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	143	24	7	68	2	5	2	-	-	1	-	10	4
-	-	-	4	2	1	7	-	-	1	-	-	-	-	4 ⁵⁾	2
-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	154	28	8	75	2	5	3	-	-	1	-	14	6

Tabel XII.

De vigtigste husdyrsygdomme i
(*Cas de maladies des animaux domestiques,*

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Milibrand (<i>Anthrax</i>)	1	-	1	30	2	28	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	27	16	1	-	-	-
Lungesyge (Influenza, Tyfus) (<i>Pneu- ropneumonia contagiosa equi</i>)	29	-	2	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Erysipelas</i>)	41	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	18	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	50	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	31	20	5	-	-	-
Sædstringsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	21	1	-	1	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	5	2	3	-	-	-	-	-	-
Difteri (<i>Diphtheria</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	139	-	1	-	-	-	-	-	-
Lunge- og brystbetændelse (<i>Pneu- monia et Pleuritis</i>)	7	-	1	20	10	1	-	-	-
Fordøielsesygdomme (Indigestion, kolik, forstoppelse, mave- og tarmkatarrh, diarrhoe) (<i>Morbi apparatus digestionis</i>)	250	-	6	194	15	-	-	-	-
Akut diarrhoe og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	4	-	-	36	1	1	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	1	-	1	18	-	2	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	11	6	1	2	-	2
Indvoldsorme ²⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Flyndersyge (Ikter) (<i>Distomatosis</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	4	-	4	3	-	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (<i>Hydrocephalus chronicus</i>)	7	1	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	580	4	19	372	71	39	2	-	2

¹⁾ Kviksølv, kogsalt, salpeter. ²⁾ *Strongyl. armatus*; *Tenia serrata*. Spolorm.

Buskeruds amt i 1891.
dans le département de Buskerud en 1891.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abat us</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	16	5	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	33	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	44	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	24	10	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	16	2	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	7	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	153	33	17	15	-	-	-	-	6	-	-	-	-

Tabel XII (Forts.) (Continuation.)

Buskerud.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf	
		dræbte (abatius)	døde (morts)		dræbte (abatius)	døde (morts)		dræbte (abatius)	døde (morts)
Overført	580	4	19	342	71	39	2	-	2
Blodpis («Nyrebetændelse») (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	10	2	-	42	4	-	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	47	-	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	70	-	-	47	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Tricophyton tonsurans</i>)	-	-	-	73	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculina</i>)	9	-	-	319	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	-	-	-	89	4	-	-	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	1	1	-	2	-	2	-	-	-
Borvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	19	2	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	-	-	-	151	-	-	-	-	-
Smitsom kastning (<i>Abortus epizooticus</i>)	-	-	-	31	-	-	-	-	-
Kalvingsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	144	41	1	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvingsfeber (<i>Febris puerperalis. Septichæmia puerp.</i>)	-	-	-	19	9	-	-	-	-
Vverbetændelse (<i>Mastitis</i>)	1	-	-	110	-	-	-	-	-
Melkefeil (<i>Vitia lactis</i>)	-	-	-	49	-	-	-	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri-thiasis</i>)	13	-	-	14	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Operationes ob kryptorchismum</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer og udbødninger (<i>Castrationes et ovariectomia</i>)	81	-	-	2	-	-	10	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>)	2	-	-	1	1	-	-	-	-
Seneskele- og slimsækgalle (<i>Bursitis</i>)	106	1	-	1	-	-	-	-	-
Spat (<i>Sparanus</i>)	40	-	-	-	-	-	-	-	-
Oienlidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	16	-	-	5	-	-	-	-	-
Forvridninger (<i>Distorsio et Luxatio</i>)	50	-	-	13	2	-	-	-	-
Rheumatisme (<i>Rheumatismus</i>)	13	1	-	14	-	-	-	-	-
Tandfeil (<i>Vitia dentium</i>)	35	-	-	-	-	-	-	-	-
Sår og kontusioner (<i>Vulnera et Contusiones</i>)	489	-	-	146	7	-	4	-	-
Engbrystighed (<i>Asthma</i>)	11	-	1	-	-	-	-	-	-
Overføres	1531	9	20	1680	141	42	16	-	2

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
.	.	.	153	33	17	15	6	.	.	.
.
.	.	.	7
.	.	.	3	.	.	7
.	.	.	2
.
.	.	.	2
.
.
.
.
.
.
.
.	.	.	69	.	1	3	.	.	3
.
.
.
.
.
.
.	.	.	4
.	.	.	2
.
.
.	20	1
.
.	.	.	242	33	18	53	.	.	3	.	.	6	.	.	.

Tabel XII (Forts.) (Continuation).

Buskerud.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		drebite (<i>abat tus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebite (<i>abat tus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebite (<i>abat tus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført	1531	9	20	1680	141	42	16	-	2
Septikæmi (<i>Septicæmia</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Kramper (<i>Convulsiones</i>)	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Øregangsbetændelse (<i>Otitis externa</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hjertelidelser (<i>Vitia cordis</i>)	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Benbrud (<i>Fractura</i>)	5	1	-	5	2	-	-	-	-
Mug (<i>Dermatitis pedis</i>)	40	-	-	-	-	-	-	-	-
Lamhed (<i>Paralysis</i>)	2	-	-	-	-	-	2	-	-
Tarmvrængning (<i>Prolapsus recti</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot (<i>Hydrops</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Do. i børen (<i>Hydrops uteri</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Hovlidelser (<i>Vitia unguis</i>)	32	-	-	-	-	-	-	-	-
Brok (<i>Hernia</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Pattefeil (<i>Vitia papilla mammae</i>)	-	-	-	10	-	-	-	-	-
Fremmed legeme i spiserøret (<i>Corpus alienum oesophagi</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	1616	10	21	1700	147	42	18	-	2

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
.	.	.	242	33	18	53	.	.	3	.	.	6	.	.	.
.
.	.	.	4	1	.	4
.	3
.	.	.	1	1	.	2
.
.	.	.	3
.	.	.	4
.	.	.	2	2
.
.	.	.	1
.
.
.	.	.	257	37	18	62	.	1	3	.	.	6	.	.	.

Tabel XIII.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques,*

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	3	-	3	24	3	19	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	3	-	3	-	-	-
Lungesyge (Influenza, Tyfus) <i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>).	29	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Erysipelas</i>)	26	-	-	4	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	5	-	-	5	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	22	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	12	10	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromyoma. Asco- coccus</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	65	-	-	25	-	-	-	-	-
Lunge- og brystbetændelse (<i>Pneu- monia et Pleuritis</i>)	3	-	-	12	2	-	-	-	-
Fordøielsesygdomme. (Indigestion, kolik, forstoppelse, mave- og tarmkatarrh, diarrhoe) (<i>Morbi apparatus digestionis</i>)	128	-	2	209	3	2	-	-	-
Akutt diarrhoe og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	1	-	-	9	1	-	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	10	1	-	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Lutterstald (<i>Diabetes insipidus</i>)	1	-	-	4	-	-	-	-	-
Indvoldsorme ²⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Flyndersyge (Ikter) (<i>Distomatosis</i>)	-	-	-	-	-	-	22	2	3
Overføres	289	-	7	321	20	24	22	2	3

¹⁾ Fosfor, kogsalt, kvikksølv. ²⁾ Bændelorm.

i Jarlsberg og Larviks amt i 1891.

dans le département de Jarlsberg et Larvik en 1891).

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abatius et mortis</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abatius et mortis</i>)
	dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>mortis</i>)				
-	-	-	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	1	5	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	55	6	12	19	5	1	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XIII (Forts.) (Continuation).

Jarlsberg og

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	289	-	7	321	20	24	22	2	3
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	4	-	-	1	1	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (<i>Hydrocephalus chronicus</i>)	2	1	-	-	-	-	-	-	-
Blodpis («Nyrebetændelse») (<i>Hæmoglobinuria</i> , <i>Hæmoglobinæmia</i>)	1	-	-	52	3	2	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	33	2	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet og hudkløe (<i>Eczema</i>)	17	-	-	35	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	1	-	-	3	-	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculina</i>)	5	-	-	89	-	-	10	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	-	-	-	33	2	-	-	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	1	-	-	10	2	1	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	-	-	-	93	-	1	-	-	-
Kastning (<i>Abortus epizooticus</i>)	-	-	-	24	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	56	14	2	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puerperalis</i> , <i>Septichæmia puerp.</i>)	-	-	-	18	3	1	-	-	-
Yverbetændelse (<i>Mastitis</i>)	2	-	-	93	4	-	-	-	-
Melkefeil (<i>Vitia lactis</i>)	-	-	-	22	-	-	-	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio</i> , <i>Kri-thiasis</i>)	10	-	-	1	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Operationes ob kryptorchismum</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer og udbødninger (<i>Castrationes et ovariectomiæ</i>)	49	-	-	-	-	-	7	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kirurgiske tilfælde (<i>Vulnera, contusiones</i> etc.)	182	1	1	58	9	-	-	-	-
Rygmarvstyfus (<i>Febris typhosa equi</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Mug (<i>Dermatitis pedis</i>)	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Vorter (<i>Papillomata</i>)	1	-	-	5	-	-	-	-	-
Tandfeil (<i>Vitia dentium</i>)	12	-	-	3	-	-	-	-	-
Overføres	585	2	8	952	62	31	39	2	3

Larvik.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
.	.	.	55	6	12	19	5	1
.	.	.	4
.
.	.	.	2
.	2
.
.	.	.	4	1	.	1	1
.	.	.	3	.	1
.
.
.
.	1
.
.	.	.	29	.	1	4
.	.	.	1	1
.	.	.	1	1	.	9	1
.
.
.
.
.	.	.	99	9	14	36	7	1

Tabel XIII (Forts.) (Continuation).

Jarlsberg og

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	585	2	8	952	62	31	39	2	3
Benbrud (<i>Fractura</i>)	1	-	-	5	4	-	-	-	-
Hjerteposebetændelse (<i>Pericardil Frauncation</i>)	-	-	-	3	3	-	-	-	-
Øienlidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	2	-	-	3	-	-	-	-	-
Kramper (<i>Convulsiones</i>)	1	-	-	2	-	-	-	-	-
Urintrang (<i>Retentio urinae</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Rheumatisme (<i>Rheumatismus</i>)	11	-	-	30	1	-	-	-	-
Vatersot (<i>Hydrops</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Lamhed (<i>Paralysis</i>)	3	-	-	5	1	-	-	-	-
Svulster (<i>Tumores</i>)	5	-	-	9	-	-	-	-	-
Epilepsi (<i>Epilepsia</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	611	2	8	1010	72	31	39	2	3

Larvik.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
.	.	.	99	9	14	35	7	1
.	.	.	2	2	.	1
.
.	.	.	2	.	.	1
.
.	.	.	4
.	.	.	1	1
.	.	.	1	1
.
.	.	.	2	1
.	.	.	111	14	14	37	7	1

De vigtigste husdyrsygdomme i

Tabel XIV.

(Cas de maladies des animaux domestiques,

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		drebtte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebtte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebtte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	-	-	-	10	1	9	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	26	15	8	-	-	-
Lungesyge (Influenza, Tyfus) <i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	6	2	-	-	-	-	-	-	-
Rødssyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Erysipelas</i>)	29	-	-	100	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	13	-	-	4	-	-	-	-	-
Brandfeber <i>Morbus maculosus</i> . .	7	2	1	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	430	2	7	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	45	20	2	-	-	-
Strålesvamp (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	14	5	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromyoma. Asco- coccus</i>)	17	1	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Difteri (<i>Diphtheria</i>)	-	-	-	1 ¹⁾	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	16	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	343	-	2	83	-	3	-	-	-
Lunge- og brystbetændelse (<i>Pneu- monia et Pleuritis</i>)	33	1	4	57	2	8	3	-	1
Fordøielsessygdomme (Indigestion, kolik, forstoppelse, mave og tarmkatarrh, diarrhoe) (<i>Morbi apparatus digestionis</i>)	345	2	10	684	24	13	12	1	1
Akut diarrhoe og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>) . .	2	-	-	37	11	3	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	2	-	-	57	3	2	6	1	2
Forgiftninger ²⁾ (<i>Intoxicaciones</i>) . .	-	-	-	5	2	1	-	-	-
Lutterstald (<i>Diabetes insipidus</i>) . .	12	-	-	-	-	-	-	-	-
Indvoldsorme ³⁾ (<i>Helminthiasis</i>) . .	29	-	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	1268	10	24	1140	84	49	21	2	4

¹⁾ *Difteritis vaginae.* ²⁾ Arsenik, kogsalt, stryknin, parafin. ³⁾ Bændelorm, spolorm (*ascaris*)

Hedemarkens amt i 1891.

dans le département de Hedemarken en 1891).

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	2	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	35	7	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	35	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	10	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	1	2	2	-	-	2	-	2	4	1	-	-
-	-	-	28	2	9	-	-	-	1	-	1	2	2	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	1	-	96	4	12	16	-	1	4	-	2	3	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	2	5	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	12	-	-	2	-	-	-	-	-	-
9	1	-	240	19	47	39	-	3	9	-	5	9	3	-	-

megaloccephalus).

Tabel XIV. (Forts.) (Continuation).

Hedemarken.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf	
		dræbte (abatés)	døde (morts)		dræbte (abatés)	døde (morts)		dræbte (abatés)	døde (morts)
Overført (transport)	1268	10	24	1140	84	49	21	2	4
Flyndersyge (Ikter) (<i>Distomatosis</i>)	-	-	-	-	-	-	48	8	2
Dreiesyge (<i>Hydrocephalus hydatidicus</i>)	-	-	-	-	-	-	6	-	4
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	2	-	-	3	1	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (<i>Hydrocephalus chronicus</i>)	3	1	-	-	-	-	-	-	-
Blodpis (Nyrebetændelse) <i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinæmia</i>	28	2	2	30	4	2	1	1	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	100	6	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	81	-	-	453	-	-	10	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	8	-	-	135	2	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>)	9	-	-	5 ¹⁾	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinæ</i>)	169	-	-	5050	-	-	150	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	1	-	-	105	6	1	-	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	1	-	-	5	1	-	1	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	26	-	-	4	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placenta</i>)	2	-	-	297	1	3	5	-	1
Kastning (<i>Abortus</i>)	1	-	-	678	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eklampsia puerperalis</i>)	-	-	-	64	17	8	-	-	-
Børbetændelse og septikæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puerperalis, Septichæmia puerp.</i>)	-	-	-	25	7	2	-	-	-
Yverbetændelse (<i>Mastitis</i>)	10	-	-	516	16	-	11	2	-
Melkefeil (<i>Vitia lactis</i>)	1	-	-	121	-	-	8	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio, Krithiasis</i>)	10	-	-	15	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Operationes ob kryptorchismum</i>)	4	-	1	-	-	-	-	-	-
Kastrationer og udbødninger (<i>Castrationes et ovariectomia</i>)	199	-	-	2	-	-	38	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Øiensygdomme (<i>Vitia oculorum</i>)	22	-	-	15	-	-	1	-	-
Overført (transport)	1819	13	27	8786	146	65	304	13	11

¹⁾ Fodskab (*dermatocopes*).

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
9	1	-	240	19	47	39	-	3	9	-	5	9	3	-	-
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	1	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
36	-	-	22	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
44	-	-	9	-	-	5	-	-	-	-	-	80	-	-	-
2	-	-	14	5	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	202	-	-	9	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
98	3	-	508	29	47	64	-	5	11	-	5	89	3	-	-

Tabel XIV (Forts.) (Continuation).

Hedemarken.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	1819	13	27	8786	146	65	304	13	11
Benbrud og andre henlidelser (<i>Fractura, Periostitis</i>)	2	1	-	7	7	-	-	-	-
Luxation og forvriddinger (<i>Luxatio et Distorsio</i>)	58	-	-	53	-	-	-	-	-
Sen- og Seneskedelidelser (<i>Ten- dinitis et Bursitis</i>)	23	-	-	8	-	-	-	-	-
Spat (<i>Spavanu</i>)	10	-	-	4	-	-	-	-	-
Sår og kontusioner (<i>Vulnera et Contusiones</i>)	757	3	-	330	2	-	16	-	-
Abces (<i>Abcessus</i>)	32	-	-	11	-	-	-	-	-
Brok (<i>Hernia</i>)	6	-	-	5	1	-	-	-	-
Tandfeil (<i>Vitia dentium</i>)	81	-	-	12	-	-	-	-	-
Rheumatisme (<i>Rheumatismus</i>)	6	-	-	5	-	-	-	-	-
Lamheder (<i>Paralysis</i>)	2	-	-	5	2	-	-	-	-
Hjertesygdomme (<i>Vitia cordis</i>)	4	1	-	18	7	-	-	-	-
Vattersot (<i>Hydrops</i>)	1	-	-	2	2	-	-	-	-
Engbrystighed (<i>Asthma</i>)	11	-	-	-	-	-	-	-	-
Kramper (<i>Crampi</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Hovsygdomme (<i>Vitia unguis</i>)	11	-	-	-	-	-	-	-	-
Pattesygdomme (<i>Vitia papillæ mamæ</i>)	-	-	-	9	-	-	-	-	-
Rygmarvsbetændelse (<i>Meningitis spinalis</i>)	4	4	-	1	1	-	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	2827	22	27	10269	168	65	320	13	11

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
98	3	-	508	29	47	64	-	5	11	-	5	89	3	-	-
.	.	.	1	1
.	.	.	13
.
.	.	.	10	1	.	11	.	.	1	.	.	2	.	.	.
.	.	.	6	.	.	2
.
.
.	.	.	1	.	1
.
.
.
98	3	-	539	31	48	77	-	5	12	-	5	91	3	-	-

Tabel XV.

De vigtigste husdyrsygdomme i
(*Relevé des divers cas de maladie des animaux*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	3	-	3	4	-	4	-	-	-
Kaslesyge (Miltbrandsemfysem, «Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	31	14	7	-	-	-
Lungesyge (Influenza, Tyfus) <i>Pneu- ropneumonia contagiosa equi</i>	18	-	1	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Erysipelas</i>)	22	-	-	1	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	226	-	13	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	19	10	1	-	-	-
Strålesvamp (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og Bringe- svulster (<i>Fibromyoma. Asco- coccus</i>)	11	-	-	2	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epi- zootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Orvina</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	255	-	2	9	-	-	-	-	-
Lunge- og brystbetændelse (<i>Pneu- monia et Pleuritis</i>)	35	-	2	33	4	2	-	-	-
Fordøielsesygdomme (indigestion, kolik, forstoppelse, mave- og tarmkatarrh, diarrhoe) (<i>Morbi apparatus digestionis</i>)	268	2	10	461	22	4	-	-	-
Akut diarrhoe og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	12	-	-	20	-	-	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	55	4	2	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	7	1	6	-	-	-
Overføres	855	2	31	643	55	27	-	-	-

¹⁾ Kogsalt, kviksølv. ²⁾ Spolorm, bændelorm.

Kristians amt i 1891, artsvis ordnede.

domestiques par espèces de Kristians en 1891.)

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	dræbte og døde (abattus et morts)	syge (malades)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
-	-	-	6	4	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	32	5	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	25	4	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	1	-	20	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	9	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	1	-	81	20	13	25	4	2	1	-	1	-	-	-	-

Tabel XV (Forts.) (Continuation).

Kristians.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf	
		drebite (abattus)	døde (morts)		drebite (abattus)	døde (morts)		drebite (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	855	2	31	643	55	27	-	-	-
Lutterstald (<i>Diabetes insipidus</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Indvoldsorme ²⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	20	-	1	-	-	-	-	-	-
Flyndersyge (Ikter) (<i>Distomatosis</i>)	-	-	-	7	1	1	25	3	10
Dreiesyge (<i>Hydrocephalus hydatideus</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (<i>Hydrocephalus chronicus</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodpis («Nyrebetændelse») (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinæmia</i>)	9	-	-	45	4	1	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	37	2	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	26	-	-	49	1	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	-	-	-	10	-	-	-	-	-
Skurv (<i>Favus</i>)	-	-	-	64	-	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>)	-	-	-	81 ³⁾	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculina</i>)	54	-	-	1109	-	-	6	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	1	-	-	83	3	1	-	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	1	-	-	3	1	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	1	-	1	15	2	1	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placenta</i>)	-	-	-	135	-	2	-	-	-
Kastning (<i>Abortus epizooticus</i>)	-	-	-	42	-	-	74	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	30	10	1	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puerperalis. Septichæmia puerp</i>)	-	-	-	28	5	1	-	-	-
Yverbetændelse (<i>Mastitis</i>)	2	-	-	165	-	-	-	-	-
Melkefeil (<i>Vitia lactis</i>)	-	-	-	39	-	-	-	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio, Krithiasis</i>)	14	-	-	1	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Operationes ob kryptorchismum</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer og udbødninger (<i>Castrationes et ovariotomiæ</i>)	352	-	2	12	-	-	27	-	-
Overføres	1339	2	35	2599	84	36	132	3	10

³⁾ Dermatseptes.

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	dræbte og døde (abattus et morts)	syge (malades)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
33	1	-	81	20	13	25	4	2	1	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	-	-	5	1	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	13	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	144	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-
102	1	1	254	26	16	46	4	2	1	-	1	-	-	-	-

Tabel XV (Forts.) (Continuation).

Kristians.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	1339	2	35	2599	84	36	132	3	10
Senec-, Seneskedelidelser og Spat (<i>Tendinitis, Bursitis et Spavans</i>)	30	1	.	5	1
Benbrud og andre benlidelser (<i>Fractura et vulnera ossium</i>) . . .	2	2	.	11	5
Tandfeil (<i>Vitia dentium</i>)	118	.	.	1
Sår (<i>Vulnera</i>)	156	1	.	2
Hovsygdomme (<i>Vitia unguis</i>)	63
Vorter (<i>Papilloma</i>)	8	.	.	2
Pattefeil (<i>Vitia papilla mammae</i>)	4
Lamhed (<i>Paralysis</i>)	6	1	.	2
Rheumatisme (<i>Rheumatismus</i>)	4	.	.	3
Øiensygdomme (<i>Vitia oculorum</i>)	5	.	.	2	.	.	1	.	.
Mug (<i>Dermatitis pedis</i>)	8
Hjertesækbetændelse (<i>Pericarditis haumatica</i>)	2	2
Engbrystighed (<i>Asthma</i>)	20
Ialt (<i>total</i>)	1759	7	35	2643	92	36	133	3	10

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abat us</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
102	1	1	254	26	16	46	4	2	1	-	1	-	-	-	-
								1							
			2												
102	1	1	256	26	16	47	4	2	1	-	1	-	-	-	-

Tabel XVI.

De vigtigste husdyrsygdomme i

(Cas de maladies des animaux domestiques.)

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf	
		drebite (abatius)	døde (morts)		drebite (abatius)	døde (morts)		drebite (abatius)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Fièvre catarrhale maligne</i>)	-	-	-	5	-	1	-	-	-
Svinepest (<i>Gasterocuteritis contagi- osa suis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Erysipelas</i>)	12	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	23	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	20	2	1	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Difteri (<i>Diphtheria</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	33	-	-	-	-	-	-	-	-
Lunge- og brystbetændelse (<i>Pneu- monia et Pleuritis</i>)	9	1	-	5	5	-	-	-	-
Fordøielsesygdomme, indigestion, kolik, forstoppelse, mave- og tarmkatarrh, diarrhoe (<i>Morbi apparatus digestionis</i>)	97	1	2	134	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	3	-	-	5	-	2	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	10	-	-	-	-	-
Forgiftninger ²⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	2	1	1	-	-	-
Lutterstald (<i>Diabetes insipidus</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Indvoldsorme ³⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	7	-	-	9	-	-	17	-	5
Flyndersyge (Ikter) (<i>Distomatosis</i>)	-	-	-	-	-	-	2	2	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (<i>Hydrocephalus chronicus</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	188	2	3	193	8	7	19	2	5

1) Løve. 2) Stryknin. 3) Bændelorm, *Coenurus cerebralis*.

Bratsberg amt i 1891.

dans le département de Bratsberg en 1891).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	dræbte og døde (abatius et mortis)	syge (malades)	dræbte og døde (abatius et mortis)
	dræbte (abatius)	døde (mortis)		dræbte (abatius)	døde (mortis)		dræbte (abatius)	døde (mortis)		dræbte (abatius)	døde (mortis)				
.
.	.	.	2	2
.	.	.	13	2	6
.	.	.	1
.
.	15	1	3
.	.	.	5	2
.	.	.	1
.
1	.	.	2	1	1 ¹⁾	.	.
.	1	.	.	.
.	.	.	6
.	5
.
1	.	.	30	7	6	20	1	3	.	.	.	1	.	1	.

Tabel XVI (Forts.) (Continuation).

Bratsberg.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		drebt (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebt (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebt (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	188	2	3	193	8	7	19	2	5
Blodpis («Nyrebetændelse») (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinæmia</i>)	-	-	-	30	2	-	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	27	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	18	-	-	15	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Tricophyton tonsurans</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculina</i>)	10	-	-	24	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	-	-	-	31	2	-	-	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	3	-	1	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placenta</i>)	-	-	-	99	-	-	-	-	-
Kastning (<i>Abortus epizooticus</i>)	-	-	-	38	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	58	44	3	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puerperalis. Septichæmia puerp.</i>)	-	-	-	13	6	-	-	-	-
Yverbetændelse (<i>Mastitis</i>)	-	-	-	79	2	1	-	-	-
Melkefeil (<i>Vitia lactis</i>)	-	-	-	17	-	-	-	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kriithiasis</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer og udbødninger (<i>Castrationes et ovaritomiæ</i>)	21	-	-	2	-	-	-	-	-
Rheumatisme (<i>Rheumatismus</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Benbrud (<i>Fractura</i>)	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Lamhed (<i>Paralysis</i>)	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Hovlidelser (<i>Vitia unguis</i>)	16	-	-	-	-	-	-	-	-
Sår og kontusioner (<i>Vulnera et contusioner</i>)	18	-	-	4	2	-	-	-	-
Betændelse i sener og led (<i>Pendennis et synovitis</i>)	50	-	-	1	-	-	-	-	-
Mug (<i>Dermatitis pedis</i>)	22	-	-	-	-	-	-	-	-
Øienlidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	1	-	-	2	-	-	-	-	-
Børslyngning (<i>Distorsio uteri</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Byld (<i>Abscessus</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	346	2	3	645	71	13	19	2	5

4) Boaslange.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
1	-	-	30	7	6	20	1	3	-	-	-	1	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 ¹⁾	-
1	-	-	48	8	6	35	1	3	-	-	-	1	-	2	-

Tabel XVII.

De vigtigste husdyrsygdomme

(Cas de maladies des animaux domestiques)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	1	-	1	19	-	17	-	-	-
Raslesyge (Miltbrandsemfysem, «Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Ondartet katarrhfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Lungesyge (Influenza, Tyfus) (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Erysipelas</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	5	5	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og Bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epi- zootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaicna et Ovina</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lunge- og brystbetændelse (<i>Pneu- monia et Pleuritis</i>)	2	-	-	-	-	-	7	-	7
Fordøielsesygdomme. (Indigestion, kolik, forstoppelse, mave- og tarmkatarrh, diarrhoe) (<i>Morbi apparatus digestionis</i>)	38	-	-	24	-	-	-	-	-
Akut diarrhoe og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	4	-	2	-	-	-
Indvoldsorme ²⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Flyndersyge (Ikter) (<i>Distomatosis</i>)	-	-	-	5	5	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	55	-	2	60	12	20	7	-	7

1) Hugormbid i tungen. 2) Bændelorm.

Tabel XVII (Forts.) (Continuation).

Nedenes.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		drebt (<i>abatus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebt (<i>abatus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebt (<i>abatus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	55	-	2	60	12	20	7	-	7
Blodpis («Nyrebetændelse») (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	-	-	-	26	-	6	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Tricophyton tonsurans</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculina</i>)	-	-	-	18	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	-	-	-	7	-	1	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	-	-	-	19	-	1	-	-	-
Kastning (<i>Abortus epizooticus</i>)	-	-	-	³⁾	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	27	15	-	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puerperalis. Septichæmia puerp.</i>)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Yverbetændelse (<i>Mastitis</i>)	-	-	-	15	-	-	-	-	-
Melkefeil (<i>Vitia lactis</i>)	-	-	-	12	-	-	-	-	-
Forfængthed (<i>Hordeatio. Kri-thiasis</i>)	-	-	-	4	1	-	-	-	-
Kastrationer og udbødninger (<i>Castrationes et ovariectomia</i>)	17	-	-	-	-	-	4	-	-
Ialt (<i>total</i>)	80	-	2	192	28	29	11	-	7

³⁾ 6 større besætninger; antal ikke opgivet.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abat us</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
.	.	.	43	.	16	24	2
.
.	.	.	2	.	.	4	1
.	1
.
.
.
.	.	.	11	.	.	3
.
.	.	.	56	.	16	32	2

Tabel XVIII.

De vigtigste husdyrsygdomme i
(*Cas de maladies des animaux domestiques,*

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	-	-	-	6	-	6	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	-	-	-	7	-	-
Lungesyge (Influenza, Tyfus) (<i>Pneu- ropneumonia contagiosa equi</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Erysipelas</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	2	-	-	2	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	8	8	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	33	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	38	-	1	12	-	-	-	-	-
Lunge- og brystbetændelse (<i>Pneu- monia et Pleuritis</i>)	-	-	-	8	-	3	-	-	-
Fordøielssygdomme (Indigestion, kolik, forstoppelse, mave- og tarmkatarrh, diarrhoe) (<i>Morbi apparatus digestionis</i>)	38	-	2	54	-	-	3	-	-
Forgiftninger (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	3 ¹⁾	-	2	-	-	-
Lutterstald (<i>Diabetes insipidus</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	-	-	-	3	2	1	-	-	-
Blødpis («Nyrebetændelse») (<i>Hæ- moglobiuria. Hæmoglobinaemia</i>)	3	-	-	18	2	-	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteo- malacia</i>)	-	-	-	15	-	-	-	-	-
Overføres	97	-	4	162	12	12	10	-	-

1) Kviksølv.

Lister og Mandals amt i 1891.

dans le département de Lister et Mandal en 1891).

Ged (Especie caprine)			Svin (Especie porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	dræbte og døde (abatiss et mortis)	syge (malades)	dræbte og døde (abatiss et mortis)
	dræbte (abatiss)	døde (mortis)		dræbte (abatiss)	døde (mortis)		dræbte (abatiss)	døde (mortis)		dræbte (abatiss)	døde (mortis)				
.
.	6	2	1
.	3
.	3	.	.	1	1
.	.	.	2	.	.	3	.	.	4
.	1
.
.
.
.
.
.
.
.
2	13	2	1	5	1

Tabel XVIII (Forts.) (Continuation).

Lister og

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	97	-	4	162	12	12	10	-	-
Sveksot (Rachitis)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (Eczema)	2	-	-	7	-	-	-	-	-
Lus (Pediculinae)	4	-	-	20	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (Partus irregularis)	-	-	-	12	-	-	-	-	-
Misfostre (Menstra)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Børvrængning (Inversio uteri)	-	-	-	5	1	-	-	-	-
Tillageholdt efterbyrd (Retentio placentæ)	-	-	-	18	-	-	-	-	-
Kastning (Abortus epizooticus) . .	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (Eclampsia puerperalis)	-	-	-	39	8	1	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (Febris puerpe- ralis. Septichæmia puerp.)	-	-	-	5	2	2	-	-	-
Yverbetændelse (Mastitis)	-	-	-	26	-	1	-	-	-
Melkefeil (Vitæ lactis)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Forfangenhed (Hordeatio. Kri- thiasis)	2	-	-	1	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (Operationes ob kryptorchismum)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer og udbødninger (Castrationes et ovariectomiæ) . .	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde, sår, kontusioner, byld (Vulnera, Contusiones, Abscessus, etc.)	42	-	-	3	-	-	-	-	-
Engbrystighed (Asthma)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Sygdomme i bensystemet (Peri- ostitis)	40	-	-	4	-	-	-	-	-
Vorter (Papillomata)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Pyæmi (Pyæmia)	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Lamhed efter fødslen (Paralysis post partum)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Spat (Spavanus)	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Tandfeil (Vitæ dentium)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Børslyngning (Distorsio uteri) . . .	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Overføres	204	-	4	321	24	18	10	-	-

* 2) Slanger, myrebjörn.

Mandal.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
.	.	.	2	.	.	13	2	1	5	1
.	.	.	3
.	2
.	1
.
.	.	.	1
.
.
.
.
.
.
.
.	4
.
.	1
.
.
.
.
.	.	.	7	.	.	21	2	1	5	1	.	.	.	3 ²⁾	.

Tabel XVIII (Forts.) (Continuation).

Lister og

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	204	-	4	321	24	18	10	-	-
Benbrud (<i>Fractura</i>)	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Forhudsbetændelse (<i>Præputitis</i>) . .	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Fremmedlegme i spiserør (<i>Corpus alienum oesophagi</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Testikkelbetændelse (<i>Orchitis</i>) . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Øienlidelser (<i>Vitia oculorum</i>) . .	-	-	-	-	-	-	16	-	-
Ialt (<i>total</i>)	205	-	4	327	26	18	26	-	-

Mandal.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
.	.	.	7	.	.	21	2	1	5	3	.
.
.
.
.
.	.	.	7	-	-	21	2	1	5	-	-	-	-	3	-

Tabel XIX.

 De vigtigste husdyrsygdomme i
 (Cas de maladies des animaux domestiques,

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf	
		drebrte (abattus)	døde (morts)		drebrte (abattus)	døde (morts)		drebrte (abattus)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	11	-	10	38	1	34	-	-	-
Bråset (<i>Morbus epizooticus acutissimus ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	51	16	33
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	40	1	23	1	-	1
Så kaldet ondartet klovsyge hos fåret (<i>Paronychia contagiosa ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	23	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Erysipelas</i>)	1	-	-	2	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	29	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	3	1	-	-	-	-
Strålesvamp (<i>Atinomyces</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og Bringesvulster (<i>Fibromyoma. Ascococcus</i>)	6	1	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	1	1	-	1	1	-	4	1	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	2	-	-	6	-	-	1	-	1
Lunge- og brystbetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	1	-	1	5	1	2	-	-	-
Fordøielssygdomme. (Indigestion, kolik, forstoppelse, mave- og tarmkatarrh, diarrhoe) (<i>Morbi apparatus digestionis</i>)	85	-	-	173	1	-	4	-	-
Akut diarrhoe og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Forgiftninger (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	-	-	-	5	-	1
Indvoldsorme ¹⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Flyndersyge (Ikter) (<i>Distomatosis</i>)	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Dreiesyge (<i>Hydrocephalus hydatideus</i>)	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Overføres	146	2	11	272	9	59	94	17	36

1) Spolorm, piskeorm.

Stavanger amt i 1891.

dans le département de Stavanger en 1891.

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	dræbte og døde (abatius et mortis)	syge (malades)	dræbte og døde (abatius et mortis)
	dræbte (abatius)	døde (mortis)		dræbte (abatius)	døde (mortis)		dræbte (abatius)	døde (mortis)		dræbte (abatius)	døde (mortis)				
33	-	29	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	14	3	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	1	1	-	1	2	-	1	-	-	-	-
-	-	-	6	1	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	-	29	14	1	5	27	3	2	5	-	1	-	-	-	-

Tabel XIX (Forts.) (Continuation.)

Stavanger.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	146	2	11	272	9	59	94	17	36
Akut hjernebetændelse (<i>Menin-</i> <i>gitis acuta</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Blodpis («Nyrebetændelse») (<i>Hæ-</i> <i>moglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	-	-	-	19	2	5	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet og hudkløe (<i>Eczema</i>)	9	-	-	154	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinae</i>)	18	-	-	294	-	-	2530	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus</i> <i>irregulares</i>)	-	-	-	13	-	-	-	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio</i> <i>placentæ</i>)	-	-	-	19	-	1	-	-	-
Smitsom kastning (<i>Abortus epi-</i> <i>zooticus</i>)	-	-	-	40	6	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	44	23	1	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puerpe-</i> <i>ralis. Septichæmia puerp.</i>)	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Yverbetændelse (<i>Mastitis</i>)	1	-	-	31	1	-	4	-	-
Melkefeil (<i>Vitia lactis</i>)	-	-	-	12	-	-	-	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kvi-</i> <i>thiasis</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer og udbødninger (<i>Castrationes et ovariotomiæ</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Konkrementer i luftposen (<i>Con-</i> <i>crementa sacci tubæ Eustachii</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Traumatisk hjertesækbetændelse (<i>Pericarditis traumatica</i>)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Hoftelædsforvridning (<i>Luxatio</i> <i>femoris</i>)	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Sår og kontusioner (<i>Vulnera et</i> <i>Contusiones</i>)	10	-	-	3	-	-	-	-	-
Tandfeil (<i>Vitia dentium</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Engbrystighed (<i>Asthma</i>)	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Rheumatisme (<i>Rheumatismus</i>)	2	-	-	10	-	-	-	-	-
Øienlidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	2	-	-	1	-	-	-	-	-
Hovlidelser (<i>Vitia unguis</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Benbrud (<i>Fractura</i>)	1	1	-	1	1	-	-	-	-
Overføres	207	3	12	928	42	69	2628	17	36

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
33	-	29	14	1	5	27	3	2	5	-	1	-	-	-	-
.
.
.	2
.	4	1
.	1	.	1	.	.	70	.	.	.
.	1	1
.
.
.
.
.	.	.	7
.
.	3
.	2
.
.
.
.	1
.	.	.	1	.	.	.	6
.
.
33	-	29	22	1	5	47	4	3	7	-	1	70	-	-	-

Tabel XIX (Forts.) (*Continuation*).

Stavanger.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	207	3	12	928	42	69	2628	17	36
Seneskede- og slimsæklidelser (<i>Bursitis</i>)	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Beskellersyge (<i>Exanthema genit- lium</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Børslyngning (<i>Distorsio uteri</i>)	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Hjerne- og rygmærvsbetændelse (<i>Meningitis cerebrospinalis</i>)	-	-	-	4	-	-	6	1	-
Byld (<i>Abscessus</i>)	2	-	-	1	-	-	-	-	-
Lamhed efter fødslen (<i>Paralysis post partum</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Lungeemfysem (<i>Emphysema pul- monum</i>)	4	1	-	3	2	-	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	215	4	12	940	46	69	2634	18	36

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
33	-	29	22	1	5	47	4	3	7	-	1	70	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	-	29	22	1	5	47	4	3	7	-	1	70	-	-	-

Tabel XX.

De vigtigste husdyrsygdomme i søndre
(*Relevé des divers cas de maladie des animaux domestique*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	7	1	6	69	7	61	1	-	1
Kaslesyge (Miltbrandsemfysem, «Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Bråset (<i>Morbns epizooticus acutis- simus oris</i>)	-	-	-	-	-	-	150	49	101
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	21	7	9	-	-	-
Langesyge (Influenza, Tyfus) <i>Pneu- ropneumonia contagiosa equi</i>).	-	-	-	-	-	-	3	-	3
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbns ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Erysipelas</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	32	-	1	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Stralesvamp (<i>Actinomycosis</i>)	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og Bringe- svulster (<i>Pibromykoma. Aseo- coccus</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epi- zootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	16 ¹⁾	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	21	-	-	11	-	-	1	-	-
Lunge- og brystbetændelse (<i>Pneu- monia et Pleuritis</i>)	13	-	2	22	3	8	-	-	-
Førdøielsesygdomme (indigestion, kolik, forstoppelse, mave- og tarmkatarrh, diarrhoe) (<i>Morbi apparatus digestionis</i>)	121	2	10	241	27	11	6	-	-
Overføres	205	3	20	384	46	91	161	49	105

¹⁾ Desuden 2 andre besætninger.

Bergenhus amt i 1891, artsvis ordnede.

par espèces dans le département de Søndre Bergenhus en 1891.)

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	drebite og døde (abatius et mortis)	syge (malades)	drebite og døde (abatius et mortis)
	drebite (abatius)	døde (mortis)		drebite (abatius)	døde (mortis)		drebite (abatius)	døde (mortis)		drebite (abatius)	døde (mortis)				
-	-	-	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	7	1	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	30	4	8	7	1	2	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XX (Forts.) (Continuation).

Søndre

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	205	3	20	384	46	91	161	49	105
Akut diarrhoe og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	6	-	1	18	4	2	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	32	3	3	-	-	-
Forgiftninger ²⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Menin- gitis acuta</i>)	-	-	-	3	-	-	4	-	4
Blodpis («Nyrebetændels») <i>He- moglobinuria. Hemoglobin- aemia</i>	-	-	-	47	6	9	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteo- malacia</i>)	-	-	-	18	2	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	15	-	-	43	2	-	1	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	1	-	-	35	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinae</i>)	28	-	-	202	-	-	42	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	-	-	-	19	2	-	4	1	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	9	2	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	-	-	-	70	7	5	-	-	-
Smitsom kastning (<i>Abortus epi- zooticus</i>)	-	-	-	88	-	5	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eklampsia puerperalis</i>)	-	-	-	33	8	7	-	-	-
Børbetændelse og septikæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puerper- alis, Septichæmia puerp.</i>)	-	-	-	21	4	6	1	-	1
Yverbetændelse (<i>Mastitis</i>)	-	-	-	55	2	-	-	-	-
Melkefeil (<i>Vitia lactis</i>)	-	-	-	43	-	-	2	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio, Kriithi- asis</i>)	9	1	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer og udbødninger (<i>Castrationes et ovariotomia</i>)	16	-	-	-	-	-	8	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>)	-	-	-	-	-	-	3	3	-
Seneskedebetændelse (<i>Bursitis</i>)	12	1	-	-	-	-	-	-	-
Øiensygdomme (<i>Vitia oculorum</i>)	4	-	-	6	-	-	-	-	-
Overført (<i>transport</i>)	297	5	21	1129	88	128	226	53	110

2) Stryknin.

Bergenhus.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
.	.	.	30	4	8	7	1	2
.
.	1	.	.	1
.	.	.	1
.
.	.	.	10
.
.
.
.
.
.
.	.	.	1	1
.
.
.
.
.	.	.	57	.	.	4
.
.
-	-	-	99	5	8	13	1	3	1	-	1	-	-	-	-

Tabel XX (Forts.) (Continuation).

Søndre

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	297	5	21	1129	88	128	226	53	110
Bughindebetændelse (<i>Peritonitis</i>)	-	-	-	10	5	2	-	-	-
Mug (<i>Dermatitis</i>)	25	1	-	-	-	-	-	-	-
Kirurgiske tilfælde (<i>Vulnera, contusiones</i> etc.)	46	-	-	52	4	3	3	-	-
Rheumatisme (<i>Rheumatismus</i>)	2	-	-	5	-	-	-	-	-
Godartet beskellersyge (<i>Exanthema genitalium</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Ufrugtbarhed (<i>Sterilitas</i>)	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	372	6	21	1202	97	133	229	53	110

Bergenhus.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
.	.	.	99	5	8	13	1	3	1
.
.	.	.	1	1	.	3
.
.
.	.	.	100	6	8	16	1	3	1	.	1

Tabel XXI.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques.*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	3	-	3	3	-	3	-	-	-
Bråset (<i>Morbus epizooticus acutissimus ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	5	-	5
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	6	-	-	2	-	-	-	-	-
Fordøielsesygdomme (Indigestion, kolik, forstoppelse, mave og tarmkatarrh, diarrhoe) (<i>Morbi apparatus digestionis</i>)	30	-	4	32	-	4	4	-	2
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodpis («Nyrebetændelse») (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinæmia</i>)	-	-	-	6	-	3	-	-	-
Hududslet (<i>Psøema</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinæ</i>)	3	-	-	10	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Børvrængning (<i>Invertio uteri</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placenta</i>)	-	-	-	12	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	-	10	7	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puerperalis. Septichæmia puerp.</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Yverbetændelse (<i>Mastitis</i>)	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Melkefeil (<i>Vitia lactis</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kriihiasis</i>)	2	-	-	1	-	-	-	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et sarcoma</i>)	-	-	-	4	-	4	-	-	-
Sår (<i>Vulnera</i>)	22	-	-	-	-	-	-	-	-
Scneskedebetændelse (<i>Buroitis</i>)	11	2	-	-	-	-	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	78	2	7	98	7	21	11	-	7

Tabel XXII.

De vigtigste husdyrsygdomme i
(*Cas de maladies des animaux domestiques,*

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abat tus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abat tus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abat tus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	1	-	1	7	-	7	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Fièvre catarrhale maligne</i>)	-	-	-	9	-	8	-	-	-
Lungesyge (Influenza, Tyfus) (<i>Pneumonia contagiosa equi</i>)	3	-	3	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lunge- og brystbetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fordøielsesygdomme, indigestion, kolik, forstoppelse, mave og tarmkatarrh, diarrhoe (<i>Morbi apparatus digestionis</i>)	30	-	2	27	3	-	-	-	-
Akut diarrhoe og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	-	-	-	7	2	-	-	-	-
Forgiftninger (<i>Inloxicationes</i>)	-	-	-	7	7	-	9	9	-
Lus og kløe (<i>Pediculose, Pruritus</i>)	600	-	-	860	-	-	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningssyge (<i>Febri puerperalis, Septichæmia puerp</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Melkefeil (<i>Vitia lactis</i>)	-	-	-	70	-	-	-	-	-
Klaphingstopoperationer (<i>Operationes ob kryptorchismum</i>)	7	-	1	-	-	-	-	-	-
Kastrationer og udbødninger (<i>Castrationes et ovariectomia</i>)	134	-	-	-	-	-	-	-	-
Mug (<i>Dermatitis pedis</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Børvattersot (<i>Hydrops uteri</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Tarmbetændelse (<i>Enteritis</i>)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Engbrystighed (<i>Asthma</i>)	9	-	-	-	-	-	-	-	-
Forstoppelse i vommen (<i>Obstructio ruminis</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Galler (<i>Hydrops ganglioides</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	791	-	7	996	13	15	9	9	-

Nordre Bergenhus amt i 1891.

dans le département de Nordre Bergenhus en 1891).

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
8	.	8	16	.	16	.	.	.	1	.	1
.
.
.
.
.
.
.
.
.
.
.
.
8	.	8	16	.	16	.	.	.	1	.	1

Tabel XXIII.

De vigtigste husdyrsygdomme i
(*Cas de maladies des animaux domestiques,*

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	-	-	-	2	1	1	-	-	-
Bråset (<i>Morbus epizooticus acutissimus ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	160	159	
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	10	4	3	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Erysipelas</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	31	-	-	-	-	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og Bringesvulster (<i>Fibromycoma. Asco-coccus</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Difteri (<i>Diphtheria</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	39	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	31	-	-	12	-	-	-	-	-
Lunge- og brystbetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	1	-	1	1	-	-	-	-	-
Fordøielsesygdomme. (Indigestion, kolik, forstoppelse, mave- og tarmkatarrh, diarrhoe) (<i>Morbi apparatus digestionis</i>)	26	-	2	72	7	-	-	-	-
Akut diarrhoe og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	6	1	2	-	-	-
Indvoldsorme ²⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	13	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodpis («Nyrebetændelse») (<i>Hæmoglobinuria, Hæmoglobinaemia</i>)	-	-	-	10	-	1	1	-	-
Overføres	108	-	4	156	13	7	161	159	

¹⁾ Rugklid, *senecio aquaticus* ²⁾ Bændelorm, *ascarider*.

Romsdals amt i 1891.

dans le département de Romsdal en 1891.

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	dræbte og døde (abatius et mortis)	syge (malades)	dræbte og døde (abatius et mortis)
	dræbte (abatius)	døde (mortis)		dræbte (abatius)	døde (mortis)		dræbte (abatius)	døde (mortis)		dræbte (abatius)	døde (mortis)				
1	1	-	3	-	-	5	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	16	-	1	-	-	3	-	1	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	4	-	4	23	1	-	1	-	3	1	-	-	

Tabel XXIII (Forts.) (Continuation.)

Romsdal.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf	
		drebite (abatius)	døde (morts)		drebite (abatius)	døde (morts)		drebite (abatius)	døde (morts)
Overført (transport)	108	-	4	156	13	7	161	159	
Benskjørhed (Slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	11	1	1	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet og hudkløe (<i>Eczema</i>)	6	-	-	2	-	-	-	-	-
Kingorm (<i>Tricophyton tonsurans</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus og Kløe (<i>Pediculina, Pruritus</i>)	32	-	-	879	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregularis</i>)	-	-	-	10	2	1	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentae</i>)	-	-	-	9	1	-	-	-	-
Smitsom kastning (<i>Abortus epizooticus</i>)	-	-	-	16	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	11	2	2	-	-	-
Børbetændelse og septicæmisk kalvningsfeber (<i>Febris puerperalis, Septicæmia puerp.</i>)	-	-	-	9	1	2	-	-	-
Yverbetændelse (<i>Mastitis</i>)	1	-	-	27	2	-	-	-	-
Melkefeil (<i>Vitia lactis</i>)	-	-	-	62	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Operationes ob kryptorchismum</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer og udbødninger (<i>Castrationes et ovariectomia</i>)	44	-	-	-	-	-	-	-	-
Sår og kontusioner (<i>Vulnera et Contusiones</i>)	5	-	-	8	-	-	-	-	-
Børvatersot (<i>Hydrops uteri</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Leverhypertrophi (<i>Hypertrophia hepatis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt (total)	197	-	4	1202	23	13	161	159	

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
1	1	-	21	-	4	23	1	-	1	-	-	3	1	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	10	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	47	1	4	31	1	-	3	-	-	3	1	-	-

Tabel XXIV.

De vigtigste husdyrsygdomme i
(*Cas de maladies des animaux domestiques,*

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		drebte (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebte (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebte (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	1	-	1	9	3	6	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	13	9	-	-	-	-
Lungesyge (Influenza, Tyfus) <i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødssyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Erysipelas</i>)	8	-	-	1	2	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	48	-	2	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	9	4	-	-	-	-
Strålesvamp (<i>Actinomyces</i>)	2	-	-	7	2	-	-	-	-
Sædstrengsførhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Asco-coccus</i>)	13	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	4	2	1	-	-	-	1	1	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Orvina</i>)	-	-	-	63	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	96	-	-	13	-	-	-	-	-
Lunge- og brystbetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	3	1	-	13	7	1	5	3	1
Fordøjelsessygdomme. (Indigestion, kolik, forstoppelse, mave- og tarmkatarrh, diarrhoe) (<i>Morbi apparatus digestionis</i>)	148	4	2	348	11	3	10	-	-
Vkæt diarrhoe og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	-	-	-	33	-	6	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	16	-	-	9	1	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	13	-	1	-	-	-
Indvoldsorme ²⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	9	-	-	-	-	-	-	-	-
Flyndersyge (Ikter) (<i>Distomatosis</i>)	-	-	-	1	1	-	13	3	1
Dreiesyge (<i>Hydrocephalus hydatideus</i>)	-	-	-	-	-	-	2	1	-
Overføres	339	7	6	539	39	17	40	9	2

¹⁾ Kviksølv, parafin. ²⁾ Rundorm (*oscaris megaloccephala*), Bændelorm.

Søndre Trondhjems amt i 1891.

dans le département de Søndre Trondhjem en 1891).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	dræbte og døde (abatius et mortis)	syge (malades)	dræbte og døde (abatius et mortis)
	dræbte (abatius)	døde (mortis)		dræbte (abatius)	døde (mortis)		dræbte (abatius)	døde (mortis)		dræbte (abatius)	døde (mortis)				
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	43	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	19	2	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	9	1	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	-	-	26	2	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	1	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
24	-	1	90	8	2	30	3	4	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XXIV (Forts.) (Continuation).

Søndre

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (masades)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	339	7	6	539	39	17	40	9	2
Akut hjernebetændelse (Meningitis acuta)	2	1	-	-	-	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (Hydrocephalus chronicus)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodpis («Nyrebetændelse») (Hæmoglobinuria. Hæmoglobinæmia)	3	-	-	66	2	2	-	-	-
Benskjørhed (Slikkesyge) (Osteomalacia)	-	-	-	134	1	-	-	-	-
Sveksot (Rachitis)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslæt (Eczema)	42	-	-	31	-	-	-	-	-
Ringorm (Tricophyton tonsurans)	-	-	-	7	-	-	3	-	-
Skab ³⁾ (Scabies)	3	-	-	60	-	-	-	-	-
Lus og kløe (Pediculæ, Purritus)	60	-	-	1727	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (Partus irregulares)	-	-	-	72	4	-	6	-	-
Misfostre (Monstra)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Børvrængning (Inversio uteri)	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (Retentio placente)	-	-	-	69	-	-	1	-	-
Smitsom kastning (Abortus epizooticus)	-	-	-	38	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (Eclampsia puerperalis)	-	-	-	33	12	3	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (Febris puerperalis. Septichæmia puerf.)	-	-	-	11	2	-	-	-	-
Yverbetændelse (Mastitis)	3	-	-	52	1	-	1	-	-
Melkefeil (Vitæ lactis)	-	-	-	108	-	-	-	-	-
Forfangenhed (Hordeatio. Kri-thiasis)	2	-	-	2	-	-	-	-	-
Klaphingsoperationer (Operationes ob kryptorchismum)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer og udbødninger (Castrationes et ovariectomiæ)	123	-	-	18	-	-	107	-	-
Kræft (Carcinoma et Sarcoma)	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Lever sygdom (Hepatitis)	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Overføres	583	8	6	2987	62	22	158	9	2

³⁾ Dermatophagus og dermatocoptes.

Trondhjem.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
24	-	1	90	8	2	30	3	4	-	-	-	-	-	-	-
.	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
.	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
.	-	-	29	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
.	-	-	3	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
.	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
.	-	-	11	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
.	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
.	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	-	-	159	-	-	6	-	-	28	-	-	-	-	-	-
.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
52	-	1	300	16	2	45	3	4	28	-	-	-	-	-	-

Tabel XXIV (Forts.) (Continuation).

Søndre

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	583	8	6	2987	62	32	158	9	2
Grå stær (<i>Cataracta</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Krydslamhed (<i>Paralysis</i>)	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Rheumatisme (<i>Rheumatismus</i>)	-	-	-	12	-	-	-	-	-
Forhudsbetændelse (<i>Præputitis</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Høvlidelser (<i>Vitia unguis</i>)	16	-	-	-	-	-	-	-	-
Betændelse i bøiesenerne (<i>Tendinitis</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Tandfeil (<i>Vitia dentium</i>)	42	-	-	1	-	-	-	-	-
Benbrud (<i>Fractura</i>)	2	1	-	7	7	-	-	-	-
Albuesvamp (<i>Bursitis</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Sår og kontusioner (<i>Vulnera et Contusiones</i>)	118	1	-	63	2	-	3	-	-
Byld (<i>Abscessus</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Bindehudsbetændelse (<i>Conjunctivitis</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	769	10	6	3074	72	32	161	9	2

Trondhjem.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
52	.	1	300	16	2	45	3	4	28
.
.
.
.
.
.
.	.	.	7	2	.	3
.	1
.
52	-	1	307	18	2	49	3	4	28	-	-	-	-	-	-

Tabel XXV.

De vigtigste husdyrsygdomme i

(Cas de maladies des animaux domestiques)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatius</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	-	-	-	1	-	1	4	-	4
Ondartet oedem (<i>Oedema malignum</i>)	3	1	-	-	-	-	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	14	4	5	-	-	-
Lungesyge (Influenza, Tyfus) <i>Pleuripneumonia contagiosa equi</i>)	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Erysipelas</i>)	2	-	-	1	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	1	1	-	2	2	-	-	-	-
Strålesvamp (<i>Atinomyces</i>)	-	-	-	5	3	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og Bringesulster (<i>Fibromyoma. Ascococcus</i>)	6	-	-	2	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Difteri (<i>Diphtheria</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	3	1	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	70	-	-	5	-	-	1	-	-
Lunge- og brystbetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	9	-	-	32	1	2	1	-	1
Fordøielsesygdomme (Indigestion, kolik, forstoppelse, mave- og tarmkatarrh, diarrhoe) (<i>Morbi apparatus digestionis</i>)	179	1	8	238	14	4	5	-	-
Akut diarrhoe og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	2	-	-	4	-	1	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	1	-	-	22	1	-	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	2	-	1	-	-	-
Overføres	287	3	10	331	26	14	11	-	5

1) Fosfor, stryknin, kviksølv, urin.

nordre Trondhjems amt i 1891.

dans le département de Nordre Trondhjem en 1891.

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjærkræ (Volailles)		Andre dy (Animaux divers)	
syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	dræbte og døde (abatius et morts)	syge (malades)	dræbte og døde (abatius et morts)
	dræbte (abatius)	døde (morts)		dræbte (abatius)	døde (morts)		dræbte (abatius)	døde (morts)		dræbte (abatius)	døde (morts)				
.
.
.	.	.	16	1	5
.	.	.	6
.	.	.	59	1	3
.
.
.	.	.	3
.	5	1
.	.	.	2	.	1
.
.	.	.	3	1
2	.	.	9	3	1	1	.	1	1
.
.	.	.	47	5	2	4	1	.	.	.
.
.
.	.	.	1	.	1	2	.	2
2	.	.	146	11	13	12	1	3	1	.	.	1	.	.	.

Tabel XXV (Forts.) (Continuation).

Nordre

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf		syge (malades)	deraf	
		dreæbte (abattus)	døde (morts)		dreæbte (abattus)	døde (morts)		dreæbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	287	3	10	331	26	14	11	-	5
Indvoldsorme ²⁾ (Helminthiasis)	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Flyndersyge (Ikter) (Distomatosis)	-	-	-	-	-	-	36	3	20
Dreiesyge (Hydrocephalus hydatideus)	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Akut hjernebetændelse (Meningitis acuta)	1	-	-	2	1	-	1	1	-
Blodpis («Nyrebetændelse») (Hæmoglobinuria, Hæmoglobinæmia)	-	-	-	25	-	3	-	-	-
Benskjorhed (Slikkesyge) (Osteomalacia)	-	-	-	92	8	-	-	-	-
Sveksot (Rachitis)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (Eczema)	29	-	-	12	-	-	-	-	-
Skurv (Favus)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Skab (Scabies)	5	-	-	45	-	-	4	-	-
Lus (Pediculinæ)	11	-	-	300	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (Partus irregulares)	3	-	-	60	5	1	5	-	-
Misfostre (Monstra)	1	1	-	1	-	-	-	-	-
Børvrængning (Inversio uteri)	-	-	-	18	2	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (Retentio placenta)	1	-	-	89	-	-	1	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (Eclampsia puerperalis)	-	-	-	13	9	1	-	-	-
Børbetændelse og septichæmisk kalvningsfeber (Febris puerperalis, Septichæmia puerp.)	2	1	-	23	1	3	-	-	-
Yverbetændelse (Mastitis)	4	-	-	50	1	-	2	-	-
Melkefeil (Vitæ lactis)	1	-	-	36	-	-	-	-	-
Forfangenhed (Hordeatio, Kriithiasis)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer og udbødninger (Castrationes et ovariotomyæ)	93	-	-	2	-	-	171	-	-
Lungepibning (Hæmiplegia laryngis)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Epilepsi (Epilepsia)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse (Peritonitis)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Rheumatisme (Rheumatismus)	1	-	-	2	-	-	-	-	-
Pattesygdomme (Vitæ papilla mamma)	-	-	-	9	-	-	-	-	-
Overføres	456	5	10	1104	53	22	232	4	25

²⁾ Spolorm, *Asc. megalceph.*

Trondhjem.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
2	-	-	146	11	13	12	1	3	1	-	-	1	-	-	-
.
.	.	.	5	2	-
.
.	.	.	2
.	4
1	.	1	10	1	1
.
.
.	.	.	2	.	.	1
.
.	.	.	169	1
.
.
3	-	1	384	14	14	17	1	3	2	-	-	2	-	-	-

Tabel XXV (Forts.) (Continuation).

Nordre

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		døde (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		døde (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		døde (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overtørt (<i>transport</i>)	456	5	10	1104	53	22	232	4	25
Fremmedlegeme i spiserøret (<i>Corpus alienum oesophagi</i>) . . .	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Tandsygdomme (<i>Vitia dentium</i>) . . .	16	-	-	1	-	-	-	-	-
Brok (<i>Hernia</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kramper (<i>Convulsiones</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Øienlidelser (<i>Vitia oculorum</i>) . . .	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Traumatisk hjerteposebetændelse (<i>Pericarditis traumatica</i>)	-	-	-	3	2	1	-	-	-
Mug (<i>Dermatitis pedis</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Sår og kontusioner (<i>Vulnera et contusiones</i>)	117	2	-	44	1	-	-	-	-
Sen- og Seneskedelidelser (<i>Tendinitis et Bursitis</i>)	21	-	-	5	-	-	-	-	-
Benbrud (<i>Fractura</i>)	1	1	-	7	7	-	2	-	-
Forvridning og luxation (<i>Distorsio et Luxatio</i>)	4	-	-	7	1	-	-	-	-
Lamhed (<i>Paralysis</i>)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	620	8	10	1188	64	23	234	4	25

Trondhjem.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjærkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	syge (<i>malades</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
3	-	1	334	14	14	17	1	3	2	-	-	2	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	1	347	14	14	17	1	3	2	-	-	2	-	-	-

Tabel XXVI.

De vigtigste husdyrsygdomme i
(*Cas de maladies des animaux domestiques,*

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf		syge (<i>malades</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	3	-	2	-	-	-
Fordøielssygdomme (Indigestion, kolik, forstoppelse, mave- og tarmkatarrh, diarrhoe) (<i>Morbi apparatus digestionis</i>)	1	-	-	4	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinae</i>)	1	-	-	8	-	-	18	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentae</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Yverbetændelse (<i>Mastitis</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Traumatisk hjertesækkbetændelse (<i>Pericarditis traumatica</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	2	-	-	21	2	2	18	-	-

Tillæg.

Under 21de septbr. 1893 er udstedt følgende kgl. **plakat**:

I kraft af lov angående foranstaltninger i anledning af ondartede, smitsomme sygdomme blandt husdyrene af 20de mai 1882 § 8 forbydes det herved at indføre levende hornkvæg (storfæ), får, geder og svin fra Finmarkens amt til rigets øvrige distrikter.

Nærværende plakat træder straks i kraft.

LAWS, ORDERS &c. &c.

CONCERNING

THE VETERINARY SERVICE

IN

NORWAY

Law of 20th May 1882

concerning measures to be adopted in respect to malignant contagious diseases amongst domestic animals.

§ 1.

Every qualified Veterinary Surgeon, who makes use of his right to practise as such, shall immediately report to the Authorities all cases of malignant contagious disease occurring amongst those domestic animals which may be the objects of his examination or treatment, together with information as to what measures have been adopted or prescribed to counteract the disease and prevent the spread of infection. At the end of each year he shall, besides, report to that Department of the Government under which the Civil Medical Board is placed, through the High Sheriff of the county, all the diseases &c. amongst domestic animals which have come under his observation or treatment, according to a form more fully specified by the Department.

§ 2.

The diseases amongst domestic animals which are to be subject to the special care of the Public Authorities are: anthrax, typhus and contagious foot-and-mouth disease amongst domestic animals in general, and also the so called-cattle plague, and pleuro-pneumonia in cattle; glanders and farcy (provided that it, according to the declaration of a Veterinary Surgeon, proves to be true farcy) in horses; sheep-pox, and hydrophobia. Provided any other contagious disease amongst domestic animals becomes of a malignant character the King may extend the provisions of this law to include it.

§ 3.

When the High Sheriff deems it necessary he may cause Veterinary Surgeons to be present at horse and cattle fairs, cattle and horse shows, and other large assemblages of domestic animals, in order to see whether any of the domestic animals there assembled are attacked by any contagious and malignant disease,

and everyone is forbidden to bring to such places, or to market places in towns, or there to offer for sale, animals which he knows to be suffering from such diseases. Furthermore the High Sheriff may cause a general examination to be made by a Veterinary Surgeon, of all domestic animals of like species which may be threatened by contagious disease. The examinations should be effected in such a manner that all opportunity of spreading infection thereby be avoided. The King, or the person authorized by him, may prescribe special precautionary measures to be observed in the transport of animals by rail or by vessels, on the outbreak of contagious disease amongst domestic animals.

§ 4.

Should any domestic animal be attacked by any of the diseases named in § 2, or should there be any likelihood of their being attacked, its owner shall call in a qualified Veterinary Surgeon, or announce the fact, in towns to the Chief Commissioner of Police, in the country to the Head Constable of the district (Lensmand). Should the animal be found to be suffering from such disease, or that there is all probability that such is the case, the diseased animal shall at once be separated from healthy animals, and the objects with which it has been in contact cleansed, so far as possible. Should the animal have arrived from another district, the Chief Commissioner of Police, or the Head Constable therein must be informed of the occurrence. The King, or the person authorized by him, may determine all further regulations which for each individual disease may be deemed necessary to effect the complete isolation of the diseased animal, and the cleansing in connection with it.

§ 5.

Should any suspicion exist that the disease is cattle plague or pleuropneumonia, the High Sheriff may order one or several animals to be slaughtered in order that a greater certainty of knowledge concerning it may be gained from an examination of the slaughtered beasts by a Veterinary Surgeon. Those animals which, on the declaration of a Veterinary Surgeon, must be regarded as being attacked by one of the two diseases above mentioned, must, at the requirement of the High Sheriff, be slaughtered, unless the Government Department mentioned in § 1, should order otherwise. The Department may also at the commencement of the disease, in any place in which it appears, order the slaughtering of the entire stock in which the disease has broken out. Every horse which, according to the declaration of a Veterinary Surgeon, is attacked by glanders (as mentioned in § 2) must be destroyed. Provided the owner of those animals which shall thus be slaughtered should claim compensation for them they shall, previous to slaughtering, be appraised by an officer of Police (in the country by the Head Constable) together with two other men appointed by him. The animals shall be awarded the value they would presumably have had when unaffected by the disease, but provided any use can be made of the slaughtered beasts the value obtainable shall be deducted from the estimate.

The slaughtered animal shall be dissected (opened and examined) by a Veterinary Surgeon who shall forward through the High Sheriff to the Government Department concerned a precise, written report of the nature of the disease and symptoms, and condition of the dissected animal.

§ 6.

Subject to the below mentioned restrictions, the owner is entitled to compensation for those animals which by virtue of § 5 shall be slaughtered by order of the Public Authorities. For animals which, on dissection, do not exhibit traces of the diseases mentioned in § 5, compensation will be made to the full amount awarded in the manner heretofore prescribed. The compensation to be awarded to animals which, on dissection, have been found to be attacked by cattle plague or pleuro-pneumonia, is fixed at $\frac{2}{3}$ rd's, and for horses, which, on dissection were found to be suffering from glanders (as mentioned in § 2), to $\frac{1}{2}$ the amount of the valuation made in the manner heretofore prescribed. Provided the owner has, by the importation of infected animals from abroad, or by non observance of the regulations for the prevention of disease, brought the injury on himself, he shall not be awarded any compensation for the slaughtered animals. The right to compensation for horses suffering from glanders is, furthermore, contingent upon proof being shown that they have lived for at least 6 months within the frontiers of the land.

§ 7.

Animals found to be suffering from hydrophobia (Rabies) must be killed. Dogs or cats which have been bitten by any animal suffering from hydrophobia shall also be destroyed. Every other animal must, in similar instances as determined by § 4 for all animals suspected of being attacked by the disease, be kept securely isolated and confined. The confinement of bitten animals shall be for a period of at least 6 months. The High Sheriff may, by public notice in each town or district where, or in the neighbourhood of which, hydrophobia appears, order, within a district to be more closely defined by him, every dog to be either effectively tied up or confined, or furnished with a muzzle of the description prescribed in the Public Notice. Should the disease spread to such an extent as to assume an alarming character the High Sheriff must issue such an order, with an additional decree that no dog even when provided with a muzzle as prescribed, may be allowed to appear out, unless held in leash by an adult person. Dogs met with at large, in defiance of the order, shall be seized by order of the Police and, according to the regulation in the Public Notice, be destroyed, either at once, or after a term of grace of 3 days, provided they are not redeemed by the owner on payment of the cost of their keep and detention. The costs of the seizure, keep, and destruction of dogs shall be paid by the county, borough or town concerned, provided these have each their own local boards. No compensation is granted for animals killed in accordance with the provisions of this §.

§ 8.

The King may prohibit the importation of horned cattle, horses, and other domestic animals, from countries in which malignant contagious disease of animals prevails, and of raw mercantile produce of such animals such as hides, wool, horn, hair, hoofs, unmelted tallow and flesh, and of articles or fodder which may be deemed capable of conveying the infection. A similar prohibition may also be issued in respect to scab amongst sheep and goats. In cases, where a prohibition of importation is not deemed necessary the King may determine what precautionary measures are to be taken to prevent the importation of contagion by the animals and objects mentioned.

§ 9.

The expenses entailed by the requirements of this law in tending, isolating and cleansing infected animals or those suspected of being infected, by cleansing of stalls, implements and the like, or by the burial of dead animals &c. shall be covered by the owner. The expenses entailed by the appraisement mentioned in § 5, and the amount to which the owners of slaughtered animals, in accordance with § 6, is entitled, shall be paid by the Treasury, provided such animals were not found to be attacked by the diseases named therein, but in respect to animals which were found to be suffering from any of the diseases mentioned in §§ 5 and 6, then one half by the Treasury and one half by the Treasuries of the Local Boards of the counties, boroughs or towns concerned, in the latter instance, however, only when the town has its own Local Board.

§ 10.

Infringements of this law, or of the public regulations framed by virtue of this law, shall be punishable by fine or imprisonment at the instance of the Police Authorities, provided such infringement be not punishable under the ordinary criminal law by a more severe penalty. Animals or objects which are endeavoured to be imported, or which have been imported contrary to any of the prescriptions contained in § 8, shall be forfeited for the benefit of the Treasury provided that it be not necessary to have them destroyed. Veterinary Surgeons in private practice employed to carry out duties for the public authorities shall, if guilty of irregularities, be punishable in the same manner as publicly appointed Veterinary Surgeons guilty of irregularities subject to punishment according to chap. 24 of the criminal law, but in such a manner that punishment by imprisonment or fine is to be employed where the punishment for publicly appointed Veterinary Surgeons would be dismissal from their profession or loss of office.

§ 11.

Should any person have disposed of animals suffering from malignant contagious disease the purchaser is entitled to claim a nullification of the bargain, even should the vendor have been unaware of the animals' condition.

§ 12.

Veterinary Surgeons are entitled to the sum of 4 Kroner for each day they are employed on business in the public service, and in the event of having to travel, an allowance for posting according to the law relative to the conveyance of travellers. For the dissection of a horse, or bovine animal, they shall besides be entitled to 6 Kroner; for an animal of a smaller species, 3 Kroner, but shall not be entitled to a sum exceeding 20 Kroner for dissections performed during the course of one day. Veterinary Surgeons are not entitled to any separate payment for reports, business in connection with dissections, or certificates issued in connection with public duties. The posting expenses shall be paid by the Treasury, the other expenses, due to the veterinary surgeon according to the above mentioned scale, shall be paid by the Local County Board, or the Boards of the borough, or town concerned, provided the latter has its own Local Board.

§ 13.

A District Head Constable is entitled to remuneration, in accordance with § 110 of the Law relative to Fees and Awards, for journeys undertaken in connection with appraisements as mentioned in § 5. For other journeys undertaken in connection with malignant contagious disease in domestic animals the District Head Constable is entitled to the ordinary posting charges, to be paid by the Treasury, provided the distance travelled (out and home) has been at least 6 Kilomètres. The maintenance allowance to which such District Head Constable is entitled shall be paid by the County Authorities. Should the assistance of the District Head Constable have been required to any great extent, in order to disprove the existence of any of the diseases treated of in this Law, the King may award him besides, a recompense for such service from the funds of the Treasury.

§ 14.

The Law of the 27th February 1866, concerning measures to be adopted in respect to malignant contagious diseases amongst domestic animals, and the Law of the 26th May 1877, containing amendements to the first named Law, are hereby cancelled.

Law of the 14th June 1890, concerning measures to be adopted for the prevention of the exportation of diseased domestic animals.

§ 1.

In respect to the exportation of domestic animals the King is empowered to issue such decrees and take such proceedings as may be deemed necessary to prevent the exportation from this Realm of domestic animals which either are infected, or which are suspected of being infected with contagious diseases, and that the animals sent from this country to foreign parts are not exposed to such diseases on their journey or voyage to the place of their destination.

If necessary control in respect to this should be called for, it may be decreed that the exportation of domestic animals shall only take place from certain appointed ports.

The exporter and the master of the vessel may, respectively, be required to pay, according to a scale of charges, for the examination of the animals to be exported, and for the inspection and disinfection of the vessel concerned.

§ 2.

Any person infringing the regulations in force by virtue of this Law shall be prosecuted before a Police Court and fined, provided the offence is not punishable by virtue of any more stringent law.

Order of 15th August 1890, concerning measures to be adopted in respect to the exportation of domestic animals to Great Britain and Ireland.

In accordance with the Law concerning measures for the prevention of the exportation of domestic animals of the 14th June of the current year, it is hereby determined as follows.

§ 1.

Horses, cattle, swine, sheep and goats intended for shipment to Great Britain or Ireland shall, immediately previous to shipment on board the vessel concerned, be examined at the cost of the exporter by a Veterinary Surgeon appointed for the purpose by the authorities, and may only be shipped, provided that on examination, they do not exhibit any appearance whatsoever of suffering from any contagious disease, and that there is not any reason for supposing that they, through contact with infected animals, or in any other manner lately, could be infected by such diseases. The Veterinary Surgeon shall issue to the exporter a certificate in respect to this.

§ 2.

Immediately on the animals being examined and passed, they shall either be shipped on board or placed in a special enclosure, so that all contact with unexamined animals be thereby avoided. At the same time each animal shall be furnished with a mark to show that it has been examined and may be exported. The number and sex of the animals, together with the nature of the mark, shall be entered in the certificate of health which is issued by the Veterinary Surgeon.

§ 3.

Every ship intended to be employed in exportation as mentioned in § 1, shall, before each voyage, at the first place where it shall ship animals in this country, be inspected by a qualified Norwegian Veterinary Surgeon appointed thereto by the authorities, or, provided no such Veterinary Surgeon is to be found there, then by the Police Authorities at the place. Should such Veterinary

Surgeon on investigation have reason to regard the vessel as infectious, the animals must not be shipped before the vessel has been efficiently disinfected. After each occasion on which the vessel has been inspected and passed, a certificate to that effect shall be issued to the master of the vessel.

The inspection and disinfection shall take place at the cost of the vessel.

§ 4.

The exporter shall pay the Veterinary Surgeon for the examination and marking of each animal the following fees:

For each horse	Kroner 1 00 øre
For each head of cattle over 6 months of age	» 0 50 »
For each head of cattle less than 6 months of age	» 0 25 »
For each smaller animal (pigs, sheep, goats)	» 0 15 »

For the inspection of the vessel mentioned in § 3, the master of the vessel shall pay to the Veterinary Surgeon, or the officer of Police concerned, the sum of Kroner 4. Provided the disinfection of the vessel cannot take place the same day as the inspection, a like sum shall be paid to them for attending to the disinfection of the vessel.

§ 5.

The preceding regulations shall come into force from the 15th of September next.

§ 6.

The High Sheriffs are authorized until further notice, each in his own county, to issue the decrees and adopt the measures necessary for carrying out the regulations here given.

To which all parties concerned shall submissively conform.

Circular.

From
the Home Department of the Royal Norwegian Government.

A Royal Ordinance of the 6th day of the present month (June 1893) has been issued containing the following instructions.

«By virtue of § 8 of the Law of the 20th May 1882, respecting measures to be adopted in respect to malignant contagious diseases amongst domestic animals, it is hereby determined that the following prohibition is to replace the prohibitions determined by Royal ordinances of the 9th March and 27th April 1887, 17th July 1888, 12th February, 4th and 29th March, 1st September and 31st October 1892, 6th January and 23rd March of the current year.

- A. Horses must not be imported except on the conditions that:
- 1) a bill of health issued by the Police Authorities of the country concerned, or by a Norwegian Consul, accompanies each animal and by which it appears that the animal is in a healthy condition and, presumably, does not convey any contagious disease, and
 - 2) that every animal before landing at a Norwegian port be examined by a qualified Norwegian Veterinary Surgeon, and is declared by him to be in a sound condition.
- B. Ruminants. The importation of Ruminants (i. e. Cattle, Sheep, Goats and other cud-chewing animals) is prohibited from all countries, with the exception of the Russian ports on the Arctic and White Seas, from which ports importation to Finmarken is permitted. The Reindeer traffic to Norway shall not be affected by this prohibition.
- C. Swine may not be imported from any country with the exception of those Russian ports specified in paragraph B, from which ports swine may be imported to Finmarken.
- D. Dogs. The importation of Dogs is prohibited from all Countries except those of Sweden and Denmark, from which countries importation may take place on their being accompanied by a certificate from the Police Authorities of the country concerned, from which it appears that the animal in question has dwelt for at least 6 months within the country concerned, and that, in conformity with the declaration of a qualified Veterinary Surgeon, they

cannot be considered as conveying any infectious disease. Dogs belonging to the owners of Swedish Reindeer herds, and accompanying such herds passing through Finland on their journey from Sweden, shall not be affected by this prohibition.

- E. Raw parts of Ruminants, and of Pigs, such as undressed furs and hides (dried and salted hides and furs not being included under the above denomination) unmanufactured and undressed hair and bristles, as well as muzzles and hoofs may not be imported from any country. The importation of unsalted or undressed meat, and pork, and unmelted tallow is prohibited from Austria, Italy, Greece, Turkey, from Russia, with the exception of importation to Finmarken from the ports of the Arctic and White Seas, and from all countries beyond Europe.
- F. The importation of Grass, Hay and Straw for forrage is prohibited from all countries, except that to Finland from the Russian ports on the Arctic and White seas.
- G. Used byre implements and utensils may not be imported from any country, unless it is proved that they are properly disinfected.

This Ordinance shall come into force at once; to which all parties concerned shall submissively conform, and which is hereby made public.

Royal Ordinance
of 4th November 1886
concerning
The Consular Department.

§ 71.

1. A Consul shall without delay report to the Chamber of Commerce, or to the Home Department, the outbreak of epidemic or dangerous infectious diseases within his district, and also the cessation of such diseases.
 2. A Consul must likewise inform the said Authorities when cattle plague or other contagious diseases break out or cease amongst domestic animals in that country to which he is appointed.
-
-

Statement of the importations of Live Stock to Norway in the year 1892
 (from the Norwegian Official Statistics, «The Trade of Norway»
 in 1892, p. 94).

1. Horses and Foals.

	Head.
From Sweden, by land, per rail	122
» — » sea	110
» Denmark	38
» Iceland	1
» Russia, northern ports	1
Germany	15
Great Britain and Ireland	1
France	3
	<hr/>
Total	291

2. Cattle.

	Head.
From Sweden, by land, per rail	7 809
» — » sea	2 518
» Denmark	50
» Russia, northern ports	116
	<hr/>
Total	10 493

Sheep and Lambs.

	Head.
From Sweden, by land, per rail	743
» — » sea	2 748
» Denmark	4
» Russia, northern ports	369
» Great Britain and Ireland	4
	<hr/>
Total	3 868

4. Pigs.

	Head.
From Sweden, by land, per rail	1 628
» — » — otherwise than per rail	73
» — » sea	2 856
» Denmark	3
» Belgium	1
» Great Britain and Ireland	10
» France	2
» West Indies	2
» Brazil	2
Total	4 577

Statement of the exportations of Live Stock from Norway in the year 1892

(From the Norwegian Official Statistics «The Trade of Norway», p. 151).

1. Horses.

	Head.
To Sweden, by land, per rail	375
» — » — otherwise than per rail	198
» — » sea	10
» Denmark	941
» Russia, northern ports	1
» Germany	1
» Belgium	2
» Great Britain and Ireland	31
Total	1 559

2. Cattle.

	Head.
To Sweden, by land, per rail	112
» — » — otherwise than per rail	16
» Great Britain and Ireland	30
Total	158

3. Sheep and Lambs.

	Head.
To Sweden, by land	145
» Germany	84
» France	1 993
Total	2 222

4. Pigs.

	Head.
To Sweden, by land, per rail	90
» — — — otherwise than per rail	8
	<hr/>
Total	98

5. Reindeer.

	Head.
To Denmark	4
» United States of America	5
	<hr/>
Total	9

**Law concerning measures to be adopted for the prevention of Scab
amongst Sheep and Goats, of 15th September 1851.**

§ 1.

In each county in which Scab prevails amongst sheep or goats, or where there may be reason to fear that it may appear, on account of proximity to those districts in which the disease occurs, the County Council concerned is authorized to determine the regulations which may be deemed most suitable to check the said disease, including therein provisions for isolating or slaughtering the sick animals, provided such may be deemed necessary, but such regulations shall not be valid unless sanctioned by the King.

§ 2.

Any person infringing the regulations issued in accordance with § 1, shall be punishable by a fine of from 1, to 10 Specie Dollars, which shall be paid over to the Poor-box of the district concerned.

§ 3.

Cases concerning the infringement of such regulations as mentioned in § 2, shall be dealt with by the Police Courts, unless the party concerned declares himself willing to pay down the fine imposed on him by the Authorities. In instances where such compromise has been effected, it shall be entered on the Minutes of Proceedings of the Police Court, and the fines agreed to be paid, when necessary, are to be recovered by distraint.

Order of 3rd October 1883 concerning measures to be adopted in respect to Glanders or Farcy in horses.

§ 1.

When a horse is found to be attacked by Glanders or Farcy, all horses which have been stabled with, or been in contact with the diseased horse, shall be placed under the observation of the Public Authorities, and such observation shall not expire before the termination of one half year from the last intercourse with the horse attacked by Glanders or Farcy, or suspected of being so attacked.

§ 2.

So soon as any horse is presumed to be attacked by Glanders or Farcy, or suspected of being thus attacked, it shall at once be isolated from healthy animals.

§ 3.

Should it be certain that the horse is suffering from Glanders or Farcy, it shall be slaughtered. If a veterinary Surgeon can be obtained, he shall dissect (open and examine) the slaughtered animal. Autopsy ought also to be performed on every horse that dies, when, on account of Glanders or Farcy, it has been placed under the observation of the Authorities.

§ 4.

The skin of a slaughtered horse that has suffered from Glanders shall be made unserviceable by incisions, and the animal thereafter entirely buried beneath a covering layer (of earth) of, at least 1½ mètres in depth.

§ 5.

A horse suspected of being affected by Glanders or Farcy, must, provided its owner does not prefer to have it slaughtered, be kept in an isolated place,

shut off from other animals or intruders, until the veterinary Surgeon can determine whether it is attacked by the disease or not.

The horse shall, during that period, be tended by people who do not go near sound horses, and who have their own separate stable implements.

Subject to the observation of these precautionary measures the owner shall be permitted to work the horse within the confines of the property.

§ 6.

Stables, or places in which horses attacked by Glanders or Farcy, or horses suspected of being so attacked, have been kept, shall be cleansed first, by washing them out well with water, after which all woodwork and iron shall be washed with boiling hot water (of a temperature not less than 100° Celsius) and, when dry, be coated with a solution consisting of 1 portion of Carbolic acid to 100 parts of water, or of 1 portion of Chloride of lime to 12 parts of water. The masonry of the stable shall, after cleansing, be whitewashed with lime. The stables shall thereafter be aired for several days and shall not be occupied before they are completely dry.

Other objects, such as harness and other driving articles and stable implements, which have been in contact with such sick horses, must be cleansed, according to the nature of the article, by washing with boiling hot water or suds, and coated with the before mentioned solutions of Carbolic acid, or Chloride of lime, or heated (for instance in a moderately heated baking oven) to a temperature of at least 75° Celsius.

§ 7.

Horses apparently sound, but which, in accordance with § 1, have been placed under the observation of the Public Authorities must not be employed in such a manner as to meet other horses; for instance, at public resting places they must not be placed in strange stables, or let out on common, or non enclosed pastures. Such horses may not be sold unless the purchaser has been informed that they are under the observation of the Authorities and that the Veterinary Surgeon, and the Chief Commissioner of Police (in the country, the District Head Constable) have been informed of the sale. The Police (or District Head Constable) of the place where the horse has been sold shall be informed thereof by these officials.

§ 8.

When the observation exercised by the Public Authorities, over a horse reported as being suspected of Glanders or Farcy, shall be withdrawn, the Veterinary Surgeon shall issue a certificate to the owner of the horse, which certificate shall contain the name and abode (native place) of the owner; an

accurate description of the horse according to its sex, colour, markings, age, height, condition &c; a statement of the disease of which the horse was suspected, and a declaration that it cannot longer be considered as attacked by, or suspected of being attacked by the disease so that no danger therefrom need be feared. The Veterinary Surgeon shall report the same to the Police (District Head Constable).

From
the Director of the Civil Veterinary Department.

In accordance with § 4 of the Law of the 20th May 1882, concerning measures to be adopted in respect to malignant contagious diseases amongst animals, and the authority given to the Director of the Civil Veterinary Department by virtue of a Royal Decree of the 31st July 1875, in respect thereto, the following instructions have been decided upon.

Regulations

to be followed in respect to malignant Foot-rot in Sheep.

Provided one or more animals amongst live stock are attacked by malignant Foot-rot, which disease is subject to the supervision of the Public Authorities, a qualified Veterinary Surgeon must be at once called in, or a report thereof be made to the Police, see Circular from the Department of Justice of 26th February 1887, besides which the regulations are to be carried out in the following manner.

1. The sick animals must be isolated from the sound ones. If a large portion of the stock is attacked the sound animals shall be removed to a separate place, with a solid dry surface and plenty of dry litter, after their feet have been carefully washed and disinfected with a solution of carbolic acid (5 per cent), or, provided the Veterinary Surgeon himself can perform the work, then with a solution of corrosive sublimate (2 per thousand), and after all adhering portions of dung-covered wool have been cut off the fleeces. If a small portion of the animals are attacked, they shall be removed to an isolated place. The sheep cot shall be disinfected by removing the uppermost layer of dung to a depth of 15 centimètres (about 6 $\frac{1}{4}$ inches). The walls, and all the woodwork, shall be washed with a solution of Chloride of lime ($\frac{1}{2}$ Kilogramme [1 lb.] to 1 bucket of water). The floor shall be sprinkled with solution of carbolic acid ($\frac{1}{2}$ litre of crude carbolic acid to 16 litres of water) and re-covered with a layer of clean dry litter. After this has been effected the sound animals shall be

replaced in the cot, their feet having been carefully washed and disinfected in the manner above indicated.

2. The infected dung, removed on the cleansing of the cot shall, be buried, and must be transported to the burial place in a tight fitting conveyance, it being carefully seen that none falls out
3. The animals attacked by the disease must not be removed beyond the place in which they are isolated so long as the disease lasts.
4. Each person who enters the place where the animals are isolated must wear special foot gear which shall, subsequently, be destroyed.
5. Should malignant foot-rot occur amongst a stock, only those sheep may be taken to common grazing grounds which have not had any connection whatsoever, either direct or indirect, with sick sheep, for the space of 1 month, and this can only first be permitted after it has been confirmed, from a strict examination, that the sheep are entirely sound, and after their being subjected to disinfection, as above prescribed, immediately previous to their departure for the pastures.
6. Whensoever fresh cases occur amongst the stock, the owner is obliged to call in a Veterinary Surgeon at once, or report the outbreak to the Police.
7. The sale of live animals from an affected stock must not take place for at least one month after a Veterinary Surgeon declares the disease to have ceased, and that each and all have been carefully disinfected. In cases where a Veterinary Surgeon is not to be met with then there must elapse one quarter of a year from the time that any traces of the disease were observed. Sheep which are slaughtered from an infected stock, shall after slaughtering have all four legs cut off and buried.
8. Inspection of the infected stock shall take place as often as the Veterinary Surgeon concerned may deem it necessary, though not oftener than once a week.
9. Previous to introducing restored animals to a healthy flock, they must be kept for observation in a separate place for a period of 3 weeks, after that all their feet have been carefully examined, and after that they have been carefully disinfected.

These Regulations shall come into force at once.

The «Regulations to be observed in respect to malignant Foot-rot in sheep» of 11th January 1876, issued by me are at the same time cancelled.

Kristiania the 25th February 1889.

The Chief Surgeon of the civil Veterinary Department, under date the 28th October has issued the following instructions.

Instructions for recognizing and preventing Swine fever.

As there have lately broken out amongst a small stock of pigs in Christiania, several cases of the malignant, and extremely infectious swine fever (or swine diphtheria), which is widely spread in America and most European countries, and as this disease is not known to have previously appeared in this country, and therefore presumably is not exactly known to our Veterinary Surgeons and countrymen (farmers), short instructions are issued herewith to enable them to recognize and prevent this epizootic sickness.

Swine fever at the commencement attacks, mostly, young pigs. If the epidemic has raged for some time, full grown pigs are likewise usually attacked. Most animals die from the complaint.

The animals attacked lose their appetites, become weak and dull, preferring lying down, crouch up in a corner of the hutch or sty and tremble all over (feverish shivering fits). The eyes are dull, and often closed by matter. The breathing is fast and troublesome, the voice hoarse, accompanied often by cough. A dark bluish-red colour often appears on the ears, down the neck, round the tail and on the thighs. After a while loose stools are usually passed, which occasionally are of a bloody nature. The animal becomes thin, exhausted, and falls down on attempting to rise. Finally it often happens that convulsions occur.

When the mouth is opened large and small yellowish incrustations will usually be observed on the tongue, the gums, the inside of the cheeks, the tonsils, and down the arches of the palate in the gullet. Occasionally similar greyish-black incrustations will be seen on the teats and paps of the sow.

On dissecting and examining the dead animal the large intestines ought to be carefully inspected. If the animal has been ill for some days large and small greyish-yellow incrustations will be noticed, these are closely attached to the mucous membrane as transverse borderings, or plates, or small buttons. Occasionally the incrustations are thrown off, leaving sores which will be seen. If the disease has lasted long, there may be scars. In between the incrusta-

tions there is generally found a fibrinous covering which can be scraped off. The mucous membrane of the bowels is red and inflamed. When death has rapidly taken place such inflammation will occasionally be found only in the stomach and small intestines.

The glands in the mesentery are swollen and dark. The spleen is apparently unchanged, occasionally slightly swollen and soft. Very frequently there is inflammation of the lungs. In the pleura and pericardium often fibrinous exudations. On the coatings of the heart, both external and internal, there are often bloody effusions. If the gullet and tongue be removed the above named incrustations will be more clearly seen than during life.

The disease lasts, as a rule, from 2 to 3 days. It can however assume a lasting chronic form, during which the animal is apparently well, and yet has large incrustations and sores in the bowels, which may be discovered when the animal is slaughtered or dies.

The incubation of the virus in the body, previous to the outbreak of the disease, is, generally, from 2 to 8 days.

The disease originates from a little plant which can be discerned by microscopic examination. This plant will, during the disease, be found in the stools of the animal, in its blood and most of its organs.

The disease may be confounded with another malignant sickness in pigs, which is met with in this country, namely, red sickness or anthrax-like erysipelas. Animals attacked by red sickness die however much faster (in from half a day to 2 days), are much redder on the body and do not have any loose discharge from the bowels.

The germs of infection of Swine fever are of very strong vitality. They are conveyed from the sick to healthy pigs in food, dung, bits of earth, food utensils, implements and the like.

Should any case of sickness appear in a stock of pigs, which leads to the supposition that it is Swine fever, a qualified Veterinary Surgeon must at once be summoned, or information thereof be given in towns, to the Chief Commissioner of Police, in the country to the District Head Constable. In the meantime no animal may be brought to, or removed from the property.

The Veterinary Surgeon ought at once to dissect and carefully examine the animal if dead. Should no animal have died, a sick one ought to be slaughtered and dissected provided the owner gives his permission. Should the disease prove to be swine fever, the following rules ought to be observed. No pig may be removed from the property, or any new pigs be brought in. Raw portions of pigs' flesh must not be taken away. The flesh of sick or dead pigs ought not to be eaten but buried. Every person who has been in contact with sick animals, or those suspected of being attacked, must be carefully purified. All dung must be carefully removed and buried under at least 4 feet of earth, and likewise a dead animal in its entire condition if no dissection is to be made on it. If possible lime should be strewed over it. All used litter must be burnt.

The Piggery ought to be cleansed in the following manner. After removing and burning or burying all litter, all worthless woodwork with which the sick animal has been in contact ought to be burnt. Wooden flooring ought to be torn up and burnt. The packing beneath it should be carted away and ploughed down on some spot not frequented by pigs. If the flooring was of concrete it ought to be thoroughly washed and thereafter disinfected. The entire piggery and sty or sties ought also to be disinfected. Articles employed in connection with the animal ought to be washed in boiling water and disinfected. The earth around the piggery ought to be dug up and carted away.

For disinfecting purposes a mixture ought to be used consisting of 4 p.c. crude carbolic acid and 2 p.c. crude muriatic acid. Articles that cannot withstand muriatic acid, may be boiled or disinfected with solution of chloride of lime (10 p.c.) or solution of carbolic acid (5 p.c.) or a solution of corrosive sublimate (1 per thousand). This latter is excessively poisonous and ought only to be employed by Veterinary Surgeons.

After disinfection has taken place the piggery ought to be thoroughly aired and thereafter, if needful, be whitewashed anew.

The Veterinary Surgeon shall at once report to the Public Authorities concerned, and to the Chief Surgeon of the Civil Veterinary Department in Christiania, all cases of Swine fever which may come under his notice.

The following Circular, dated 12th November, 1890 has been issued by the Home Department.

According to § 1 of the Law of the 20th May, 1882, concerning measures to be adopted in respect to malignant contagious diseases amongst domestic animals, every qualified Veterinary Surgeon who makes use of his right to practice as such, shall immediately report to the Authorities all cases of malignant contagious disease amongst those domestic animals which may be the objects of his examination or treatment together with information as to what measures have been adopted or prescribed to counteract the disease and prevent the spread of infection.

The diseases amongst domestic animals which are, at present, subject, to the special observation of the Public Authorities, and concerning which such reports are to be made, are

Anthrax, typhus, foot-and-mouth disease, and rabies in all domestic animals,

Cattle plague amongst cattle and other ruminants,

Pleuro-pneumonia and malignant catarrhal-fever amongst cattle, «Brásot» («blue sickness») foot rot, sheep-pox and scab in sheep,

Glanders and farcy in the horse,

Red disease and swine-fever in swine.

As it is however of the greatest importance to the central Veterinary Board to obtain information of the outbreak of malignant contagious disease amongst domestic animals at the earliest possible moment, and, at all times, reports of the progress of the disease and its extension, the Department requests that the Veterinary Surgeons settled within the official district of the High Sheriff, shall send in reports — besides those to the Authorities — direct to the Chief Surgeon of the Civil Veterinary Department concerning every case of the above named diseases that may occur. The report ought to contain all the information required by the enclosed new Schedule No. 2. Similar reports ought also, in the mentioned circumstances, to be forwarded to the Chief Surgeon from the Chief Commissioners of Police, and District Head constables when they have received such reports as are mentioned in § 4 of the above mentioned Law,

and there is not any opportunity of obtaining the services of a qualified Veterinary Surgeon.

The report of the first cases of suspected cattle plague, pleuro-pneumonia as well as foot-and-mouth disease ought also to be telegraphed.

The reports mentioned in § 1, of the Law of 20th May 1882, ought moreover to be forwarded by the Chief Magistrate to the Veterinary Board.

The Circular issued by the Department of Justice, dated 1st March 1887, is hereby withdrawn.

Circular to the Chief Magistrates.

From

The Home Department of the Royal Norwegian Government.

After conferring with the Department of Justice, the High Sheriff is hereby requested to instruct the Veterinary Surgeons practising within his jurisdiction, in future to send in through the Foreman of the Sanitary Commissioners of the District concerned (borough or town) in which the reported disease has occurred, the reports which they, in accordance with § 1 of the Law concerning measures to be adopted in respect to contagious malignant diseases amongst domestic animals of the 20th May 1882, are ordered to send in to the Authorities. On making himself acquainted with the contents of the report the Foreman of the Sanitary Commissioners shall endorse the same and forward it at once to the High Sheriff, by whom it shall be transmitted to this Department.

The reports of diseases amongst domestic animals, which the Veterinary Surgeons are required to furnish to the Department at the close of each year, shall, in like manner, be sent in through the medical officer of the district concerned.

The reports which, according to the Circular from the Department of 12th November of the previous year, the Veterinary surgeons were requested to transmit to the Chief Surgeon of the Veterinary Department (according to Schedule No. 2), are to be sent as usual direct to him.

In order to facilitate despatch in the matter a number of copies of the present circular are forwarded herewith, for distribution to all the Veterinary Surgeons, and to the Foreman of the Sanitary Commissioners within the jurisdiction of the High Sheriff.

Kristiania the 15th May 1891.

Circular to the Chief Magistrates.

From
The Home Department of the Royal Norwegian Government.

By § 1 of the Law of the 20th May 1882 relative to domestic animals, every qualified Veterinary Surgeon is required at the expiration of each year to send in, through the High Sheriff concerned, to that Department of the Government having charge of the Civil Veterinary Department, an account of his labours according to the annual return more fully framed by the Department.

In respect to this it is determined as follows.

The report, which must be made sent in by every qualified Veterinary Surgeon engaged in practice, be he civil or military, shall describe the conditions of the district in which he has practised, and include the period from the 1st January till the 31st December during the year last past, and must be sent in to the Department, through the High Sheriff concerned, within the expiry of the month of February. Provided a Veterinary Surgeon has, during the year, practised in various counties, a separate report for each county in which he has practised must be sent in, as the report must be transmitted through the High Sheriff concerned.

The report shall be accompanied by a list of the cases of sickness which, during the year, have been observed by the Veterinary Surgeon in conformity with the sick list transmitted herewith. Should other diseases than those entered thereon, namely contagious diseases, spread to any great extent, or be of particular interest, they shall be entered in the reserved columns.

The report must contain a concise, but, so far as possible, complete enlightenment concerning:

1. The general conditions of health amongst the domestic animals.
2. The diseases, contagious or otherwise, or the circumstances which to any special degree have influenced the state of health, the cause of the diseases, their extension and nature, and amongst what species of animals the particular diseases have occurred, the time and place of their appearance, and the duration of the epidemic.
3. The transmission of disease from animals to man or the reverse, with statement as to the nature and course of the disease. The diseases men

tioned in the report ought to be treated of in the order in which they are specified on the sicklist.

4. The position of the breeding of domestic animals, the development of home or imported races, the market value of the domestic animals, and number of sales, fairs and cattle or horse shows, provided these have produced anything of any special Veterinary interest.
5. Importation from, or exportation to foreign parts of domestic animals, with a statement of the number of animals examined and their condition of health.
6. The nature and sufficiency of their fodder.
7. The tending of the domestic animals, the stables and byres, with special regard to the conditions of cleanliness, as well in the management of domestic animals as of their products, the employment of wash (with arsenic or other mediums) on the animals, and whether this is effected by the Veterinary Surgeon. In the column of the sicklist headed «Lice» only the number of those animals which are really infected with parasites is to be entered.
8. The supervision of slaughtered animals, slaughter houses, sausage manufactories, and places for the sale of meat, and, generally, the arrangements for the supervision of animal food within the municipality or county district concerned.
9. The peoples' requirements for veterinary medical assistance for their domestic animals. The employment of quacks.

In requesting the High Sheriff to give the resident Veterinary Surgeons within his county, the necessary information in regard to the above, the Department desires, owing to various Veterinary Surgeons having neglected entirely to send in reports, or having transmitted them later than the time appointed, to call attention to § 10 of the mentioned Law, whereby any person transgressing the regulations issued by virtue of the same are liable to punishment.

In order to facilitate despatch in the matter, a number of copies of the present circular are transmitted herewith.

Kristiania the 29th August 1891.

From
the Chief Surgeon of the Civil Veterinary Department.

In accordance with § 4 of the Law of the 20th May 1882, concerning measures to be adopted in respect to malignant contagious diseases amongst domestic animals, and the Authority given to the Chief Surgeon of the Civil Veterinary Department by virtue of a Royal Decree of 11th July of the current year, in accordance with the said Law, the following instructions approved of by the Home Department have been decided upon.

Regulations

to be followed in respect to Anthrax in Domestic Animals.

§ 1.

When a domestic animal is presumed to be attacked by anthrax, it must at once be isolated from healthy animals. Isolation is best effected by letting the sick animal remain in that place, in which it has become ill, and removing the healthy animals to another building, or in some satisfactory manner separate these from the affected animal in the same building, or by removing the sick animal to some place shut off from intruders and all other animals.

Special attention must be directed to preventing other animals, such as pigs, dogs, cats, poultry and birds from coming in contact with the sick animal or its secretions, or with objects that have been in contact with the animal.

Those people who tend the affected animal ought not to come in contact with other domestic animals.

§ 2.

Those animals which have been together with the affected animal must be carefully examined in reference to the condition of their health, and should they show any signs of illness which may arouse any suspicion of the presence of anthrax, they shall be treated as if they were attacked by the disease.

Animals suffering from anthrax, or those suspected of being attacked by the disease, may only be slaughtered on the spot where it is intended to bury or burn them, or where perfect disinfection can take place. During transportation to the spot, it must be seen that secretions from the sick animals are not permitted to give rise to the danger of infection. On slaughtering the animal it must be strictly seen that no blood is spilt about. Bleeding or other blood letting operations must not be attempted except by a qualified Veterinary Surgeon, and then only with the observation of due precautionary measures.

§ 3.

Those animals which have died from the disease ought to be burnt at once, or heated up to a temperature of 100° Celsius for a sufficiently long time. If such cannot be done the animals must be buried immediately.

The animals must be transported to the spot where they are to be burnt or buried, in a tight fitting vehicle or sledge, unopened, and well covered in.

The animals must not be opened or dissected at any other place than the place of burial, or at a spot where complete and perfect cleansing and disinfection can take place. The hide must not be removed, hair or wool must not be cut off, neither must any portion of the dead animal be utilized.

Dung, blood, and other offal from the affected or dead animals, shall likewise be immediately disposed of, either by burning or, burying under observation of the same precautionary measures as determined in respect to dead animals.

§ 4.

For burial a place must be selected which lies at least 20 mètres from any inhabited place, and at least 5 mètres from any road or watercourse, and from which the virus cannot by percolation or in any other manner, be spread about. Burial in marsh land, or sinking the bodies in fresh water lakes or ponds or in rivers or streams must not take place.

The grave must be of such a depth that the buried animal or offal must be covered by a close layer of earth of at least 1 mètre in depth. A layer of unslaked lime ought to be spread over the animals. A ditch of about $\frac{1}{2}$ a mètre in depth must be digged around the grave in order to receive the surface water from it. The grave and the ditch must be carefully fenced in.

No grazing must be permitted over the burial place, and no grass for fodder removed therefrom, neither may fodder or any other object which could convey infection be stored thereon.

§ 5.

Stables, byres, and other places in which an animal suffering from anthrax has been, and all objects with which such an animal has been in contact, shall at once be cleansed and disinfected to the extent ordered by the Veterinary

Surgeon. When circumstances allow of it, the places should also be aired for 8 days after the disinfection has taken place.

Cleansing shall be effected by thoroughly washing the infected place or objects with warm water and soap or lye, by means of a brush or broom. After the objects have dried, they shall be rewashed with a disinfecting medium consisting of 4 portions of crude carbolic acid, 2 portions of crude muriatic or sulphuric acid, and 94 parts of boiling water, or by but 4 portions of crude muriatic or sulphuric acid, and 96 parts of water, or fresh solution of chloride of lime (1 portion of chloride of lime to 10 parts of water), or $\frac{1}{2}$ ‰ of solution of corrosive sublimate (this latter being excessively poisonous ought only to be used by Veterinary Surgeons). The masonry must be powdered with ordinary lime after disinfection has taken place.

Should the flooring at the place where the animal has been be old and rotten, or if there are holes and crevices in it, it ought to be broken up, the woodwork burnt, and after the packing under it has been dug out and renewed, and disinfection taken place, new flooring may be laid down. If the floor in the place is common earth, it must be dug up to at least the depth of the blade of the spade, and filled in with fresh earth.

Infected earth and packing, must be treated in a similar manner as the offal of affected animals.

Iron articles are best cleansed by being heated red hot.

§ 6.

Milk, or its productions, must not be utilized from other animals than those which, on the authority of the Veterinary Surgeon, are entirely free from all signs of disease. Milk productions prepared from, or mixed with milk from an affected animal, or one suspected of being infected, must be destroyed.

As Anthrax is, according to § 2 of the Law relative to Domestic Animals, a disease subject to the special attention of the Public Authorities, the owner of animals attacked by this disease must at once call in a Veterinary Surgeon.

«Bråсот» («the blue sickness») in the sheep, «Rauschbrand» (Charbon symptomatique) in cattle as well as malignant dropsy (malignant œdema) in the horse are all anthrax-like diseases which, in respect to Veterinary arrangements, are to be treated as Anthrax.

Anthrax is a disease which is easily conveyed to man, and is invariably dangerous, and, often, fatal to him. Therefore everybody who has to deal with animals suffering from the disease, or infected objects, ought to observe the greatest caution. No person suffering from open sores or wounds, or excoriations, ought to come in contact with animals or objects which may be suspected to be infectious.

Any person who has been in contact with a sick animal, or uncleansed objects from it, or who has performed the cleansing of infected places or objects, ought to wash all the exposed parts of their body, both repeatedly and thoroughly, with soap and water. The clothing ought to be boiled and washed.

Should any person get infected matter into sores or wounds he ought, provided medical assistance be not immediately at hand, to wash the sores or wounds with soap and warm water, thereafter washing them out with pure cold water or vinegar, and if possible canterize the surface of the sore or wound with a little nitric, or muriatic, or carbolic acid.

Kristiania the 28th September 1891.

REP

Schedule No. 1.

(To be forwarded through the Chief Magistrate to the Veterinary Board).

from the undersigned Veterinary Surgeon in the

concerning cases of

(Made pursuant to §§ 1 & 2 of the Law of the 20th

Name of the Farm (In boroughs or towns state name of street and number of house).	District (Town)	Date when the disease commenced.	Date when the examination was made by the Veterinary Surgeon.	Horses.			Cattle.		
				Attacked	of which slaughtered	died.	Attacked	of which slaughtered	died.

- Note: 1. A separate Schedule is to be employed for each different
 2. If the cases have broken out on the same Farm, but

..... the 18

Note. This report is to be sent at once by the Veterinary Surgeon to the Foreman of the Sanitary Commissioners of the district concerned by whom it shall be forwarded to the High Sheriff and Veterinary Board.

ORT.

County (Amt) of

May 1882, and the Law of 15th September, 1851).

Sheep.			Goats.			Pigs.			Dogs (cats)			Further particulars, such as the numbers of head of Live stock, the measures adopted to prevent the spread of the disease and the probable source of the disease, provided anything concerning it can be brought to light.
Attacked	of which		Attacked	of which		Attacked	of which		Attacked	of which		
	slaughtered	died.		slaughtered	died.		slaughtered	died.		slaughtered	died.	

disease.

amongst various stocks, such is to be noted in the last column.

.....
 Veterinary Surgeon.

Schedule No. 2.**Report**

from the undersigned Veterinary Surgeon in the county (Amt) of.....
to

The Chief Surgeon of the Civil Veterinary Department.

(See the Circular from the Home Department dated 12th November 1890).

1. Disease.
2. In what species of domestic animal.
3. Number attacked.
4. Died thereof.
5. Slaughtered thereof.
6. Number of head of live Stock.
7. Name of the farm (in boroughs or towns, state street and number).
8. District (Town).
9. When was the examination made by the Veterinary Surgeon.
10. On what has the diagnosis of the disease now furnished been based (here state shortly, both the symptoms during life, as well as the signs of disease discovered by a careful autopsy, and whether a microscopical examination has been made).
11. From where may the infection be presumed to have come.
12. Short report of what measures have been adopted to prevent the spread of infection.

..... the 18.....

.....
Veterinary Surgeon.

Note. A separate Schedule is to be employed for each different disease, and for each different domestic animal. The Schedule shall be dated from the residence of the Veterinary Surgeon.

N. B. This report is to be sent with the utmost dispatch direct from the Veterinary Surgeon to the Chief of the Veterinary Department.

The present Veterinary Service

in

Norway.

The basis of contending with contagious diseases of domestic animals, and that of the importation and exportation of domestic animals, in Norway, is formed by the «*Law of 20th May 1882 in respect to malignant contagious diseases amongst domestic animals*» and the *Law of 14th June 1890, concerning measures to be adopted for the prevention of the exportation of diseased domestic animals*. By virtue of these laws various orders have been issued. There is besides a special «*Law of 15th September 1851, concerning measures to be adopted in respect to scab amongst sheep and goats,*» which has been of great efficacy, as, owing to it, scab in sheep has been exterminated in Norway, with the exception of a few cases in Kristians county. A new Veterinary Law is at present being framed in the endeavour to include the separate laws and decrees under one main-law.

According to § 2, of the law of 1882, and the orders promulgated by virtue of that law, the following contagious diseases have been placed under the special observation of the Authorities, and likewise made the objects of Public interference, namely

Anthrax, typhus, foot- and mouth disease and rabies, which may occur amongst all domestic animals (viz. cattle, sheep, goats, swine, horses and other animals);

Cattle-plague in cattle and other ruminants;

Pleuro-pneumonia and *catarrhal fever (coryza)* in cattle;

Foot-rot, sheep-pox, «braasot» (blue sickness), and sheep-scab, in sheep;

Glanders and *Farcy* in horses;

Red-disease and *Swine-plague (diphtheria)*, in swine

When any animal is attacked by one of these diseases, or when it is probable that it is so attacked, the owner of the animal shall, according to § 4 of the law, call in a qualified Veterinary Surgeon, or report the same to the Police Authorities who shall then see that a Veterinary Surgeon investigates

the matter without delay. Any infringement of this law is punishable by a penalty according to § 10 of the said law.

There also exist in Norway *statutory decrees by which each owner of domestic animals is bound to report every case of malignant contagious disease that may occur amongst his stock.*

When a Veterinary Surgeon has investigated any such contagious case, he must, at once adopt the necessary measures to counteract the disease and prevent the spread of the contagion, and shall besides, at once, report the same direct to the Chief of the Veterinary Department in Christiania, and to the Foreman of the Sanitary Commissioners of the district concerned. Reports of any cases of cattle-plague, pleuro-pneumonia or foot- and mouth-disease must, besides being forwarded by post, be forwarded by telegraph to the Veterinary Board (see § 1 of the law, and order of 12th November 1890, also order of 15th May 1891).

The duty of seeing that the instructions issued to prevent the spread of contagion are carried out rests on the Police at the spot, who also have to inform the Police Authorities concerned provided the disease has been imported from any other district. Special directions in respect to individual cases of contagious disease, and for the transport of animals, may be issued by the executive of the Veterinary Department. Such orders have been issued in respect to anthrax, foot-rot, catarrhal-fever, swine-plague, sheep-scab, and glanders and farcy, whilst it has not been deemed necessary to issue special directions in respect to the other diseases, as these are not to be met with within the country.

Animals attacked by cattle-plague, or pleuro-pneumonia, or glanders, or farcy, or rabies, shall be destroyed, and the executive may also order the slaughter of entire stocks in which the disease has broken out. In cases of cattle-plague or pleuro-pneumonia or glanders and farcy compensation will be made to the extent of $\frac{1}{2}$, or $\frac{2}{3}$ of the value of the animal if diseased; up to the entire value if, after slaughtering, it is discovered to be sound.

The duty of seeing that no prohibited animal is imported to the country, rests on the Customs Authorities and the Frontier-guard on the boundary next Sweden. This duty has of late been very rigorously enforced. The law causes all animals, or objects, imported in violation of prohibitions in force, to be confiscated and, when necessary, destroyed.

The duty of seeing that no animal is exported to Great-Britain and Ireland, without its first being examined in accordance with the decree of 15th August 1890, rests also on the Customs Authorities with the aid of the Police on the spot. No vessel may be cleared outwards without first observing and carrying out the regulations in force in respect to the exportation.

The chief supervision in seeing that all the laws and regulations relating to this matter are observed and carried out, is effected by the High-Sheriff concerned, who is likewise vested with the power of taking certain preliminary measures in regard to the prevention of spreading of diseases.

Expenses to be paid to the Public Authorities (Police, Veterinary Surgeons, etc.) in connection with the measures to be adopted in regard to the diseases, shall be paid by the State and the District concerned, which also shall pay the costs of disinfection in certain cases, against repayment on the part of the owner concerned.

Compensation for healthy animals which have been slaughtered, shall be awarded by the Treasury, but by the latter and the District Treasury concerned combined, when the animals destroyed have been suffering from disease.

According to the Laws in force, every case of any kind of malignant contagious disease amongst domestic animals will therefore be under the treatment of a qualified Veterinary Surgeon.

The warrant to practise as Veterinary Surgeon is issued by the Chief of the Veterinary Department, and is only conferred on such persons as have passed the examinations at a recognized Veterinary College. The Norwegian Veterinary Surgeons have, as a rule, passed the highly reputed Royal Danish Veterinary and Agricultural College at Copenhagen.

Most of the Veterinary Surgeons practising in this country are publicly appointed as *County Veterinary Surgeons*. They are placed under the direct control of the High Sheriff concerned, and have to conform to the instructions issued to them. They receive fixed salaries paid by the State and district Authorities combined. A *Government Veterinary Surgeon* is also appointed in the western counties of Norway, with residence in Bergen, acting directly under the orders of the Department, and has to devote special attention to the contagious diseases which may break out in those parts. A similar *Government Veterinary office* has lately been established for the counties of Nordland, Tromsø and Finmarken.

The Chief of the Veterinary Department is connected with the Home Department as its adviser, and is at the same time both Surgeon and Physician, as well as Veterinary Surgeon. He has at his disposal a laboratory, in which to make Veterinary scientific investigations. As he is at all times informed of the state of health of the domestic animals throughout the country, he has every opportunity from personal investigation, and by direct interference or influence on the Department, to enter into the circumstances which may demand special attention, and when necessary to at once see that a possible outbreak of epizootic disease is energetically opposed. Experience has also shown that the present machinery works satisfactorily, as it has succeeded in keeping the country free from those kinds of contagious diseases which play important parts in the economy of Agriculture.

Likewise as the importation to Norway of ruminants is, at present, prohibited from all countries; as horses may only be imported on condition of their being provided with bills of health, and subjected to examination by a Veterinary Surgeon; as the importation of dogs is prohibited from all countries except Sweden and Denmark, from which countries bills of health are required, and as the exceptions in force in respect to these laws are only in favour of

animals imported to Finmarken from the arctic ports of Russia (the Murman coast), Norway must in every respect as concerns traffic in domestic animals, be regarded as a country isolated from the rest of Europe. The exception made in favour of importation to Finmarken was found to be necessary in respect to the meat- and milk-supply to this distant, and remotely situated portion of the land. The importation of Russian animals is also only to west Finmarken (Vadsø, Vardø, and the surrounding fishing stations) and has never as yet introduced any malignant contagious disease. Besides this the natural conditions of Northern Norway prevent all intercourse between domestic animals and their productions which convey contagion, and no traffic in domestic animals or fodder takes place from Finmarken southwards to the rest of Norway.*

Finally there is published every quarter a report of the number of cases of contagious disease amongst animals throughout the country. This report is transmitted direct to legations, consulates and some foreign executive offices, amongst others to the board of Agriculture in London. An engagement has also been made, when necessary, to inform the Board by telegraph should any cases of cattle-plague or pleuro-pneumonia or foot- and mouth-disease appear in Norway.

* By Order of 21th September 1893 the importation of cattle, sheep, goats and swine from Finmarken to the Southern Norway is prohibited.

Det statistiske Centralbureau har derhos bl. a. udgivet følgende Værker:

- Statistique internationale: Navigation maritime. I, II, III, IV.* Christiania 1876, 1881, 1887, 1892.
- International Skibsfartsstatistik: Tabeller vedkommende Handelsflaaderne i Aarene 1850—1886. Kristiania 1887.
- Statistisk Aarvog for Kongeriget Norge. Senest udkommet: Tolvte Aargang, 1892. Kristiania 1892. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)
- Meddelelser fra Det statistiske Centralbureau. Senest udkommet: Tiende Bind, 1892. Kristiania 1893. (*Journal du Bureau central de Statistique.*)
- Oversigt over Kongeriget Norges civile, geistlige og judicielle Inddeling. Afsluttet 31 Januar 1893. Kristiania 1893.
- Foreløbige Resultater af Folketællingen i Kongeriget Norge den 1ste Januar 1891. Kristiania 1891. (*Aperçu préliminaire des résultats du recensement du 1er janvier 1891.*)
- Fortegnelse over Norges officielle Statistik m. v. 1828—30 Juni 1889. Kristiania 1889. Do. for Tidsrummet 1 Juli 1889—31 December 1891, trykt som Tillæg til Meddelelser fra Det statistiske Centralbureau, Niende Bind.

Angaaende andre statistiske Værker henvises til ovennævnte Fortegnelser.

Samtlige Værker ere at erholde tilkjøbs hos H. Aschehoug & Co., Kristiania

9 Oktober 1893.

